

Picémara Wâdé na é wii wà Ioane Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bëeni?

Wà Ioane, pwi *apostolo. Èco na câé caa ina ê nee naa na ê tii bëeni. Â nye po ina co pâ ‘pwi jè a *câmu’, ma ‘wà pwi na ia dau wânüma Iésu gooé’. (Côo 13.23; 19.26; 21.24.)

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 70 ma 100 (munaa 80–85), na pàara na wà Ioane, âna é tâa na province Asia (naa napô Turquie nabà). É wii gée na càù wà Mataio, ma Maréko ma Luka.

É wii tâî?

Tà diri tâp  na r  mudàra   naig , ma   âjupâra, ma   w ro (14.6).

Cina   wii?

N ma w à Ioane na   popa me t pa  b oro na r  t re   popai, ba na r  t mog ori p  w à I su, âna   pwi *Mesia, w à *Pwina n i Pwidu  , na ia r  j e inap pari biu w à t pa *péroféta.

D   re   tii b eni?

C   caa ipaiw   pa  wi  k  Ioane bau   pa  wi  k  Mataio, ma Maréko, ma Luka. Ba c   caa wi  diri   p  popai ma wak  k  I su. Â   inap pari co   p  muru, na t a  na w b nyiri, w na   p  popai ma wak  k  I su. W  ni  re   tii: W à I su K r iso, âna   pwi Popai na   w j aa Pwidu  , b  aa k ra pa 

tapoo diri pâ muru. Â é biié ma é âboro, â é wâro nabibiu kâjè naani gòropuu. Wàé, âna wàé ê âji pwéelaa; wàé na é pwi naigé, ma ê goropwârawâ târa ê *âji wâro jaa Pwiduée. Â wàé mwara ‘pwi a wéaari mutô’, na é popajè têpa âboro pâdari wà Caa.

7 câmu ma 7 pai ina wèe naa na Tii kà Ioane

Wà Ioane, âna é popa ê nimaro 7 (na câmu kêe goo ê pwina tâbawêe) ba na é paari pâ wà Iésu, âna é Pwina naî Pwiduée:

7 câmu kâra pâtâma Iésu

É bii jawé ba na dipâa (2.1–12)

É nama tiàu maagé kà pwi âboro (4.43–54)

É pwa ma é wâdé pwi a pitâbwamwa na tòotù pwicîri (5.1–18)

É pa-ija pâ âboro na wâru (6.1–15)

É pâra gòro parawére jawé (6.16–21)

É nama é niâ pwi a bwi (9.1–7)

É nama é wâro cônâ Lacaro (11.1–44)

7 ucina cônâ naa gooé na é ina wà Iésu

É ina wà Iésu pâ: *WÂGO, âna go:

Poloa târa wâro (6.35,51)

Pwéelaa kâra gòropuu (8.12)

Goropwârawâ kâra ê pâ mutô (10.7,9)

A piwéaari ê pâ mutô (10.11,14)

Pwina é naa ê wâro, ma pawâro cônâ têpa âboro gée na aubâ (11.25)

Naigé, ma *ÂJUPÂRA, ma Wâro (14.6)

Âji majoro vigné (15.1,5)

Jè wârani târa pai wii wèe «WÂGO» ba târa paari pâ, wà Iésu, âna é popa ê nee Pwiduée, «WÂGO pwi

a tâa napwiri, nabà, â dàrà góiri awé.» (Côo *Ioane* naporomee 8 ma 13, ma *Exode* 3.14.) É wàrapwiri ba na é paari tâjè pâ, câé caa pwí âboro co, ba é me gée goo Pwiduée Caa.

Pai pitàgoo tii kà Ioane

Iésu, âna é pwí Popai na me gée goo Pwiduée (1.1-18)

Opaâjupâra ma ipwabwàti (1.19-51)

Wakè kêe naa jaa tèpa âboro (2.1-12.50)

Wakè kêe naa Judée ma Samaria (2.13-4.54)

Rà tapoo cicaraé wà tèpa pitûâ (5.1-6.71)

Wakè kêe naa Iérusaléma (7.1-12.50)

Ipicijii ma ipagòo kêe tèpa câmu (13.1-17.26)

Bénabwé pi-ija (13.1-30)

Bénabwé ipagòo (13.31-16.33)

Bénabwé pwâra pwapwicîri (17.1-26)

Pai bà ma wâro cônâ kêe (18.1-21.25)

Rà tâjìrué ma nama é bà (18.1-19.42)

É wâro cônâ gée na aubà (20.1-21.25)

Pwi Popai na é tâa jaa Pwiduée

¹ É jèe nye tâa ê Popai

naa na autapoo goo

[ê góropuu].

É tâa jaa Pwiduée.

Ba nye tâgéré wâé

Pwiduée.

² É nye wâjaa Pwiduée

naa na autapoo goo.

³ É nama é pwa diri

1:1 Ioane 17.5; 1 Ioane 1.1-2; Auinapàpari 19.13

8.6; Kolosé 1.16-17; Hébéro 1.2

1:3 1 Korénito

pâ namuru wà Pwiduée.
 Diri ê pâ muru,
 âna wàé na pwa.
⁴ É wâjaaé *âji wâro,
 na nama rà wâro
 na pwéelaa pâ âboro.
⁵ É pwéelaa, âna é èù
 naa nanaara ê bàutê.
 Â ê bàutê, âna câé caa
 câtàmwereê*.

Pai paâjupâra pwéelaa

⁶ Wà Pwiduée, âna é cùru me pwi jè âboro na nee Ioane. ⁷ É pwi a *paâjupâra ê pwéelaa, ba na é pwi naigé mara ê cèikî kà tèpa âboro diri. ⁸ Càcaa wàé ê pwéelaa, â é tèepaa, ba na é *paâjupâra ê pwéelaa. ⁹ Wàépwiri ê âji pwéelaa, na é tèepaa naa góropuu, ba na é nama pwéelaa goo tèpa âboro diri.

¹⁰ É jèe nye tâa góropuu ê Popai, â é tòpò ê góropuu wà Pwiduée goo ê Popai. Êco na càra caa câmogòorié wà tèpa âboro góropuu†. ¹¹ É jèe tèepaa [naa napô kêe] naa jaa tèpa bée; â càra caa tòpié wà tèpa jènereê. ¹² Êco na wà tâpé na rà tòpié ma cèikî naa gooé, âna é nama rà tèpa naî Pwiduée. ¹³ Wà tèpa naîê, âna càra caa tèepaa gée goro ê câbawâdé

1:4 Ioane 5.26 **1:5** Ioane 3.19 * **1:5** Câé caa câtàmwereê—é, Câé caa tâmogòorié, é, câé caa tòpié. **1:6** Mataio 3.1; Luka 1.13–17,76 **1:9** Ioane 8.12 † **1:10** Tèpa âboro góropuu—Grec: Góropuu. Wà Ioane (pwi awii tii bëeni), âna é ina diri tèpa âboro na tâutàra goo wà Pwiduée, â na rà cicara Iésu ma wà tâpé na rà pâra wiâé. **1:13** Ioane 2.11, 3.3–6; Filipi 2.7; 1 Pétérú 1.23

kâra âboro. Ba rà nye tèepaa gée goro ê câbawâdé kà Pwiduée.

É pa naiiri âboro ê Popai

14 É pa naiiri âboro ê Popai, â é wâro nabibiu kâjè. Po tâbawêe naa gooé ê *pimeaari imudi, ma ê *ÂJUPÂRA. Â bà jèe côô ê pai maina ma muugère kà Pwina naïê, na é caapwi co, na é tòpi jii Caa.

15 É tomara too wà Ioane, ba na é pamogòorié tà tèpa âboro, â é ina pâ: «Wàé kaa pwiri i pwi âboro na ia go jèe picémaraê tâwà, na ia go ina pâ, é bwaa pwicò kôô wà pwi âboro na dau pwamuru naa gooé jii, ba é jèe nye wâro béraario‡.»

16 Jè pitòpi naa gó ê pâ wâdé ma *aupwénnyunuâari, gée goo pimeaari imudi kêe.

17 Béaa, âna é pinaigé mara ê *Naèà wà *Moosé. Â nabâni, âna é pinaigé mara ê pimeaari imudi ma *ÂJUPÂRA, wà Iésu *Kériso. **18** Nye ticè pwi jè âboro cèna é mu jèe côô Pwiduée. Êco na wà Pwina naïê na caapwi co, âna wàé kaa na pamogòorié tâjè. Ba é nye tà tâa jaa Pwiduée, â nye tâgére wàé cônâ mwara Pwiduée.

Opaâjupâra kà Ioane Pwi a piupwaa

Mataio 3.1-12; Maréko 1.1-8; Luka 3.1-18

19-20 Wà tèpa caa kà tèpa *Juif§ gée *Iérusaléma, âna rà panuâ pâ pàra tèpa ênawéna kâra Wâra pwap-

‡ **1:15** Béaario—Béaa kôô. **1:17** Exode 34.28; Roma 6.14 **1:18**

Exode 33.20; Ioane 6.46; 1 Timotéo 6.16 § **1:19-20** Tèpa caa kà tèpa Juif—Wà Ioane, âna é pwa wâru wii pâ, tèpa Juif, naa na tii bèeni, âna pai ina wèè pâ, tèpa pitûâ kà tèpa Juif. É, na pàra pwi, âna pai ina wèè pâ, diri tèpa âboro na rà gére tâmaari Iésu (par ex. naa na pâ nee tii 6.41, ma 8.22, ma 12.9). Â bà wii pâ, tèpa âboro naawê.

wicîri*, ma pàra tèpa pwa *ârapwaailò dari Ioane. Â rà tawèerié pâ: «Wâgà wàa?»

Â nye ticè na é naapwàniri goorà, ba é ina ba pwéelaa tara pâ: «Càcaa wâgo pwi *Mesia, [na ée mwa pa-udò ê Ba].»

21 Â rà tawèerié pâ: «Â gona wâgà wàa? Gona càcaa wâgà Élia, pwi *péroféta [na ée mwa pâbéaa kêe]?»

«Bwa[†].»

«Â gona cágà caa i pwi Péroféta [na é inaê wà Moosé][‡]?»

«Bwa.»

22 «Â gona wâgà wàa? Gà ina tâbà, ba na bà ina tà tapé na rà panuâbà me.»

23 Â é tòpi tara pâ: «Wâgo wà pwi âboro na ia é inaô wà Isaia, pwi péroféta, na ia é wii pâ:

*Pwi âboro naa namaré
na é tomara too:
“Ée me Pwi Ukai!
Patàrù naigé kêe!”*

* **1:19-20** Ènawéna kâra Wâra pwapwicîri—Lérite. Pwi âboro gée na wâao kà Lévi na é pitu tâ tèpa pwa ârapwaailò. **1:21** Deutéronome 18.15,18; Malachie 3.23; Mataio 11.14 † **1:21** Câé caa pâji tâmogòori wà Ioane ê pai maina kâra ê wakè kêe. Ba é ina wà Iésu naa na Mataio 11.14 pâ, nye wà Ioane kaa, na é pwa ê wakè kà Élia. Côo mwara Mesia ma Élia naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. ‡ **1:21** Pwi Péroféta na é inaê wà Moosé—Pwi Péroféta na dau imaina, na ée mwa pwi apa popai nabibiu kà Pwiduée ma tèpa âboro. Càra caa tâmogòori wà tèpa Juif pâ, wà pwi âboro bëepwiri, âna wà kaa pwi Mesia na rà tapacîê. Â càra caa tâmogòori pâ, tâgére wà Iésu Kériso. Côo Péroféta naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. **1:23** Ésaïe 40.3

Ésaïe 40.3

24 Rà tâa nabibiu kà tèpa âboro bëepwiri cùrurà, pàra tèpa *Farasaio. **25** Â rà tawèerié mwara pâ: «Wiàna càcaa wâgà pwi Mesia, é, Élia, é, pwi Péroféta, â gorodà na gà *piupwaa?»

26 Â é tòpi târa wà Ioane pâ: «Wâgo, âna go piupwaa goro jawé. Êco na é wânabibiu kàwà, ê pwi âboro na câguwà caa câmogòorié. **27** Wàé, âna ée mwa pwicò kôo. Êco na po dau càcaa pâriô, ma go tipi ê otàpwe goro du wâraâê§, [ba é Pwi Ukai].»

28 È pwâra pitûra kàra bëepwiri, âna rà pwa na Bétani, pwi village na wâdò cônâ kâra nairiwâ Ioridano, wâna na é piupwaa naawê wà Ioane.

É Pwina naî Pwiduée wà Iésu

29 Na dàuru kêe, â é côô Iésu wà Ioané, na é me burèe, â é ina pâ: «Wàéni i *Pwi nari mutô kà Pwiduée! Wàé na é patâjii ê èpà kâra pâ âboro góropuu! **30** Wà i pwi âboro, na ia go inaê tâwà napwiri pâ: É bwaa pwicò kôo wà pwi âboro, na dau pwamuru naa gooé jiio, ba é jèe nye wâro béaario.

31 «Béaa, âna câgo caa câmogòori* pâ wàilàapà pwi âboro na ia go picémaraê tâwà. Â go me nau piupwaa goro jawé, ba na rà o câmogòorié wà tâpé *Isaraéla.»

1:27 Ioane 1.15 § **1:27** Tipi ê otàpwe goro du wâraâê—È wakè kà tèpa ênawéna na dau kíri. **1:29** Ésaïe 53.6–7; 1 Pétér 1.18–19

1:30 Ioane 1.15 * **1:31** Câmogòori—Reconnaître (cf tâmogòori, côoina).

³² Â é paâjupâra mwara wà Ioane pâ: «Go côô ê *Nyuâaê Pwicîri, na é boo gée napwéretòotù, wàra déamu, â é boo naa góé. ³³ Béaa, âna bwaa câgo caa pâji câmogòori pâ pwiri wàilàapà. Êco na wà Pwiduée, na é cùruo me, nau piupwaa goro jawé, âna é jèe ina tôô béaa pâ: "Gà mwa côô ê Nyuâaê Pwicîri, na boo naa gó pwi jè aboro, â é mwa tâa gooé. Âna wàé kaa, pwi âboro na ée mwa piupwaa goro Nyuâaê Pwicîri."

³⁴ «Â wàé kaa pwiri ê pwina go côô, â go nye paâjupâra pâ, wà pwi âboro bëepwiri, âna Pwina naî Pwiduée.»

É tapoo todà tèpa câmu

³⁵ Na dàuru kêe, âna rà tâa wê côwâ wà Ioane ma tupédu âboro ârailu a *câmu kêe. ³⁶ Â é côô Iésu na é paé, â é ina pâ: «Wàéni i Pwi nari mutô kà Pwiduée!»

³⁷ Â ru têreê, â ru pâra wiâ Iésu. ³⁸ Â é tabèrèè wà Iésu, â é côoru, na ru gére pâra wiâê, â é ina taru pâ: «Gàu mudà î?»

Â ru tòpi têe pâ: «Gà pitâa pà, co pwi Rabbi?» (Ê popai *Rabbi*, âna pai ina wèe pâ 'Pwi a pwa pupûra'.)

³⁹ Â é ina taru pâ: «Gàu me, ba na gàu o côo.»

Jèe ârapàpé ineretòotù na càùru ija. Â rà pâra naima, nau côô na é pitâa wê, â rà jèe tà burâ tâa wê.

⁴⁰ Wà pwi jèpwi gée gooru, âna wà André, pwi aéjii kà Simona Pétéru. ⁴¹ Â é pò ma pâmari pwi aéjii

kêe, â é ina têe pâ: «Bu jèe pâmari pwî Mesia!» (Ê popai ‘Mesia’, âna pai ina wèe pâ ‘Kériso’.)

42 Â é popaé pâdari Iésu. Â é côo wà Simona wà Iésu, â é ina têe pâ: «Wâgà Simona, pwina naî Iona[†]. O mwa pituneegà pâ Céphas[‡], é, Pétérû.» (Ê pwî neere âboro bëeni, âna pai ina wèe pâ ‘Atü’.)

É todà Filipo ma Natanaël

43-44 Na dàuru kêe, â nüma Iésu na é wâjué côwâ naa napô Galilée. Ùna é pâra, â ipitiru ma Filipo, pwî âboro gée Bethsaïda, village kà André ma Pétérû. Â é ina têe wà Iésu pâ: «Me wiâô!»

45 Â wà Filipo, âna ipitiru ma Natanaël[§], â é ina têe pâ: «Gà côo, bà jèe côo pwî âboro, na ia é inaê wà Moosé naa na i Naèà kêe—wà pwî âboro na ia rà picémaraê mwara wà pâra tèpa péroféta. Wà pwiiybà, âna wà Iésu, pwî âboro gée Nazareth, pwina naî Ioséfa.»

46 Â é ina têe wà Natanaël pâ: «Gona nye pâri ma me gée Nazareth, cè jè muru cène wâdé? Auwa!»

Â é tòpi têe wà Filipo pâ: «Me, ma gà côo!»

47 Ùna é gére medari Iésu wà Natanaël, â é côoê wà Iésu, â é ina pâ: «Wâéni ê pwî âji Isaraéla, ba é pwî âboro na é *târù ma âjupâra!»

48 Â [é pò wà pwiiybà, â] é ina têe pâ: «Gà tâmogòorio géepà?»

1:42 Mataio 16.18 † **1:42** Iona—é, Ioane. ‡ **1:42** Céphas—Nee naa na araméen, Pétérû naa na grec. **1:45** Deutéronome 18.18; Ésaïe 7.14, 9.5; Jérémie 23.5; Ézékiel 34.23 § **1:45** Natanaël—Nee Barthélémy naa na pâ tii kà Mataio, Maréko ma Luka.

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Béaari ê pai todàgà kà Filipo, âna go jèe tà côogà na aranara i *upwâra wâi.»

⁴⁹ Â é ina têe wà Natanaël pâ: «Pwi a pwa pupûra, wâgà Pwina naî Pwiduée, â gà Pwi Ùkai naa Isaraéla!»

⁵⁰ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gona gà cèikî, gée goo na go ina tâgà pâ, go côogà na aranara i upwâra wâi? Tàpo coo, ba gà o mwa côo ê pâ namuru na dau maina jii pwiri!»

⁵¹ Â é ina [tàra diri] pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Guwà o mwa côo ê napwéretòotù, wiàna tâpirié. Â guwà o mwa côo wà tèpa *angela kà Pwiduée, na rà too ma tâbâtù, wâgò-o *Pwina naîri âboro.»

2

É tâa goro piéa na Kana wà Iésu

¹ Gée na càùru ârailu tòotù, âna pwa jè piéa na Kana, jè village gée Galilée. Â é tâa goo wà nyaa kà Iésu. ² Â rà todà mwara Iésu ma tèpa *câmu kêe, naa goro piéa.

³ [Bwaa càcaa pâji pwâadàra i tòotù, â] jèe pâ nau ticè dipâa*. Â é todà Iésu wà nyaa kêe, â é ina têe pâ: «Au, meaarirà, ba jèe ticè dipâa kàra.»

1:49 Mataio 14.33, 16.16; Maréko 3.11 **1:51** Genèse 28.12

* **2:3** Ticè dipâa—Dau maina kamu kà tèpa apooro ê tòotù.

⁴ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Naa càcaa wâgà, na pitûâri tôo, cè pwina go o pwa[†]. Ba bwaa càcaa pâji tèepaa me ê pâara kô[‡].»

⁵ Â é ina wà nyaa kêe tà tèpa ênawéna pâ: «Guwà pwa diri ê pwina ée mwa ina tàwà.»

⁶ Â tâa wê ê tèpa wâra jawé atü na po 6, na piwâpâ na 100 litres. Wà tèpa *Juif, âna rà mu pa ê jawé gée na, târa ê ‘pwapwicîri târa pai *pinuwa’, wiâra ê nyamanya kàra. ⁷ Â é ina tà tèpa ênawéna wà Iésu pâ: «Pwaai ma wâbé tèpa wâra jawé bëepwiri, gorò jawé.»

Â rà pwaai ma wâbé diri.

⁸ Â é pwa ma ina târa cônâ pâ: «Guwà cia cônâ, â guwà popa pâdari wà pwi apooro pi-ija.»

Â rà cia pâdarié. ⁹ Nabwé, â é nacai i jawé wà pwini [â é pò, ba] jèe pâra nau dipâa. Â câé caa tâmogòori wâna na me géewê, i dipâa bëepwiri. (Êco na wà tèpa ênawéna, âna rà nye tâmogòori.) Â é todà pwi a piéa, ¹⁰ â é ina têe pâ: «Naa na ê pai pwa kâjè, âna jè ipâdi béaa ê dipâa na dau wâdé. Ùna rà jèe dau wâdo, â jè mwa pâdi ê dipâa na câé caa po dau wâdé. Êco na wâgà, âna gà nye tâgére wéaari dipâa na wâdé, tiagoo ni!»

¹¹ Wàé kaa pwiri tapoo pâtàmara wakè, na é tapoo wà Iésu na Kana wâ Galilée. Ba ê câmu bëepwiri, âna é paari ê pai maina ma muugère kêe. Â rà cèikî naa gooé wà tèpa câmu kêe.

^{2:4} Ioane 7.30, 8.20 [†] ^{2:4} Naa càcaa wâgà, na pitûâri tôo... é, Dà cèna pwina nümagà goo? Grec: Târa dà'gà ê pwina kô? [‡] ^{2:4} Pâara kô—Ê pâara na o mwa paari ê pai muugère ma maina kà Iésu.

12 Gée na càùé, â é boo naa Capernaüm wà Iésu, wàilà ma wà nyaa kêe, ma tèpa aéjii kêe, ma wà tèpa câmu kêe. Â càcaa wâru pâ tòtotù na rà tâa wê na.

*É tü tà tèpa pi-icu gée na Wâra pwapwicîri
Mataio 21.12; Maréko 11.15; Luka 19.45*

13 Jèe tâpo wâmwünyabwe ê tòtotù *Paséka, tòtotù maina kà tèpa Juif. Â é too naa *Iérusaléma wà Iésu§. **14** Â ûna é tò naa na [gòroigé kâra] ê *Wâra pwapwicîri, â é pâdari ê pâ âboro, na rà gére pi-icu paaci ma mutô ma déa, â é côo mwara tèpa pitòotéri mwani*, na rà tâaboo naa goro taapà kàra. **15** Â é bâpi ê otâpwe, ba na ubati, â é cau tütürà† gée na Wâra pwapwicîri—cau wàilà mara pâ mutô ma paaci kàra. Â é tawicèpwiri tâjii ê pâ mwani atü kà tèpa pitòotéri mwani, ma pugòboori ê pâ taapà kàra. **16** Â é tûâri tà tèpa pi-icu marü, pâ: «Guwà patâjii géeni ê pâ muru bëeni! Â guwà nabwé na guwà pwa ma wâra pi-icu ê wâ kà Caa kôo!»

17 Â wà tèpa câmu kêe, âna rà mwa niimiri ê jè auwii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Dau maina ê pwâranümoo goo ê Wâra pwapwicîri'gà.* *Psaume 69.10*

Ucina goo pai wâro cônâ kêe

2:12 Mataio 4.13 **2:13** Exode 12.1-27 § **2:13** Munaa wà Iésu, âna é wailu pacòobé tèpa pi-icu gée na Wâra pwapwicîri—naa na pai tapoo tâa kêe na Iérusaléma, na wii ni na Ioane 2.13-22; ma naa na béâracié kâra pai tâa kêe wê, na wii na Mataio 21, ma Maréko 11, ma Luka 19. * **2:14** Pitòotéri mwani—Côo note goo Mataio 21.12.

† **2:15** Tütürà—Tü târa. **2:17** Psaume 69.10

18 Rà ina têe wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif pâ: «Dà cè câmu kêe, na gà pwa, târa paari tâbà pâ ê pwina gà pwa, âna muru me gée jaa Pwiduée?»

19 Â é ina târa pâ: «Téura tâjii ê wâra pwapwicîri bëeni, â go mwa pacima côwâ naa na âracié tòotù!»

20 Â rà ina têe pâ: «A?! Po 46 naja goro pai bari wàra ê Wâra pwapwicîri bëeni! Â wànau? Wâgà, âna gà ina pâ gà o pacima côwâ naa na âracié tòotù?!»

21 Èco na ê ‘wâra pwapwicîri’ na é ina wà Iésu, âna é ina ê naiié. **22** Ùna ée mwa wâro côwâ gée na aubà, â rà mwa niimiri wà tèpa câmu kêe, pâ, é mu jèe nye [pwa wâru] ina târa ê pwi bèepwiri. Â rà cèikî naa goo ê Tii Pwicîri, ma pâ pwina é jèe nabwé ina wà Iésu.

É tâmogòori pwâranümara âboro

23 Ùna é bwaa tâa Iérusaléma wà Iésu, na tòotù Paséka, â dau wâru âboro na rà cèikî naa gooé. Ba rà jèe côo pâ câmu kâra pâtâma Pwiduée na é pwa.

24 Èco na câé caa po cèikî naa goorà, ba é jèe nye cau câmogòdirà diri. **25** Ba càcaa âjimuru têe, wiàna ina têe ê pai pwa kâra âboro, ba é nye tâmogòori pwâranümarà.

3

Pitùra kà Iésu ma Nicodème

1 Pwa pwi jè âboro na nee Nicodème, pwi jè ârapàara [tèpa pwapwicîri gée jaal] tèpa *Farasaio. Â é pwi âboro imaina kà tèpa *Juif. **2** Â é pâra dari Iésu

na jè ne, â é ina têe pâ: «Pwi ukai, bà jèe tâmogòori pâ, gà pwi a pwa pupûra na gà me gée goo Pwiduée. Ba nye ticè pwi âboro, na pâri ma é pwa ê pâ *câmu kâra pâtama Pwiduée na gà pwa, wiàna câé caa wâjaaé wà Pwiduée.»

Wâdé na jèu pitèpawà côwâ

³ É tòpi têe pâ: «Gà têre bwàti, ba go ina tâgà ê âjupâra pâ: Wiàna càcaa jèu pitèpa côwâ* wà pwi âboro, â o càcaa pâri ma é côo ê *Mwaciri kà Pwiduée.»

⁴ Â é ina têe wà Nicodème pâ: «A? É wànau târa cè pai pitèpaé côwâ, wà pwi jè âboro na é jèe maina? Gona nye pâri ma é tò côwâ naa nanaa nyaa kêe, ma o mwa jèu pitèpaé côwâ?»

⁵ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Wiàna càcaa jèu pitèpa côwâ wà pwi âboro, goro jawé ma ê Nyuâaê Pwicîri, â o càcaa pâri ma é tò naa na Mwaciri kà Pwiduée. ⁶ Wà pwina pitèpaé gée goro âboro, âna nye pwi âboro. Â wà pwina pitèpaé gée goo ê Nyuâaê Pwicîri, âna nye pwi âboro kà Pwiduée. ⁷ Gà cibwaa pò, na go gére ina tâgà pâ, wâdé na jèu pitèpawà côwâ. ⁸ Gà côo, ê pwéretòotù, âna é nye pâ naa, na nye nümee na é pâ wê. Â gà têre aié, â câgà caa tâmogòori na é me géewê, ma wâna é pâ naawê. É wàrapwiri mwara naa goo pwi âboro na pitèpaé naa na ê Nyuâaê Pwicîri.»

O cipa too wà Pwina naîri âboro

3:3 Mataio 18.3; 1 Pétéru 1.23 ***** **3:3** Pitèpa côwâ—é, Pitèpa gée goo Pwiduée na é wânidò. **3:5** Ézékiel 36.25–27 **3:6** Ioane 1.13

⁹ É ina têe wà Nicodème pâ: «[Ê ‘pitèpa bèeni naa naa ê Nyuâaê Pwicîri’ na gâ ina, âna] o wànau târa cè pai pwa wèe?»

¹⁰ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gà pwi *dotée goro ê Naèà, â gâ pwi âboro imaina na *Isaraéla. Â gona câgâ caa tâmogòori ê pâ pwi bëepwiri? ¹¹ Go ina tâgâ ê âjupâra pâ: Bâ[†] ina pâ pwina bà tâmogòori, â bà *paâjupâra ê pwina bà côo. Â câguwà caa tòpi ê pwina bà paâjupâra. ¹² Na go ina tâwà pwina tèepaa naa na góropuu, â câguwà caa cèikî naa goo. Â guwà mwa wànau târa cè pai cèikî kàwà, wiàna go ina tâwà ê pâ muru na wânidò *napwéretòotù? ¹³ Nye ticè pwi jè âboro cèna é too naa napwéretòotù; â wâdé co wâgo *Pwina naîri âboro[‡], na go boome gée napwéretòotù.

¹⁴ «[Gà pitaniimiri ê pai pwa kâ] *Moosé, naa namaré. Ba é cipa too naa goro ê bàra upwâra, ê dòèa na pwa goro paò. Â o wàrapwiri ê pai cipa too wà *Pwina naîri âboro[§], ¹⁵ ba na wà pwina é cèikî naa gooé, âna o tà têe ê *wâro dàra góiri jaa Pwiduée.

Dau wânüma Pwiduée goojè

¹⁶ «Ba po dau wânüma Pwiduée goo ê pâ âboro góropuu, êkaa na é panuâ me wà Pwina naîê na é caapwi co, ba na wà pwina é cèikî naa gooé, âna

[†] **3:11** Bâ—Munaa wà Ioane, âna é popa ê popai kâ Iésu, ba na popai kâra diri ê wâra pwapwicîri. [‡] **3:13** Pwina naîri âboro—Pwina naîri âboro na é wânidò napwéretòotù na pâra Tii Pwicîri naa na grec.

3:14 Nombres 21.9; Ioane 8.28, 12.32 **§ 3:14** Pwiri popai kâ Iésu, é, pwiri popai kâ Ioane. **3:15** Ioane 20.31 **3:16** Ioane 3.36, 10.28; Roma 5.8, 8.32; 1 Ioane 4.9-10

câé caa bà, êco na o tà têe ê wâro dàra gòiri. ¹⁷ Ba câé caa cùru me Pwina naiê, wà Pwiduée, ba na é pitèi tèpa âboro gòropuu. Â é cùrué me, ba na rà udò ê pâ âboro gée gooé, [ma tâa târa ê *âji wâro jaaé]. ¹⁸ Wà pwina é cèikî naa goo wà Pwina naiê, âna càcaa pitèié; â wà pwina câé caa cèikî naa gooé, âna jèe pitèié. Wàrapwiri, ba câé caa cèikî naa goro *Pwina naî Pwiduée, na é caapwi co.

¹⁹ «Â ê aupitèi bëepwiri, âna êni: É jèe tèepaa me ê pwéelaa naa gòropuu, êco na wà tèpa âboro, âna wâdé târa ê bàutê jiî ê pwéelaa. Ba ê pâ càrarà ma tûâ kàra, âna nye taaci èpà. ²⁰ Ba wà pwina é pwa taaci na èpà, âna é èpàri ê pwéelaa. Â câé caa me naa na pwéelaa. Ba péa o côo ê pâ tûâ kêe na èpà. ²¹ Â wà pwi âboro na é wakè na *ÂJUPÂRA, âna é me naa na ê pwéelaa, ba na inapàpari diri pâ wakè kêe, na me gée goo Pwiduée.»

É inapàpari Iésu wà Ioane

²² Gée na càùé, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe, naa napô *Judée. Â rà tâpo tâa wê, â é *upwaa tèpa âboro. ²³ Â wà Ioane mwara, âna é *piupwaa naa na ére wâ Énon, wâmwünyabweri Salim, gée goro na wâru najawé wê. Â rà pâra wiâê ê pâ âboro, ba na é upwaarà naawê. ²⁴ (Ba bwaa câé caa pâ pwa karapuu, na pâara bëepwiri.)

²⁵ Na jè tòotù, âna wà pwi jè Juif, âna é tapoo pitùra ma wà tèpa câmu kà Ioane. Â rà pâ nau pitòocia goro ê 'pwapwicîri târa *pinuwa' wiâra ê

nyamanya kàra. ²⁶ Â rà pâdari Ioane, â rà ina têe pâ: «Pwi ukai, gà niimíri i pwi âboro na ia gà paâjupâraê, na ia gâu caatâa na ére gée cônâ kâra Ioridano? Â gà côo, nabâni, âna é jèe gére piupwaa! Â jèe po dau wâru ê pâ âboro na rà gére pâra darié!»

²⁷ Â é tòpi târa wà Ioane pâ: «Nye ticè jè muru cèna é tòpi wà pwi âboro, wiàna câé caa naa têe wà Pwiduée. ²⁸ Ba wâguwâ kaa, âna guwâ jèe nye têreô, na go ina pâ, càcaa wâgo *Mesia [na ée mwa pa-udò ê Ba]. Ba wâgo, âna cùruo me, ba na go pâbéaa kêe.

²⁹ «Guwâ côo, wà pwina é tâa jaa wà tô a piéa, âna wà pwi a piéa. Â napwa naa goo wà pwi bée pwi a piéa; âna é tà coo goro jènereê, â é tâmaariê. Â é dau ipwâdée goro ê pwâratûra kêe. Â ipaiwâ naa gooò, ba nye tâbawêe nabâ ê ipwâdée kôo. ³⁰ Â wâdé na é pimaina too; â go pikîri boo.»

Wà Pwina é me géenidò napwéretòotù

³¹ Wà pwi âboro gée gòropuu, âna é nye gée gòropuu. Â é nye tûra pwacèwii pwi âboro gée gòropuu. Éco na wà pwina é me géenidò napwéretòotù, âna é nye wâjaijè diri. Üu, é wâjaijè diri kaa*. ³² Â é nye paâjupâra ê pâ muru na é jèe côo ma têre. Â nye ticè âboro cèna é tòpi ê pâ muru na é ina. ³³ Â wà pwi âboro na é tòpi ê pipaâjupâra kêe, âna é inapâpari pâ, wà Pwiduée, âna é ina ê âjupâra. ³⁴ Ba wà pwi âboro na é cùrué wà Pwiduée,

^{3:28} Mataio 11.10; Ioane 1.20 ^{3:31} Ioane 8.23 * ^{3:31} Pwiri popai kà Ioane Pwi apiupwaa, é pwiri Iésu, é pwiri Ioane pwi awii ê tii bèeni. ^{3:32} Ioane 3.11

âna é ina ê popai kà Pwiduée. Â wà Pwiduée, âna é naa bamwara têe ê Nyuâaê Pwicîri.

35 Wà Pwiduée Caa, âna wânümee goo Pwina naïê, â é naa têe pitûnaa gòro diri pâ muru. **36** Wà pwi âboro na é cèikî naa goo Pwina naïê, âna tâ têe ê wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Â wà pwi âboro na tautêe na é cèikî, âna o câé caa wâro. Â ê pwâra putàmu kà Pwiduée, âna o nye tâ tâa gooé.

4

Pwâra pwa jèkutâ kà Iésu ma tô jè ilari gée Samaria

1-3 Rà têre wà têpa *Farasaio pâ, wâru ê pâ âboro na é todàra wà Iésu, ma *upwaarà, jii wà Ioane. (Êco na câé caa *piupwaa wà Iésu; â wà têpa *câmu kêe co na piupwaa.) Ûna é têre pwiri wà Iésu, â é pâra gée napô *Judée, naa Galilée. **4** Â é pitapàgà pâ napô *Samaria.

5 Â é têepaa naawê, â é pâra naa na pwi jè village, na nee Sikar, na é wâmwünyabweri ê napuu, na ia é jèe naa wà Iakobo* tà pwina naïê Ioséfa, [na pâara biu]. **6** É tâa wê ê pwârajawé kà Iakobo†. Â é tâpo tâaboo naawê wà Iésu, ba dau oratêe, goro ê pai pâra kêe, â jèe gopaé.

Pwârajawé târa wâro

3:35 Mataio 11.27; Ioane 5.20 **3:36** Ioane 3.16-18; 1 Ioane 5.12 **4:1-3** Ioane 3.22 **4:5** Genèse 33.19; Josué 24.32

* **4:5** Iakobo—Pwi jojoro diri têpa Juif. Côo mwara Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. † **4:6** Pwârajawé kà Iakobo—É dau tâgòro, â jè panuâ boo ê cio na tòo goro otâpwe, târa cia jawé.

7-8 Wà tèpa câmu kêe, âna rà pâra naa na village nau wâri cè èrà. É tèepaa naa goro pwârajawé wà tô jè ilàri gée Samaria, nau cia jawé. Â é ina têe wà Iésu pâ: «Tôoni, go ilagà na gâ naa cè wâdooò.»

9 Â é tòpi têe i tô ilàri pâ: «Ée! Cina gâ ila jawé jii, wâgà pwi *Juif? Ba wâgo, âna go tô Samaria.» (Ba càra caa piwâdé wà tèpa Juif ma tèpa Samaria‡.)

10 Â é tòpi têe pâ: «Câgà caa câmogòorio, wâgo pwi a gére ila jawé jiigà. Â câgà caa câmogòori mwara ê uràpâra kà Pwiduée. Ba wiàna gâ côoinari, â pwiri gére wâgà na ila jawé jii; â pwiri go gére naa tâgà cè jawé târa wâro!»

11 Â é ina têe wà tôobà pâ: «Gâ o wànau târa cè pai pa wàra i jawé târa wâro, na gâ gére ina? Ba nye ticè wâra cia, â é po dau tâgòro i pwârajawé. **12** Wànau? Gâ piwéna jii Iakobo, pwi caa kâbà§? Ba wàé na naa tâbà i pwârajawé bèeni. Â rà wâdo ni, ma tèpa naïê, ma ê pâ macii kêe diri.»

13 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Ê pâ âboro na rà wâdo na pwârajawé bèeni, âna o bwaa nye tà nümarà dàra wâdo côwâ. **14** Êco na wà pwi âboro na é wâdo ê jawé na go naa têe, âna o càcaa mwa caa nümee dàra wâdo. Ba ê jawé na go o mwa naa têe, âna ée mwa pâra nau pwârapò gooé—pwi pwârapò na ée

4:9 Esdras 4.1–5 ‡ **4:9** Ba càra caa piwâdé... é, Wà tèpa Juif, âna càra caa ija ma wâdo na ê ngapò ma wârado na rà jèe ija na, tèpa Samaria. **4:10** Ioane 7.37–38; Auinapàpari 21.6 **4:12** Ioane 8.53 § **4:12** Kâbà—é, Kâjè. Ba wà Iakobo, âna é pwi jojooro Iésu ma diri tèpa Juif. Êco na wà i tô ilàri, âna nümee na é pinadàrù ê nyamanya kà tèpa Samaria, jii ê nyamanya kà tèpa Juif. **4:14** Ioane 6.35

mwa tà ciburà pò, tia naa na ê wâro dàra gòiri jaa Pwiduéel!»

¹⁵ Â é ina têe wà tôoni pâ: «Naa tôo ê jawé bëepwiri! Naa tôo, ba na o câ mwa caa nümoo dàra wâdo côwâ! Â o câgo mwa caa me côwâ nau cia jawé wâni!»

Wâgo pwi Mesia na patùragà

¹⁶ É tòpi têe pâ: «Pâra nau todà pwi éagà; â gâù me naani.»

¹⁷ «Nye ticè éao.»

«Nye âjupâra ê pai ina'gà pâ nye ticè éagà. ¹⁸ Ba jèe po 5 éagà. Â wà pwina gâù gérre pitâa ma wâéni, âna càcaa pwi éagà mwara. Üu, nye âjupâra kaa ê pai tòpi'gà!»

¹⁹ Â é ina têe wà tô ilàri pâ: «Go côo pâ gâ pwi *péproféta, [na gâ pame ê popai me gée jaa wà Pwiduée]! ²⁰ Wà tèpa ijiao kâbà, âna rà pwamaina Pwiduée gòro ê jaa bëeni. Â napwa naa goowà tèpa Juif, âna guwà ina pâ ê ére na jè pwamainaê naawê, âna wâ *Iérusaléma.»

²¹ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Tôoni, gâ cèikî naa gooò, na go ina pâ: O mwa tèepaa me ê pwi pâara, na o jèe nabwé na pwamaina Caa, naa gò pwi jaa bëeni, ma wâ Iérusaléma mwara. ²² Ba wâguwà tèpa Samaria, âna câguwà caa tâmogòori wà Pwina guwà pwamainaê. Wâdé wàibà tèpa Juif, ba bà nye tâmogòorié. Ba ê pai udò kà tèpa âboro, âna me gée goo tèpa Juif. ²³ Êco na o mwa tèepaa ê pwi pâara, â jèe wàé kaa ni, na rà o mwa pwamaina wà Caa

wà tèpa âboro, naa na nyuââ* ma na *ÂJUPÂRA. Ba wàé kaa pwiri ê pai pwamaina, na é ilari wà Caa.
24 Ba wà Pwiduée, âna é nyuââ. Â wâdé na wà tèpa âboro na rà pwamainaê, âna rà pwamainaê naa na nyuââ ma na *ÂJUPÂRA.»

25 Â é ina têe wà tô ilàri pâ: «Go tâmogòori pâ ée mwa tèepaa wà pwi *Mesia, jè nee mwara Kériso. Â wiàna ée mwa tèepaa, â ée mwa inapàpari tâjè diri ê pâ muru.»

26 Â é ina têe wà Iésu pâ: «*WÂGO pwini na tàgére patùragà!»

É inaê tà pâra tâpé wà tô ilàri

27 Una ru bwaa gére pitùra, â rà tèepaa me côwâ wà tèpa câmu kêe. Â rà dau pò, na rà côoê na ru ipwa jèkutâ ma tô jè ilàri. Éco na nye ticè gée goorà cêna tawèeri tô ilàri pâ: «Dà cè pwina na gà ina tà pwini?» Â ticè na tawèeri Iésu pâ: «Cina gà pwa jèkutâ ma wà tôoni?»

28 Â é panuâ naawê i wâra cia jawé kêe wà tô ilàri. Â é pâra côwâ naa na village, â é ina târa ê pâ âboro pâ: **29** «Ée! Guwà me nau côo pwi âboro na é cau inapàpari tôô diri ê pâ muru na go pwa! [Pwiri wailàapà?] Pwiri wà Mesia?»

30 Â rà cau pâra diri nau côo Iésu.

Âji utimuru âna pai pitêre dà Caa

* **4:23** Nyuââ—Pai ina wèe pâ, ê Nyuââê Pwicîri. **4:24** Roma 12.1; 2 Korénito 3.17; Filipi 3.3 **4:26** Maréko 14.61–62

31 Na pwi pàara-bà, â rà tágére tacoo goo wà Iésu wà tèpa câmu kêe pâ, na é pa cè uti kêe: «Pwi Ukai, gà jèe tâpo ija!»

32 Êco na é ina târa pâ: «Wâgo, na pwa ê uti kôo, na câguwà caa tâmogòori.»

33 Â rà pitawèerirà pâ: «Pwiri jèe pwa cè âboro cèna pamé cè uti kêe?»

34 Â é tòpi târa pâ: «Ê uti kôo, âna, na go pwa ê câbwâdé kà Pwina é cùruo me, â go tubanabwé diri ê pâ wakè[†] na é naa tôo.

35 «Guwà [tâmogòori ê auina na] ina pâ: “Bwaa dàrà ârapàpé parui târa piûnya.” Êco na go ina tâwà pâ: Côo bwàti ê pâ aupwanapô, ba jèe pàara târa piûnya![‡]

36 «É tágére tòpi ê wâriê wà pwina é piûnya, ba é piûnya dàrà ê *wâro dàrà góiri jaa Pwiduée. Êkaa na ru cau ipwâdée, wà pwina é câmi, ma wà pwina é piûnya. **37** Â éna âjupâra ê pai ina wèe pâ: “Jè âboro, âna é câmi, â jèpwí, âna é piûnya.”

38 «Wâgo na go cùruwà nau piûnya ê pwina câguwà caa câmi. Ba wà pàra tâp , âna rà wak , â wâguwà, âna guwà mwa caa piûnya.»

Wâru t p  na r  c ik  naa goo 

39 W ru t pa Samaria g e na village Sikar, na r  c ik  naa goo I su, g e goo j kut  k  t  il ri, na ia é ina târa pâ: «  po cau ina t o diri ê p  muru na go pwa.»

4:34 Ioane 6.38 † **4:34** Wak —R  ina mwara w  t pa ijiao p : Pw ranyere. **4:35** Luka 10.2 ‡ **4:35** Aupwanap ; Pi nya—Pai ina w e p ,  diri p  âboro na j  na r  too naa na Mwaciri k  Pwidu ee.

40 Â rà pâmari Iésu, â rà tacoo gooé pâ, na é bwaa tâpo tâa jaarà. Â é tâa jaarà naa na ârailu tòotù.

41 Mwa dau wâru âboro cônâ, na rà cèikî naa goo Iésu, gée goro ê pai tûra kêe. **42** Â rà ina tà tô ilàri pâ: «Câbâ caa cèikî gée goro ê jèkutâ'gà co. Ba nabâni, âna bà jèe têreê. Â bà tâmogòori pâ wàé kaa, âna é *pwi a pa-uddò pâ âboro gòropuu!»

É nama tiàu maagé kà pwi naî pwi jè âboro imaina

43 Gée na càùru du tòotù bêepwiri [na napô Samaria] â é wâjué cônâ wà Iésu naa Galilée. **44** É nye tâmara ina béaa pâ: «Wà pwi péroféta, âna càra caa papwicîriê, naa na ê âji napô kêe.»

45 Êco na, ûna é tèepaa naa Galilée, â rà tòpié bwàti. Ba rà jèe côo ê pâ muru na é pwa na Iérusaléma, na rà tâa wê ma wàé naa goro i *Paséka.

46 Â é wâjué cônâ naa Kana, i pwi village gée Galilée, wâ na ia é bii i jawé ma dipâa. É tâa wê ê pwi jè âboro imaina kà ukai *Héroda, na é maagé ê pwi naîê, naa na village Capernaüm. **47** Â é têre pâ é jèe tèepaa wà Iésu naa Galilée, me gée Judée. Â é pâdarié, â é tacoo gooé, ma é boo naa Capernaüm, nau pwa ma é wâdé pwina naîê. Ba jèe tòina maagé kêe. **48** Â é ina wà Iésu [tà tâpé na rà tâa wê] pâ: «Wiàna câguwà caa côo ê pâ *câmu kâra pâtâma Pwiduée naa gooò na guwà pò goo, â o câguwà caa cèikî!»

49 Â é ina têe wà pwi âboro pâ: «Gà wàcî, co Pwi Ukai, â gâ me naa jaaو, ba ée jèe pwa na é bà wà pwi naîô!»

50 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà wâjué cônâ, ba é jèe wâdé i pwi naîgâ.»

Â é cèikî wà pwiiبà naa goro i popai kâ Iésu, â é pâra.

É jèe wâdé cônâ pwina naîê

51 Ùna é bwaa gére pâra, â ipitirà ma tèpa ênawéna kêe, â rà ina têe pâ, é jèe wâdé i pwi naîê.

52 Â é tawèerirà goro ê ineretòotù na tiàu i maagé kêe na. Â rà ina têe pâ: «Tiàu ê pai pitòoka kêe, géecaa na caapwi ineretòotù na càùru ija.»

53 Â é côo pâ, wàé kaa pwiri i pwi ineretòotù na ia é ina têe wà Iésu pâ: «É jèe wâdé ni i pwi naîgâ.» Â rà cèikî naa goo Iésu, wàilà ma êdiri pwârawâ kêe.

54 Wàépwiri ê béârailu kâra câmu kâra pâtâma Pwiduée, na é pwa wà Iésu naa napô Galilée, na é me gée Judée.

5

É nama é wâdé pwi a pitâbwamwa na tòotù pwicîri

1 Gée na càùé, â rà pwa ê pi-ija na *Iérusaléma wà tèpa *Juif. Â é too naawê wà Iésu.

2 Â, naa Iérusaléma, âna pwa ê jè na auipitoo, na nee Béthesda* naa na *hébéru. Â é wâmwünyabweri ê pwi jè goropwârawâ goro ê ville, na rà ina goo pâ Goropwârawâ kâra mutô. Â naa goo ê pwi

4:50 Mataio 8.13 **4:54** Ioane 2.11 * **5:2** Béthesda—é, Bethzatha.

auipitoo-bà, âna pwa 5 goropwârawâ. Â naa na jèpa goropwârawâ, âna jè pâra nabibiu kâra du nee âra wâ. ³ Â po dau wâru tèpa maagé na rà tà puu wê na curuu—wà tèpa bwi, ma wà tèpa bee, ma tèpa pitâbwamwa. {Ba rà tà tapacîri ê pai gù kâra i jawé. ⁴ Ba é boome na pâra pâara ê jè *angela kâ Pwi Ukai, nau gù na i jawé. Â wà pwi âboro maagé na é êgò boo béaa naa na auipitoo, gée na càùru pai gù kâra jawé, âna jèe tiàu ê maagé kêe.}

⁵ É tâa wê wà pwi jè âboro, na jèe po 38 naja kêe goro maagé. ⁶ Â é côoê wà Iésu, na é gére puu. Â é jèe tâmogòori pâ jèe po dau góiri ê pai maagé kêe. Â é ina têe pâ: «Nümagà na tiàu ê maagé'gà?»

⁷ Â é tòpi têe pâ: «Üu kaa! Éco na ticè âboro cèna tüô boo naa najawé, na é bwaa gére gù! Ba ûna go pwa ma go êgò boo, â é jèe êgò bâaario wà pwi jèpwi.»

⁸ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà cimadò, â gà pa aupuu'gà, â gà pâra!»

⁹ É nye wâdé kaa. Â é pa ê aupuu kêe, â é pâra.

Càcaa wâdé tâ tèpa pitûâ

Napwa tòotù bèepwiri, âna *tòotù pwicîri [kâ tèpa Juif]. ¹⁰ Â rà ina têe wà tèpa caa kâ tèpa Juif pâ: «É! Tòotù pwicîri nabà, â [wiâra ê *Naèà] âna pwicîri na gà pa aupuu'gà!»

¹¹ Â é tòpi târa pâ: «Bwa, wà pwina é pwa ma go wâdé, âna é ina tôô pâ, na go popa aupuu kô, ma go pâra.»

12 Â rà ina pâ: «Kaa! Wailàapà cè pwí a gére ina tâgà pwiri?»

13 Éco na câé caa tâmogòori pâ pwiri wailàapà. Â càcaa pâri ma é paari târa Iésu, naa nabibiu kâra pâ âboro, ba rà po dau wâru[†].

14 Mwa gée na càùé, â wà Iésu, âna é côo wà pwí âboro-bà naa na *Wâra pwapwicîri, â é ina têe pâ: «Gà côo, jèe tiàu ê maagé'gà. Gà cibwaa pwa cônâ ê pwina èpà. Ba o péa tèepaa darigà cè pwina o po dau èpà na dau maina.»

15 Â é wâjué cônâ wà pwibà dari tèpa caa kâ tèpa Juif, â é ina târa pâ wà Iésu na é pwa ma é wâdé. **16** Â géewê, â rà mudàra ma rà tubaèpà tâ Iésu, gée goro ê pai pwa ma tiàu ê maagé, na tòotù pwicîri.

17 Éco na é ina târa pâ: «Wà Caa kôo, âna é nye tâ ciburà wakè. Tèepaa naa goro tòotù nabà, â o câé caa coo. Â go nye wàrapwiri mwara wâgo.»

18 Â gée goo ê pai ina kêe pwiri, âna rà nye dau pibu naigé kaa ma rà pòtämwereé. Càcaa gée goro co pai êgòjai ê tòotù pwicîri, â gée goo mwara ê pai ina kêe pâ, wà Pwiduée, âna é pwí âji Caa kêe. Ba ûna é wàrapwiri pai ina kêe, â é nama ipaiwàilu ma Pwiduée.

É tòpi tâ tèpa pitòtié wà Iésu

Pwiduée na é naa têe târù

19 É ina târa wà Iésu pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tâwà ê âjupâra pâ: Go côo ê pwina é pwa wà Caa kôo, â go pwa, ba càcaa pâri ma go pwa

[†] **5:13** Rà po dau wâru—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Rà dau wâru wailà. **5:18** Mataio 26.4; Ioane 7.1, 10.30 **5:19** Ioane 5.30

jè muru gée gooò. Üu, ê pâ muru na é pwa wà Caa, âna go pwa mwara wâgo, Pwina naîê. ²⁰ Ba wânüma Caa gooò, â é paari tôo diri pâ muru na é pwa[‡]. Â ée mwa paari tôo mwara ê pâ pàra muru na dau maina, na go o mwa pwa. Â o dau dàpàgà tawà wiàna guwà mwa côo. ²¹ Ba wà Caa, âna é pacimadò cônâ wà tâpé na rà jèe bà, ma pawârorà cônâ. Â go wàrapwiri mwara, wâgo Pwina naîê, ba go naa ê *âji wâro tà tâpé na nûmoo na go pawârorà.

²² «Napwa wà Caa, âna câé caa pitèi tèpa âboro. Â é nye naa tôo, Pwina naîê, diri ê tarù ma go pitèirà. ²³ Â, na wàrapwiri, â rà o cau pwamainaô diri ê pâ âboro wàra ê pai pwamaina kâra wà Caa. Ba wà pwina câé caa ipwamainaô, Pwina naîê, âna câé caa ipwamaina mwara wà Caa na é cùruo me.

²⁴ «Guwà têre bwàti, ba go ina tawà ê âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é pitêre dàrà ê popai kôo, â é cèikî naa goo wà Pwina é cùruo me, âna é jèe tòpi ê *wâro dàrà góiri jaa Pwiduée. Â o jèe càcaa pwa wârimuru têe, ba é jèe pâra gée na bà, naa na wâro.

Rà o pitêre dòò wà tèpa bà

²⁵ «Go ina tawà ê âjupâra pâ: O mwa tèepaa ê jè tòotù, â jèe wàéni kaa, na rà têre ê pwâratùra kôo, wâgo *Pwina naî Pwiduée, wà tâpé na rà bwaa bà. Â wà tâpé na rà pitêre dòò, âna o tâa târa ê âji wâro. ²⁶ Ba wà Caa, âna tâ têe ê pâtâma târa ma é naa wâro, â é naa tôo mwara, wâgo Pwina naîê. ²⁷ Â é naa tôo mwara ê tarù, ba na go pwi a pitèimuru, gée goo na

[‡] **5:20** Muru na é pwa—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pwâranyere.

5:22 Ioane 5.27; Apostolo 10.42 **5:23** Filipi 2.10–11; 1 Ioane 2.23

5:24 Ioane 3.15–18

go Pwina naîri âboro. ²⁸ Guwà cibwaa pò na go ina tàwà pâ: O mwa me ê tòotù, na rà o têre ê pwâratûra kôo wà diri tâpé na rà jèe bà. ²⁹ Â rà o cau wâro côwâ gée na aubà. Â wà tâpé na rà pwa na wâdé, âna rà o cimadò côwâ naa na âji wâro. Â wà tâpé na rà pwa na èpà, âna rà o cimadò côwâ nau pwa wârimuru.»

Tèpa paâjupâra Pwina naîri âboro

³⁰ [É ina tarâa mwara wà Iésu pâ]: «Càcaa pâri ma go pwa cè jè muru gée gooò. Â go pitèi wiâra na é ina tôo wà Caa. Â napwa pitèimuru kôo, âna *târù. Ba câgo caa mudàra ma go pwa ê câbewâdé kôo. Â go pwa ê câbewâdé kà Pwina é cùruo me.

³¹ «Wiàna wâgo na go pipa-âjupâraô côwâ, â o ticémuru naa goo ê pwina go ina. ³² Éco na nye pwa mwara Pwi jèpwi na é *paâjupâraô. Â go tâmogòori pâ nye âjupâra ê pwina é ina naa gooò.

Ioane

³³ «Guwà cùru pâ tèpa âboro dari *Ioane Pwi a piupwaa, â ê jekutâ gooò na é wiâ tàwà, âna âjupâra.

³⁴ «Wâgo, âna càcaa âjimuru tôo ê pai paâjupâra kà pwi âboro. Éco na go ina tàwà ê pâ muru bëepwiri, ba na guwà udò, [ma tâa tàwà ê âji wâro]. ³⁵ Ba wà Ioane, âna é wàra ê ânye na udârù, â pwa pwéelaa kêe. Â guwà ipwâdée naa na pwéelaa kâra ê pâ popai kêe, naa na jè ji pâara na càcaa gòiri.»

Wakè kà Iésu

5:29 Daniel 12.2; Mataio 16.27; Apostolo 24.15 **5:30** Ioane 5.19, 6.38 § **5:32** Paâjupâra—Témoigner, attester. Côo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

36 «Êco na pwa ê bépaâjupâraô, na piwéna jii Ioane. Ba ê pâ namuru na é nama go pwa wà Caa, âna rà paâjupâraô, â rà paari pâ é cùruo me.»

Pwiduée Caa

37 «Wà Caa, na é cùruo me, âna é jèe paâjupâraô diri. Â câguwà caa pâji têre ê pwâratûra kêe, ma côo mwara ê naporomee. **38** Â câguwà caa tòpi ê popai kêe naa na pwâranümwâ. Ba câguwà caa cèikî naa gooò, wâgo na é cùruo me.

Tii Pwicîri

39 «Guwà mudàra na ê *Tii Pwicîri, ba guwà niimiri pâ, guwà o pâmari ê wâro dàra góori jaa Pwiduée. Â êkaa pâ popai bëepwiri, na rà paâjupâraô! **40** Êco na tàutâwà na guwà me mariô, ma guwà tòpi ê âji wâro!

41 «Câgo caa mudàra ma rà pwamainaô wà tèpa âboro. **42** Â go nye tâmogòori pâ, nye càcaa wânümwâ goo Pwiduée. **43** Go jèe me na nee Caa kôo, â câguwà caa tòpio. Êco na, wiàna é tèepaa cè pwi jè âboro na é nye me na nee, wàé pwi âboro, â guwà nye tòpié! **44** Guwà ipwamainawà gée goowà cônâ, wâguwà tèpa âboro. Â câguwà caa mudàra ê âji ipwamaina, na me gée goo Pwiduée na é caapwi co. Guwà mwa wànau târa cè pai cèikî kàwà? **45** Êco na guwà cibwaa niimiri pâ go o mwa pitòtiwâ*, na ara wà Caa. Bwa, càcaa wâgo, â nye wà *Moosé, wà pwina guwà wâari pâ ée mwa pitu tàwà!

5:36 Ioane 3.2, 14.11 **5:37** Mataio 3.17; Ioane 5.32, 8.18 **5:39**

Luka 24.27 * **5:45** Pitòti (é, pitòtiri, tòti)—Accuser.

46 «Wiàna âjupâra pâ, guwà cèikî naa gooé, â pwiri guwà gére cèikî naa gooò mwara! Ba é wii ê popai gooò naa na ê pâ tii kêe. **47** Â wàra na jèe câguwà caa cèikî naa goo ê auwii kêe, â guwà o mwa wànaau târa pai cèikî kàwà, naa goo ê pâ popai kôo?»

6

É pa-ija pâ âboro na wâru

Mataio 14.13-21; Maréko 6.30-44; Luka 9.10-17

1 Tàpo pwa ji pàara, â gée na càùé, â rà tapàgà ê *nawià Galilée, wà Iésu [ma wà tèpa *câmu kêe]. (Ê nawià bèepwiri, âna jè nee mwara Tibériade.) **2** Â rà nye tà pâra wiâê ê pâ âboro na wâru, ba rà côo *câmu kâra pâtâma Pwiduée naa gooé na é nama tiàu maagé kà tèpa âboro. **3** Â rà too naa górojaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â rà tâaboo. **4-5** Â ûna é tagòtùé wà Iésu, â é côo diri tèpa âboro bèepwiri na rà gére me burèe. [É tâmogòori pâ] jèe tâpo wâmwünyabwe ê *Paséka, tòotù kâra pi-ija kà tèpa *Juif. Â é ina tà Filipo pâ: «Jè o mwa wâri geepâ cè poloa, târa ma jè pa-ijarà diri?»

6 (É ina pwiri, ba na é têre cè pwina é ina wà Filipo. Ba wà Iésu, âna é jèe nye tà tâmogòori ê pwina ée pwa.)

7 Â é tòpi têe wà Filipo pâ: «Wiàna pwa tâjè pâ miliô*, ma jè wâri poloa goo, â o càcaa pâri ma jè naa târa diri cè nyi nari noo kâra poloa!»

5:46 Apostolo 3.22 * **6:7** Pâ miliô—Grec: 200 mwani pwaa (deniers). Wâri pwi caapwi âboro naa na 8 parui.

8 Êco na é medari Iésu wà pwi jè a câmu kêe, wà André, pwi aéjii kà Simona Pétér. Â é ina têe pâ: **9** «É wâni pwi nari âboro èpo, na wâjaaé 5 poloa[†], ma ârailu ârawéà. Êco na o târa dà, naa goro pé jéûru âboro bëeni?»

É patâaboorirà â é pa-ijarà

10 É ina wà Iésu pâ: «Guwà patâaboorirà.»

Â rà tâaboo wà tèpa âboro naa goro nuruga. Â ê jéû tèpa paa maina na rà ija, âna wâmwünyabweri 5 000. **11** Â é popa i pâ poloa wà Iésu, â é pwaolé tà Pwiduée goo. Â é pwa ma rà ipâdi, târa diri ê pâ âboro na rà tâaboo. Â é wàrapwiri naa goo i du ârawéà mwara. [Â é pâdi naa goorà diri, â rà nye ija] tiagoro na rà jèe po cau pwâro diri.

12 Â nabwé, â é ina tâ tèpa câmu kêe pâ: «Guwà panaimari ê dàra utimuru, ba na o nye ticè cène tâ pwatéreri târa.»

13 Â rà panaimari ê pâ dàra uti kàra. Â rà pwaaï ê 12 nakébò goro ê dàra noo kâra i tèpa 5 poloa!

14 Una rà côô ê pâtâma Pwiduée naa goo Iésu, â rà ina pâ: «Âjupâra pâ wàé kaa i pwi Péproféta, na ia [ina pâ] ée mwa tèepaa me naani gòropuu!»

15 Â é jèe tâ tâmogòori wà Iésu pâ, rà o me nau popaé, ba na rà pacimaê ma é pwi ukai kàra. Êkaa na é pâra cônâ acari naa gòrojaa.

É pâra gòro parawére jawé *Mataio 14.22-33; Maréko 6.45-52*

[†] **6:9** Poloa—Poloa na pwa goro orge. (Orge, âna pwacèwii ê pwâra mai.) **6:15** Ioane 18.36

16 Na bàrane, â rà boo naa bàrawià wà tèpa câmu kà Iésu. **17** Â rà pa wànga, â rà tapàgà i nawià, â rà pâra cima Capernaüm, na ére gée côwâ. Ùna ne, â bwaa câé caa tèepaa darirà wà Iésu. **18** Â é uu ba maina ê pwéretòotù, â maina wià. **19** Ùna rà tapwauru naa na 5 é 6 kilomètres, â rà côo Iésu, na é câwiârà na é po pâra gòro parawére jawé. Â é pâmwyñabyweri i wànga. Â po dau wâgotàra.

20 Éco na é ina tarà pâ: «Guwà cibwaa pwa ma wâgotàwà, ba *WÂGO!»

21 Â pwa na rà nama é too darirà naa gòro wànga. Éco na rà jèe pò ma tèepaa gée, wâna na rà gée naawê.

Iésu âna poloa târa wâro

22-24 Napwa naa goo wà tèpa âboro na ia é pâijàrâ wà Iésu, âna rà nye tà tâa bàrawià, na ére gée côwâ kâra nawià. Na dàuru kêe, âna rà pò na tiàu Iésu jaarà‡. Ba rà tâmogòori pâ, câé caa pâra wiâ tèpa câmu kêe gòro i pwi wànga. Â, [na rà gére mudèe, â] rà tèepaa me pâra wànga na rà me gée na ville Tibériade, â rà tâdòò§ naawê. Â wà tèpa âboro, âna rà tò naa gó, ba na rà pâ naa Capernaüm, nau mudâ Iésu naawê.

Mudàra poloa na tâa cawi

25 Rà pâmari Iésu wà tèpa âboro, na ére nawià gée côwâ. Â rà ina têe pâ: «Pwi ukai, gà tèepaa naani wiidà?»

‡ **6:22-24** Na dàuru kêe... Ina mwara naa na grec pâ: Rà côo pâ, nye caapwi co wànga. § **6:22-24** Tâdò—Accoster (bateau).

26 Â é tòpi tàra pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Câguwà caa mudòo, gée goo i pwina go pwa [goro ê pâtâma Pwiduée]. Bwa. Guwà medario ba ia go naa èwà na ia guwà copwa!

27 Êco na go ina tàwà pâ, guwà cibwaa wakè târa utimuru na o wai tiàu. Wâdé na guwà wakè dàrà ê utimuru na tâa cawi—utimuru na é naa ê *wâro dàrà góiri jaa Pwiduée. Â nye wâgo, *Pwina naîri âboro, na go naa tàwà ê utimuru bëepwiri. Ba é naa tôô ê tarù kêe ma pâtâmee wà Pwiduée Caa.»

28 Â rà ina têe pâ: «Dà cè pâ wakè na bà pwa, ba na bà pacoo ê câbewâdé kà Pwiduée?»

29 Â é tòpi tàra pâ: «Wâéni co ê wakè na nümee na guwà pwa: Na guwà cèikî naa goo pwina é cùrué me.»

Poloa târa wâro gée goo Caa

30 Rà tawèerié mwara pâ: «Dà cè câmu kêe, cèna gà o pwa, ma bà côô ê pâtâma Pwiduée naa googà, â na bà o cèikî naa googà? **31** Napwa wà tèpa jojoorojè, âna rà ija *manne** naa namaré. Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ: *É naa tarâ poloa me gée napwéretòotù, ba na rà ija.* » **Psaume 78.24**

32 Â é tòpi tàra pâ: «Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Câcaa wà *Moosé na é naa tàwà ê poloa na me gée napwéretòotù. Â wà Caa kôo. **33** Ba ê âji poloa kà Pwiduée, âna wà Pwina é boome gée

6:27 Ioane 6.48–58 **6:29** 1 Ioane 3.23 **6:30** Mataio 16.1; Ioane 2.18 **6:31** Exode 16.14–15; Nombres 11.7–9; Psaume 78.24

* **6:31** Manne—Utimuru na pwacèwii nyi nara mwünyaté, na é naa wà Pwiduée tâ tèpa Juif naa namaré.

*napwéretòotù. Â é naa ê *âji wâro tà diri tèpa âboro gòropuu.»

³⁴ Â rà ina têe pâ: «Pwi Ukai, gà ciburà naa tâbà ê poloa bëepwiri!»

Wâgo âna go pwi poloa

³⁵ É tòpi târa wà Iésu pâ: «*WÂGO âna go pwi poloa târa wâro! Wà pwi âboro na é medario ma cèikî naa gooò, âna o câ mwa caa nümee dàra ija ma wâdo.

³⁶ Êco na, ia go jèe nabwé ina tâwà pâ: Guwà jèe côoô, êco na câguwà caa cèikî naa gooò. ³⁷ Â rà o medario diri ê pâ âboro na é naa tôô wà Caa, â câgo caa naa còobé wà pwina é medario.

³⁸ «Ba go boome gée napwéretòotù, nau pwa ê câbewâdé kà Pwina é cûruo me, â càcaa ê câbewâdé kôo. ³⁹ Â wàéni ê câbewâdé kêe: Na go cibwaa caa tubatiàu cè pwi jèpwi, gée goo tapé na é jèe naarà tôô; â na go mwa pawâroé côwâ gée na aubà na Tootù pwicò†. ⁴⁰ Â wàéni ê câbewâdé kà Caa kôo: Wà pwi âboro na é côoô, wâgo *Pwina naî Pwiduée, ma cèikî naa gooò, âna ée mwa tòpi ê wâro dàra góori jaa Pwiduée. Â go mwa pawâroé gée na aubà na Tootù pwicò.»

Càcaa wâdé tà tèpa pitûâ

⁴¹ Wà tèpa âboro, âna rà jèe tapoo picocoori Iésu, gée goro ê pai ina kêe pâ: «Wâgo ê pwi poloa na é boome gée napwéretòotù.» ⁴² Â rà bwaa nye tà pi-inà târa pâ: «Kaa! Gona câé caa wà Iésu, pwina naî

6:35 Ioane 4.14 **6:39** Ioane 10.28-29, 17.12 † **6:39** Tootù pwicò—Tootù na ée mwa wâjué côwâ wà Iésu Kériso. (Côo note goo 1 Pétér 1.5.) **6:42** Mataio 13.55

Ioséfa? Ba jè tágére tâmogòori du nyaa ma caa kêe!
Â gorodà na é ina pâ é boome gée napwéretòotù?»

43 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Tâpéeni, guwà cibwaa ipicocoo. **44** Nye ticè pwi jè âboro cêna é medario, wiàna câé caa todèe me wà Caa, wà pwi a cûruo me. Â go mwa pawârœ cônâ gée na aubâ na Tòotù pwicò. **45** Â jèe wii naa na tii kà pwi jè *péroféta pâ: *Rà o cau picòò jii Pwiduée.* **Ésaïe**

54.13 Â êdiri pâ âboro na rà tòpi é pwina é ina târa wà Caa, âna rà cau medario. **46** Nye ticè pwi âboro cêna é mu côo wà Caa; wàco wà Pwina é me gée jaa Pwiduée.»

Wà pwina é cèikî âna tà têe wâro

47 «Go ina tâwà ê âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é cèikî naa gooò, âna o mwa tà têe ê wâro dàra góori jaa Pwiduée. **48** WÂGO ê poloa târa wâro. **49** Rà ija *manne* wà tèpa jojoorowà, naa namaré. Éco na rà jèe bà. **50** Â napwa ê poloa na é boome gée napwéretòotù, âna wiàna é ija pwi jè âboro, â o câé caa bà. **51** WÂGO ê pwi poloa târa wâro, na go boome gée napwéretòotù. Wiàna é ija poloa bëepwiri wà pwi jè âboro, â é wâro dàra góori awé. Â ê poloa na go mwa naa, âna ê naiio, na go naa tà tèpa âboro góropuu, ba na rà wâro.»

Naiio âna âji utimuru

52 Géewê, âna rà pitòocia wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, â rà pi-inà târa pâ: «Wà pwini, âna é wànaau târa cè pai naa tâjè ê naiié, ma jè ija?»

53 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà têre bwàti: Wiàna cágwà caa ija ê naii Pwina naíri âboro, ma wâdo ê domii kêe, â o nye ticè âji wâro wâgoowà.

54 Â wà pwina é ija ê naiio, ma wâdo ê domii kôo, âna o mwa tâ têe ê wâro dàra gòiri jaa Pwiduée. Â go mwa pawâroé cônwâ gée na aubà na Tòotù pwicò.

55 Ba ê naiio, âna ê âji utimuru; â ê domii kôo, âna ê âji jawé. **56** Â wà pwi âboro na é ija ê naiio, ma wâdo ê domii kôo, âna é wâro gooò, â go wâro gooé.

57 «Wà Caa na é cùruo me, âna é wâro, [â wàé, âna é Pwina é naa ê wâro]. Â wâgo, âna go wâro gée gooé. Â wàra mwara pwina é ija naiio, âna é wâro gée gooò. **58** Wàéni ê pwi poloa na é boome gée napwéretòotù. Càcaa wàra ê poloa na ia rà ija wà tèpa jojoorowà—ba rà cau bà. Â wà pwi âboro na é ija ê pwi poloa bèeni, âna é wâro dàra gòiri awé.»

59 É ina ê pâ popai bëepwiri wà Iésu, na é pwa pupûra naa na *wâra pitapitiri wâ Capernaüm.

Pàra tâpé âna rà pâra jiù Iésu

60 Ûna rà têre ê pwina é ina wà Iésu, â ê auwâru gée goo tâpé na rà mu ciburà pâra wiâê, âna rà pi-inâ pâ: «Auwa! Po dau gòò ê popai bëepwiri! O wàilàapà cèna pâriê ma é tòpi?»

61 Â é têre naa gooé pâ, rà tâgéré picocoorié goo, â é ina târa pâ: «Wàna? Po dau tanooriwà ê popai bëepwiri? **62** Â wiàna guwà cônô, wâgo Pwina naíri âboro, na go too cônwâ naa na autâa kôo béaa, â o dà cè pwina guwà niimiri? **63** Ba nye êkaa gée goo pâ popai kôo, na é me ê Nyuâaê Pwicîri, wàé na é naa wâro. Ba napwa [pâ wakè kâ] tèpa âboro, âna càcaa

pâri [ma rà naa wâro]. **64** Èco na rà wânabibiu kàwà pâra tèpa âboro na càra caa cèikî naa goo ê pâ popai kôo.»

Ba é nye tâmogòori wà Iésu, gée na autapoo tâpé na càra caa cèikî, ma wà pwina é ipwa tûâ têe.

65 Â é ina târa mwara pâ: «Wàépwiri ê majoroé ma go jèe ina tâwà pâ: Nye ticè pwi jè âboro cèna é me wiâô, wiàna câé caa todèe medario wà Caa.»

66 Â tapoo napwiri, âna wâru pâra tèpa âboro kêe âna rà coo jiié, â jèe càra caa pâra cônâ wiâê.

Rà tâ cimwü wà tèpa apostolo

67 É ina wà Iésu tâ tèpa 12 a câmu kêe, pâ: «Â wâguwà, âna nümawà mwara na guwà wâjué cônâ?»

68 Â é tòpi têe wà Simona Pétérù pâ: «Pwi Ukai, na bà pâra wiâ ï? Ba nye wâjaagà ê pâ popai târa wâro dàra góiri jaa Pwiduée. **69** Ba bà nye cônoina pâ, wâgà Kériso, wà Pwina é jèe pitòrigarigà ma cùrugà me wà Pwiduée. Â bà jèe cèikî naa googà.»

70 Â é ina târa pâ: «Wâgo na ia pitòrigariwà, wâguwà tèpa 12 a câmu kôo. Èco na pwi jè ârapàarawà, âna pé pwi naî *Caatana‡!»

71 É ina pwiri naa goo wà Judas, pwina naî Simona Iscariote. Ba wâé, gée goo tèpa 12 *apostolo, âna ée mwa ipwa tûâ tâ Iésu.

7

É too naa goro tòotù maina naa Iérusaléma

1 Gée na càùé, â é pâpitiri napô Galilée wà Iésu.

6:64 Ioane 13.11 **6:65** Ioane 6.44 **6:68** Mataio 16.16 ‡ **6:70**

Pwi naî Caatana—Grec: Pé duée. **7:1** Ioane 5.18

Ba nye càcaa nümee dàra pâpitiri wâ *Judée. Ba rà pibu naigé wà tèpa caa kà tèpa *Juif, ba na rà pòtämwereeê.

² Jèe pâmwynyabwe ê *tòotù maina kà tèpa Juif. Â, na pâ tòotù bëepwiri, âna rà tâa nacapè*. ³ Â wà tèpa aéjii kà Iésu, âna rà ina têe pâ: «Gà pâra géeni naa Judée, [ba na gà too naa goro i tòotù maina]. Ba wâdé na rà côo mwara ê pâ muru na gà pwa wà tèpa âboro'gà [na tâa Judée]. ⁴ Ba nye ticè pwí âboro cèna é naapwàniri ê pwina é pwa, wiàna nümee na picagòtùé. Â wiàna gà pwa ê pâ muru bëepwiri [goro ê pâtâma Pwiduée] â gà ipaarigà, ba na rà côogà wà tèpa âboro.»

⁵ Ba wà tèpa aéjii kêe, wàilà mwara, âna bwaa càra caa pâji cèikî naa gooé.

Càcaa pâji pâara kôô

⁶ É tòpi târa pâ: «Wâdé naa goowà, ba nye pâri ma guwà nye tà pâra imudi. Â napwa naa gooò, âna càcaa pâji pâara kôô. ⁷ Ba tèpa âboro gòropuu, âna ticè pai pwa wèe ma rà èpâriwà. Â napwa naa gooò, âna rà nye èpârio, ba go inapâpari ê pâ tûâ kàra na èpâ.

⁸ Bwa, guwà too naa goro pi-ija, wâguwà. Â wâgo, âna câgo caa too, ba càcaa pâji tèepaa ê pâara kôô.»

⁹ Ûna é jèe ina pwiri târa, â é bwaa tâpo tâa Galilée.

¹⁰ Èco na, ûna rà jèe too naa goro tòotù maina, â ée mwa tà pwicò kàra, â câé caa pipaarié.

Rà mudèe tèpa caa kà tèpa Juif

^{7:2} Lévitique 23.34 * ^{7:2} Rà tâa nacapè—Fête des huttes.
Côo mwara Tòotù maina naa na Neeremuru (Vocabulaire). ^{7:5}
Apostolo 1.14

11 Napwa wà tèpa caa kà tèpa Juif, âna rà imudà Iésu na aupwa-ija. Â rà pitawèeri pâ: «Wâpèe?» **12** Â rà dau pwa jèkutâ gooé wà tèpa âboro. Ba rà ina pàra pwi pâ: «É pwi âboro wâdé.»

Â rà ina pàra tâpé pâ: «Bwa, é pwi a pwa ma rà imwüru tèpa âboro.» **13** Êco na nye ticè âboro cèna inapàparié, ba wâgotàra goo tèpa pitûâ kàra.

É ipaarié â é pwa pupûra

14 Na po nabibiu kâra pwa-ija, â é too naa na *Wâra pwapwicîri wà Iésu, â é tapoo ipupûra tà tèpa âboro wê.

15 Â rà dau pò gooé wà tèpa Juif, â rà pi-inà tara pâ: «É tâmogòori géepà ê pâ *Naèà wà pwini, na nye ticè caa kâra câmu kêe?»

É cùruo wà Pwiduée

16 É ina tara pâ: «Ê pwina go ina tâwà, âna càcaa muru me gée gooò, â gée goo Pwiduée na é cùruo me. **17** Ba wiàna nûmawà na guwà pwa ê câbawâdé kà Pwiduée, â guwà mwa tâmogòori pâ, wiàna ê pwina go ina, âna me gée jaa Pwiduée, é, me gée gooò. **18** Wà pwina é ina ê pwina é nye niimiri wâé, âna é mudàra pai pwa wèe ma picâdirié. Â wà pwina é imudàra ma é ipwamaina pwina é cùrué me, âna é *târù, ba é nye ina co pwina âjupâra.

Wâdé na guwà tèi wiâra târù!

19 «Gona câé caa naa tâwà ê Naèà wà *Moosé? Â nye ticè pwi jè âboro cèna é pâra wiâra! Cina nûmawà na guwà pôtàmwaraô?»

7:15 Mataio 13.54; Luka 2.47 **7:16** Ioane 12.49, 14.10 **7:18**

Ioane 8.50 **7:19** Apostolo 7.53; Roma 2.21-24

20 Â rà ina têe pâ: «Kaa! Pwa duée wâgoogà! Wàilàapà na mudàra ma pòtämwaragà?»

21 Â é tòpi târa pâ: «Nye caapwi co ji muru na go pwa [goro pâtâma Pwiduée na *tòotù pwicíri] â guwà dau pò goo. **22** Êco na wâguwà mwara, âna [guwà wakè] na tòotù pwicíri, na guwà pwa *kamaî tà pwi nari èpo. Ba [guwà ina pâ] ê pwa kamaî, âna me gée goo wà Moosé. (Êco na càcaa me gée gooé, â wà tèpa jojorojè béaa kêe, na rà pwa.) **23** Üu, guwà pwa kamaî na tòotù pwicíri, ba na câguwà caa êgòjai ê Naèà kà Moosé. Â wâgo, âna go pwa ma tiâu awé maagé kà pwi jè âboro, na tòotù pwicíri. Â cina guwà putàmu naa gooò? **24** Guwà cibwaa tèi wiâra ê pai côô kâwà. Wâdé na guwà tèi wiâra târù!»

Pwiri é pwi Mesia wà Iésu?

25 Rà ina pâra âboro gée *Iérusaléma pâ: «Gona càcaa wà i pwi ia rà mudàra ma rà pòtämwereê?

26 Guwà côô! Câé caa picârû, â rà nye tâgére pitûra ma pâra tâpé, â nye gére ticè na rà ina têe wà tèpa pitûâ! Gona pwiri rà côoinaê pâ wâé pwi *Mesia, [pwi ukai na jè tapacîê]? **27** Êco na, wà pwi Iésu bèeni, âna jè tâmogòori wâna na é me géewê. Â napwa wà pwi Mesia, âna nye ticè jè âboro cèna o tâmogòori wâna na ée me géewê†.»

7:20 Ioane 8.48, 10.20

7:22 Genèse 17.9–13; Lévitique 12.3

7:23 Ioane 5.8–10,16

7:27 Ioane 7.41, 9.29

†

7:27 Rà pitânami wà tèpa âboro-bà, ba ia é inapâpari wà Michée, pwi péroféta, pâ, wà pwi Mesia, âna ée mwa me gée na village Bétéléma. (Côô nee tii 42 ma Michée 5.1 ma Mataio 2.6.)

28 Ûna é bwaa gére pwa pupûra wà Iésu, naa na Wâra pwapwicîri, â é tomara too pâ: «Gona guwà nye niimiri kaa pâ guwà jèe tâmogòorio? Â guwà tâmogòori wâna na go me géewê? Bwa! Ba câgo caa me gée gooò. Â wà Pwi a cùruo me, âna pwina pâriê ma guwà tòpò naa gooé ê cèikî kâwà. Êco na guwà nye âji càcaa tâmogòorié. **29** Â wâgo, âna go nye tâmogòorié, ba go me jiié, â wâé na é cùruo me.»

30 Â wà tèpa âboro, âna rà imudàra cè naigé ma rà tâjìrué, êco na nye ticè pai pwa wèe. Ba bwaa càcaa pâji tèepaa ê pâara.

31 Êco na rà jèe dau wâru gée goo tâpé na rà têreê, na rà cèikî naa gooé. Â rà ina pâ: «[Munaa wâé pwi Mesia. Bal] nye dau wâru kaa pâ câmu kâra pâtâma Pwiduée na é pwa. Â wiàna càcaa wâé pwi Mesia, â pwiri càcaa wârapwiri‡.»

Rà bu naigé ba na rà tâjìrué

32 Wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà têre ê pai pico-coo naa goo Iésu. Â rà pitîrerà ma wà tèpa caa kâ tèpa pwa *ârapwaailò, ba na rà cùru wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri nau tâjìrué.

33 Â é ina tarâ wà Iésu pâ: «O càcaa gório jaawà, â go o mwa pâra côwâ naa jaa Pwina é cùruo me. **34** Â guwà o mwa pimudò, â o câguwà caa pâdario, ba càcaa pâri ma guwà pâra naa na, na go pâ naawê.»

7:28 Mataio 11.27; Ioane 8.55 **7:30** Ioane 7.44 ‡ **7:31** Dernière phrase—Grec: «Wiàna ée mwa tèepaa cè pwi Mesia, â pwiri ée mwa pwa cè pâ câmu kâra pâtâmee na wâru, jii é pâ pwina é pwa wà pwini?» **7:34** Ioane 8.21, 13.36

35 Â rà pi-inà târa pâ: «Gona wâpà na, na é pâra naawê, ma o càcaa pâri ma jè o pâmariê? Wàna? Gona é còobé jii ê napô kâjè, târa ma é pacâmuri tèpa jènerejè, na rà wâro naa nabibiu kà tâpé na càra caa tèpa Juif? **36** Dà ê pwina é pwa na é ina tâjè, na é gérè ina pâ: “Guwà o mwa pimudò, â o câguwà caa pâdario, ba càcaa pâri ma guwà pâra naa, na go pâ naawê”?»

Go naa tâwà jawé târa wâro

37 Jèe pwì bénabwé tòotù kâra pi-ija kà tèpa Juif, pwì tòotù na dau pwamuru naa goo. Â é cimadò wà Iésu, na ara diri ê pâ âboro. Â é tomara too pâ: «Wiàna pwa cè pwì âboro na nümee dàra wâdo, â wâdé na é medario ma é wâdo! **38** Ba wà pwina é cèikî naa gooò, âna o mwa pò gée gooé ê pwârajawé târa wâro, wàra ê pai ina naa na *Tii Pwicîri.»

39 É ina pwiri goo ê Nyuâaê Pwicîri, na rà o mwa tòpi ê pâ âboro na rà o mwa cèikî naa gooé. Êco na, na pwì pàara-bà, âna càcaa pâji naa ê Nyuâaê Pwicîri, ba bwaa câé caa pâ too naa na muugère kêe wà Iésu.

Càra caa pitêrerà gooé

40 Una rà têre ê pâ popai bëepwiri, â wâru ê pâ âboro na rà ina pâ: «Âjupâra pâ wà pwini, âna nye wâé kaa i Pwi Péroféta na jè tapacîê!»

41 Â rà ina wà pâra tâpé pâ: «Wàé kaa wà pwì Mesia!»

7:37 Lévitique 23.36; Ésaïe 55.1; Ioane 4.14 **7:38** Ésaïe 58.11

7:39 Ioane 16.7, 20.22; Apostolo 2.4 **7:40** Ioane 6.14 **7:41**

Ioane 1.46

Êco na rà ina wà pàra tâpé pâ: «Gona ée mwa me gée Galilée wà pwi Mesia? Bwa! ⁴² Ba jèe wii naa na ê Tii Pwicîri pâ, ée mwa tèepaa wà pwi Mesia gée na wâao kà pwi ukai *Davita. Â ée mwa me gée Bétéléma, village kà Davita§.»

⁴³ Êkaa na rà pitadàrùrà goo Iésu. ⁴⁴ Â nüma pàra tâpé na rà tâjìrué, êco na nye ticè pai pwa wèe.

Càra caa cèikî tèpa pitûâ

⁴⁵ Napwa wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri [na ia cùrurà pâ, ba na rà tâjìrué] âna rà wâjué côwâ. Â rà tèepaa dari tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò ma tèpa Farasaio. Â wà tâpéebà, âna rà tawèerirà pâ: «Gorodà na câgwà caa popa me Iésu?»

⁴⁶ Â rà tòpi târa pâ: «Nye ticè âboro cèna mu tûra bwàti pwacèwiié!»

⁴⁷ Â rà ina târa wà tèpa Farasaio pâ: «Wàna, é ipa-imwüruwà mwara? ⁴⁸ Nye ticè pwi jè ârapàarajè, wàijè tèpa pitûâ ma tèpa Farasaio, na cèikî naa gooé. ⁴⁹ Â napwa diri ê nyi tèpa âboro bëeni na rà cèikî naa gooé, âna càra caa tâmogòori ê Naèà kà Moosé. Â jèe tojiirà!»

⁵⁰ Êco na wà Nicodème, pwi jè bérà-wà i pwi a pâmari Iésu [na ne]—âna é ina târa pâ: ⁵¹ «Pwicîri naa na ê Naèà kâjè, na jè pwa wârimuru tà wà pwi âboro, béraari ê pai [pitèié. Wâdé na jè mara] tâmaari ê pwina é ina târa ipwamuruê.»

7:42 2 Samuel 7.12; Psalms 89.4–5; Michée 5.1–2
caa tâmogòori pâ, wà Iésu, âna pitèpaé naa Bétéléma.
1.22 **7:48** Ioane 12.42 **7:50** Ioane 3.1–2

§ **7:42** Càra
7:46 Maréko

⁵² Â [rà tapàgà têe, â] rà ina pâ: «Kaa! Gà pwi âboro me gée Galilée, wâgà mwara? Mudàra cai na ê Tii Pwiciri, â gà o pâ nau côo pâ, nye ticè *péroféta cèna me gée Galilée!»

{⁵³ Â nabwé, â rà jèpa ipiina naa na jèpa pwârawâ kàra.}

Naporomee 8.1–11, âna nye tiàu na pâ Tii Pwicîri naa na grec na muru béaa.

8

Tô a mura paaō

¹ Â é pâra wà Iésu, naa górojaa Élaio*. ² Â, na dàuru kêe, na bwaa dau dàuru, â é wâjué côwâ naa na *Wâra pwapwicîri. Â rà medarié, ê pâ âboro na wâru. Â é tâaboo†, â é tapoo pacâmurirà. ³ Â wà pàra tèpa *dotée goro ê Naèà, ma wà pàra tèpa *Farasaio, âna rà dàti medarié ê tô jè ilàri. Ba rà pâmariê, na ru gére ipuu ma pwina càcaa pwi éaé. Â rà popaé me, na ara diri ê pâ âboro. ⁴ Â rà ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, wà tôoni, âna tâjùrué na é bwaa gére mura paaō. ⁵ Jèe wii naa na ê *Naèà kà Moosé, pâ, o caamwara goro atü ê tô ilàri na é wàrapwiri. Â wâgà, âna dà cèna gà ina naa goo?»

⁶ Rà ina pwiri têe, ba na rà tacaié. Ba nümarà na rà pa ê pai tòpi kêe, ma bépiciapwâ gooé. Êco na é cùué boo wà Iésu, â é pwa tii goro ê mangadaîê, naa napuu.

* **7:52** Ioane 7.41–42 **8:1** Gòrojaa Élaio—Mont des Oliviers.

† **8:2** Â é tâaboo—Naa jaa wà tèpa Juif, âna rà tâaboo wà tèpa pwa pupûra na rà pacâmuri âboro. **8:5** Lévitique 20.10; Deutéronome 22.22–24

Wailàapà pwina ticè èpà kée?

7 Ûna rà nye tà ciburà tawèerié, â é cimadò, â é ina tarà pâ: «Wâdé na wà pwi âboro, na mu nye ticè èpà na é pwa, âna é tapoo èié goro atü.»

8 Â é jèu cùué boo côwâ, ma pwa tii na napuu. **9** Â rà jèpa ipiina, tapoo gée goo tèpa ijiao, tèepaa naa goo tèpa âboro kîri. Â ru mwa tà tâa acari, wà Iésu ma wà i tô ilàri.

10 Â é tagòtùé wà Iésu, â é ina têe pâ: «Tôoni, rà wâpà, tâpé na ia rà pitòtigà? Gona nye ticè âboro cèna é tâa, ma é naa cè wârimuru tâgà?»

11 Â é tòpi têe pâ: «Nye ticè.» Â é ina têe wà Iésu pâ: «Â wâgo mwara, âna câgo caa naa cè wârimuru tâgà. Gà pâra, â gà cibwaa pwa côwâ cè tûâ cèna èpà!»

Iésu âna é pwi pwéelaa kâra gòropuu

12 É ina mwara tà tèpa âboro wà Iésu pâ: «*WÂGO kaa ê pwéelaa kâra gòropuu. Â wà pwi âboro na é me wiâô, âna o mwa pwa ê pwéelaa na wâgooé na naa têe ê âji wâro. Â o câé mwa caa pâ naa ê bàutê.»

13 Â rà ina têe wà tèpa Farasaio pâ: «Nye piticémuru naa goo ê pwina gà ina, ba gà nye pipaâjupâragà côwâ‡!»

14 Â é tòpi tarà pâ: «Bwa. Wiàna go nye pipaâjupâraô côwâ, â nye âjupâra ê pai pipaâjupâraô kôo. Ba go tâmogòori wâna na go me géewê, ma

8:7 Deutéronome 17.7 **8:11** Ioane 5.14 **8:12** Ésaïe 49.6; Ioane 1.4–9, 9.5, 12.46 ‡ **8:13** Pipaâjupâragà côwâ—Rendre témoignage de toi-même. Côo mwara Paâjupâra naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. **8:14** Ioane 5.31–32, 7.28

wâna na go pâra naawê. Â napwa wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori wâna na go me géewê, ma wâna na go pâra naawê. **15** Ba guwà pitèi wiâra ê tûâ kà tèpa âboro. Â wâgo, âna nye ticè pwina go tèié. **16** Êco na, wiàna go nye tèi, â o nye âjupâra ê pai tèi kôo. Ba càcaa wâgo co, â nye wàibu naima ma Pwiduée Caa, na é cùruo me. **17** Ba ia wii naa na ê Naèà kàwà pâ, ê aupaâjupâra kâra ârailu âboro, âna nye âjupâra kaa. **18** Â *WÂGO, âna go nye *paâjupâraô, â é nye paâjupâraô mwara wà Caa, Pwiña é cùruo me.»

19 Â rà tawèerié pâ: «Gona wâpà Caa'gà?»

Â é tòpi târa pâ: «Câguwà caa tâmogòoribu ma Caa kôo. Ba wiàna guwà gére tâmogòorio, â pwiri guwà gére tâmogòori mwara wà Caa kôo.»

20 É ina ê pâ popai bëepwiri wà Iésu, ûna é bwaa gére pwa pupûra wâna Wâra pwapwicîri, wâna autòpò âraimeai tà Pwiduée. Â nye ticè jè âboro cèna é tâjùrué, ba bwaa càcaa tèepaa ê pâara kêe.

É inapàpari pai copò kêe dari Caa

21 É ina mwara wà Iésu pâ: «Go o jèe pâra, â guwà o mwa mudòo. Â guwà o bà naa na èpà kàwà. Ba wâna na go pâra naawê, âna o càcaa pâri ma guwà pâra naawê.»

22 Â rà pi-inà târa wà tèpa âboro pâ: «[Dà pai ina wèe ni?] Pwiri ée mwa pipòtämwereê côwâ? Ba é ina pâ càcaa pâri ma jè pâra naa na é pâra naawê.»

23 Â é tòpi târa pâ: «Wâguwà âna guwà tèpa âboro

8:15 Ioane 12.47 **8:16** Ioane 5.30, 8.29 **8:17** Deutéronome

19.15 **8:18** 1 Ioane 5.9 **8:20** Ioane 7.30 **8:21** Ioane 7.34,
13.33 **8:23** Ioane 3.31

géeniboo, â wâgo, âna go me géenidò. Ba guwà tèpa âboro gòropuu, â câgo caa pwi âboro géeni gòropuu. **24** Gée goro pwiri, na ia go ina tàwà pâ, guwà o bà naa na èpà kàwà, wiàna câguwà caa cèikî pâ, “*WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé]”.

25 Â rà ina têe pâ: «Gona wâgà wàa?»

Â é tòpi pâ: «I pwi ia go jèe ina tàwà, gée na autapoo goo§. **26** Â wâru pâ muru na pâri ma go ina naa goowà, ma pitèiwà goo. Èco na go inapàpari [tàwà co] ê pwina go têre jii wà Pwina é cùruo me naa jaawà. Ba wàé na é ina ê âjupâra.»

27 Èco na càra caa têreina pâ é pwa jèkutâ goo [wà Pwiduée] Caa. **28** Â é ina tarà pâ: «Wiàna guwà mwa naaô too naanidò*, wâgo *Pwina naîri âboro, â guwà o mwa côoinari pâ, ‘WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé]’. Â guwà o mwa côoina mwara pâ, câgo caa po pwa cè jè muru gée gooò. Ba go ina co ê pwina é ina tôo wà Caa. **29** Â wà Pwina é panuâô me, âna é nye tà wâjaao, â càcaa mu nama tà wâgo acari. Ba go pwa taaci ê pâ muru na wâdé têe.»

30 Una é wàrapwiri pai tûra kêe tarà, â wâru tâpé na rà cèikî naa gooé.

ÂJUPÂRA âna ée mwa tipiwà!

31 É ina wà Iésu tà tèpa Juif na rà cèikî naa gooé, pâ: «Guwà tèpa âji a *câmu kô, wiàna guwà tà

§ **8:25** I pwi ia go jèe ina tàwà, gée na autapoo goo—é, Gorodà na go tòpi tàwà? **8:28** Ioane 3.14 * **8:28** Naaô too naanidò—É ina wà Iésu goro ê pai ténamiriê naa goro satauro, â goro ê pai wâjué cônâ kêe naa jaa wà Pwiduée naa napwéretòotù.

cimwü goo ê popai kôo. ³² Â géewê, na guwà mwa tâmogòori ê *ÂJUPÂRA, â ê ÂJUPÂRA âna ée mwa tipiwà.»

³³ Â rà ina têe [wà pàra tâpé] pâ: «Cina gà ina pâ, o mwa tipibà? Ba wàibà, âna bà tèpa gòobàra *Abéraama, â nye ticè pwi âboro cèna é mu caa nama bà tèpa *énawéna kîri kêe!»

³⁴ Â é tòpi târa pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tâwà ê âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é pipanuâê târa èpà, âna é pwi ênawéna kîri kâra èpà. ³⁵ Â wà pwi ênawéna kîri, âna càcaa pwâraê naa na tâa kà pwi a pitûâ kêe. Â wâdé co naa goo ê pwi èpo naa pwârawâ. ³⁶ Â wiàna go tipiwà, wâgo Pwina nairi âboro, â o nye ticè kaa cèna câguwà mwa caa èrà goo. ³⁷ Go tâmogòori pâ guwà tèpa gòobàra Abéraama. Êco na guwà pimudàra ma guwà pòtâmwaraô, ba câguwà caa tòpi ê popai kôo. ³⁸ Go ina ê pâ muru na go côo naa jaa wà Caa kôo. Â wâguwà, âna guwà nye pwa ê pwina guwà têre jii pwi caa kâwà.»

³⁹ Â rà tòpi têe pâ: «Nye pwi âji caa kâbà, âna wà Abéraama!»

Â é ina pâ: «Wiàna guwà tèpa âji naîê, â pwiri guwà gére pwa pâ wakè na ia é pwa. ⁴⁰ Â nabà, âna guwà pimudàra ba na guwà pòtâmwaraô, wâgo na go ina tâwà ê âjupâra na go têre jii Pwiduée! Wà Abéraama âna câé caa mu pwa na wàrapwiri! ⁴¹ Bwa, guwà nye pwa ê pâ wakè kà pwi caa kâwà.»

Â rà ina têe pâ: «Câbà caa tèpa èbwi! Ba nye caapwi co pwi caa kâbà, âna wà Pwiduée!»

Câguwà caa tèpa naî Pwiduée

42 É tòpi tara pâ: «Wiàna é pwi caa kàwà wà Pwiduée, â pwiri gére wânümawà gooò. Ba go me gée jaa Pwiduée, â go wâni gée gooé. Ba câgo caa me imudi, â é cùruo me. **43** Gorodà na câguwà caa tâmogòori ê pwina go ina tâwà? Ba nye tautàwà na guwà tòpi ê popai kôo.

44 «Bwa, wà pwi caa kàwà, âna wà *Caatana, wà Pwi âboro épà! Êkaa na nye nümwà na guwà pwa ê câbewâdé kêe. Wà pwiibà, âna é pwi a pòtämwara âboro, gée na autapoo goo. Â câé caa tâa na ÂJUPÂRA, ba nye ticè ÂJUPÂRA gooé. Ba é nye tâ pwâ, ba é nye pwi a wàrapwiri, ba é pwi caa kâ tèpa pwâ.

45 «Â wâgo, âna go ina ê âjupâra, êkaa na câguwà caa cèikî naa goo. **46** Wàilàapà gée goowà cèna ée paari pâ pwa cè épà na go pwa? Â wiàna go ina tâwà ê âjupâra, â cina câguwà caa cèikî naa goo? **47** Wà tèpa âboro na rà me gée goo Pwiduée, âna rà têre ê popai kâ Pwiduée. Êco na câguwà caa têre ê popai kêe, ba câguwà caa me gée goo Pwiduée.»

Iésu ma Abéraama

48 Rà ina tâ Iésu wà pàra tèpa Juif pâ: «Bà nye âjupâra pâ gâ pé pwi *Samaria, â pé pwi a pwa duée googà!»

49 Â é tòpi tàra pâ: «Bwa, càcaa pwa duée gooò! Èco na go pitòimiri Caa kôo, â wâguwà, âna câguwà caa pitòimiriô. **50** Câgo caa pimudàra cè pai pwa-mainaô. Èco na pwa Pwi a pitèimuru, na é pwi a-imudàra ba kôo. **51** Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà pwi âborò na é pitêre dàra ê popai kôo, âna o càcaa pâri ma é bà [dàra góiri].»

52 Â rà ina têe pâ: «Bà jèe tâmogòori ni, pâ, gà pé wâra duée! Ba é jèe bà wà Abéraama, â rà jèe bà mwara wà tèpa *péroféta. Â wâgà âna gà ina pâ: “Wà pwi âborò na é pitêre dàra bwàti ê popai kôo, âna o câécaa bà.”

53 «Pwiini, wâgà ilàapà?! Gona gà maina jii Abéraama, pwi caa kâbà? Wàé na é jèe bà, â rà jèe bà mwara wà tèpa péroféta!»

Go mara tâa béaa kà Abéraama

54 É tòpi tàra wà Iésu pâ: «Wiàna go ipwamainaô, â napwa ê pâ popai kôo, âna piticémuru naa goo. Èco na wà Caa kôo, âna é nye ipwamainaô ma paari ê pai muugère kôo. Wàé na guwà ina gooé pâ é Pwiduée kàwà! **55** Èco na câguwà caa tâmogòorié, â wâgo, âna go tâmogòorié. Ba wiàna go ina tàwà pâ câgo caa tâmogòorié, â go pwi a pwâ, pwacèwiwà. Èco na go nye tâmogòorié, êkaa na go pâra wiâra ê popai kêe. **56** Wà Abéraama, pwi caa kàwà, âna é jèe tàmara côo ê pwi pâara kôo, â é dau ipwàdée, goo pai mwa tèepaa me kôo.»

57 Â rà ina pâ: «A? Bwaa càcaa pâ 50 naja'gà, â gà jèe côo Abéraama?!»

58 Â é tòpi tàra wà Iésu pâ: «Guwà têre bwàti, ba go

ina tawà ê âjupâra pâ: Na bwaa nye tiàu Abéraama, âna go jèe tâa, ba ‘WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàrà gòiri awé]’.

59 Â ûna rà têre [pâ, é nama ipaiwàilu ma wà Pwiduée] â rà nye tòri kaa pâ atü, ba na rà èié goo. Èco na é picârû goorà, â é còobé gée na Wâra pwapwicîri.

9

É nama é niâ pwi a bwi

1 Ûna é pâra wii naigé wà Iésu, â é côo pwi jè âboro, na é pwi a bwi gée na aukîri kêe*.

2 Â rà tawèerié wà tèpa *câmu kêe pâ: «Pwi ukai, cina é bwi wà pwini? Pwiri gée goro cè èpà kêe, é, gée goro cè èpà kà du nyaa ma caa kêe?»

3 Â é tòpi tara pâ: «Bwa, càcaa gée goro èpà kêe, â càcaa gée goro cè èpà kà du nyaa ma caa kêe. È pai bwi kêe, âna pwa, ba na paari ê pâtâma Pwiduée naa gooé. **4** Ba, na pâara naa bwaa pwaa, âna wâdé na jè pacoo ê pâ wakè kà Pwina é cùruo me. Ba é wâmwünyabwe ê bàutê, â o jèe nye ticè âboro na pâri ma é wakè na bàutê. **5** Ba, na go bwaa wâni gòropuu, âna go pwéelaa kâra ê gòropuu.»

6 Â é èdu boo naa napuu, â é biinaimari ê nüru èdu kêe ma puu. Â é tâmi ê du parawére âraporomee i pwi a bwi. **7** Â é ina têe pâ: «Gà pâra nau nuwagà

* **9:1** Aukîri kêe—Sa naissance. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pai pitèpaé. **9:2** Ézékiel 18.20; Luka 13.2,4 **9:3** Ioane 11.4 **9:5** Mataio 5.14; Ioane 8.12 **9:6** Maréko 8.23

naa najawé Siloé.» (Siloé, âna pai ina wèe pâ ‘Cùrué’.)

Â é pwa wà pwini, â ûna é wâjué me côwâ [naa pwârawâ] â é jèe nye niâ!

Rà pò gooé tèpa âboro

⁸ Wà tèpa âboro na rà wâro goro jènereê, ma wà tâpé na rà mu côoê na é mu ila, âna rà pò ma pi-inâ târa pâ: «Gona càcaa wà i pwi âboro na ia é mu nye tâaboo burà ila?»

⁹ Â rà ina wà pârâ tâpé pâ: «Akaé.» Êco na rà ina wà pârâ tâpé mwara pâ: «Bwa! Pwacèwii naa wàé.»

Â wà pwiibà, âna é tòpi târa pâ: «Bwa, nye wâgo kaa.»

¹⁰ Â rà tawèerié pâ: «Ico pwini, gà wànau târa ê pai pwa wèe ma gà côojè?!»

¹¹ Â é tòpi târa pâ: «Wà pwi jè âboro na nee Iésu, âna é pwa ma go côojè. Ba é bii ê puu, â é tâmi ê du parawére âraporomeô goo. Â é ina tôô pâ, na go nuwao naa najawé Siloé. Ûna go wàrapwiri, â go nye niâ kaa!»

¹² Â rà ina têe pâ: «Â é wâpà wà pwi âboro-bà?»

Â é tòpi pâ: «Îi, câgo caa tâmogòori.»

Rà tawèerié tèpa Farasaio

¹³ Rà popa wà i pwi a bwi, pâdari tèpa *Farasaio.

¹⁴ Ba napwa ê tòotù bëepwiri ia é bii i puu na[†] wà Iésu, ma é pwa ma é niâ, âna tòotù pwicíri. ¹⁵ Â rà tawèerié mwara wà tèpa Farasaio, goro ê pai niâ kêe.

[†] **9:14** È tòotù...ia é bii i puu na—Rà ina pâ, pai bii ê puu, âna ‘wakè’, â pwicíri na tòotù pwicíri.

Â é tòpi tarà pâ: «É tâmi i du parawére âraporomeeô goro dùuru, â go nuwa, êkaa na go niâ.»

¹⁶ Â jèe pâra nau pitadàrù ê pai tâa kàra. Ba rà ina wà pâra tâpé pâ: «Wà pwi âboro na é pwa pwiri, âna câé caa me gée goo Pwiduée! Ba câé caa papwicîri ê *tòotù pwicîri!»

Â rà ina wà pâra tâpé pâ: «Bwa, wiàna é pwi âboro èpà, â pwiri càcaa pâri ma é pwa ê pâ *câmu kâra pâtâma Pwiduée.»

¹⁷ Â rà tawèeri mwara i pwi âboro a bwi pâ: «Dà cè pai niimiri'gà naa gooé, na é nama gâ niâ?»

Â é tòpi tarà pâ: «É pwi *péroféta [na é me gée goo wà Pwiduée].»

Rà todà du nyaa ma caa kêe

18 Wà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif, âna càcaa nümarà na rà cèikî pâ, wà pwiibà, âna pwi a bwi béaa. Â rà bwaa nye pwa mwara ma ru me, wà du nyaa ma caa kêe. ¹⁹ Â rà tawèeriru pâ: «Pwi naîu wà pwini? Â âjupâra pâ é bwi gée na aupitèpaé? Â gorodà na é niâ nabà?»

²⁰ Â ru tòpi tarà pâ: «Üu kaa, é pwi naîbu. Â é pwi a bwi gée na aupitèpaé. ²¹ Â é jèe niâ nabà, êco na câbu caa tâmogòori cè majoroé. Â câbu caa tâmogòori mwara cè pwi âboro, cèna é nama wâdé ê du âraporomee. Wâdé na guwà nye tawèerié cai, ba jèe nye pwi âboro maina, â jèe nye pâri ma é ina tâwà!»

²² Ru ina pwiri, ba wâgotàru goo tèpa pitûâ kà tèpa Juif. Ba rà jèe pitérerà pâ na rà o pacoo gée na

*wâra pitapitiri kàra, êdiri pâ âboro na rà ina pâ wà Iésu, âna é pwi *Mesia [na é me nau pa-udò ê Ba].
23 Wàépwiri ê majoroé ma ru ina wà du nyaa ma caa kêe pâ: «Guwà jèe nye tawèerié cai, ba jèe nye pwi âboro maina.»

Rà jèu tawèeri pwi a bwi

24 Rà jèu todà côwâ wà i pwi a bwi wà tèpa Farasaio. Â rà ina têe pâ: «Gà ina ê âjupâra na ara Pwiduée! Ba bà tâmogòori pâ wà pwi âboro na é nama gâ wâdé, âna é pwi âboro èpà.»

25 Â é tòpi târa pâ: «Câgo caa tâmogòori pâ, pwiri pwi âboro èpà. Â caapwi co ê pwina go tâmogòori, âna, béaa, âna go pwi a bwi, â nabàni, âna go jèe niâ.»

26 Â rà ina têe mwara pâ: «Gona dà na é pwa tâgà? É wànau târa ê pai pwa wèe, ma gâ niâ?»

27 Â é tòpi târa pâ: «Ia go jèe ina tâwà, â tautàwà na guwà têre! Â gorodà na guwà bwaa jèu tawèeri mwara? Pwiri nümwâna na guwà tèpa âboro kêe mwara?»

28 Â rà pwaé, ma ina têe pâ: «É! Pwiini! Nye wâgà na gâ pwi âboro kêe! Ba wàibà, âna bà tèpa pâra naa goo wà *Moosé! **29** Bà nye tâmogòori pâ é patùra Moosé wà Pwiduée. Â wà pwiibà, âna ji pwi a me géepà?!»

É paâjupâra târa pâtâma Iésu

30 È ina târa wà pwiibà pâ: «Nye ité, ba é nama go niâ, êco na wâguwà, âna câguwà caa tâmogòori na é me géewê! **31** Â jè jèe cau tâmogòori pâ, câé caa

têre tèpa âboro èpà wà Pwiduée. Â é têre tâpé na rà papwicîriê, â na rà pwa ê câbawâdé kêe. ³² Mu nye ticè âboro na é nama é niâ cè pwijè âboro, na é bwi gée na aupitèpaé! ³³ Â wiàna câé caa me jii Pwiduée wà pwijâ âboro bëepwiri, â pwiri càcaa pâriê ma é pwa cèna Wàrapwiri.»

³⁴ Â rà putàmuriê wà tèpa Farasaio ma ina têe pâ: «Pwiini! Gà pwa na gà pacâmuribà, wâgà na gà pé pwijâ pwa na èpà, gée na aupitèpagà?»

Â rà tû têe[‡] gée na wâra pitapitiri.

É cèikî naa goo Iésu

³⁵ É têre wà Iésu pâ rà tû tà i pwijâ ia é bwi, â é pâmariê. Â é ina têe pâ: «Gà nye cèikî naa goo wà *Pwina naîri âboro?»

³⁶ «Pwi ukai, wàilàapà pwiri, ba na go cèikî naa gooé?»

³⁷ «Gà jèe tâgére côoê, ba wàé na é tâgére patùragà!»

³⁸ «Üu, co Pwi Ukai, go cèikî naa googà!»

Â é cigòboo ma tûu jìrué na ara Iésu.

Tâpé na tâutàra na rà côo

³⁹ É ina wà Iésu pâ: «Go tèepaa me naani gòropuu, na piniaitiri tèpa âboro—ba na rà niâ tèpa âboro na rà bwi; â na rà bwi tèpa âboro na rà niâ.»

⁴⁰ Na rà têre pwiri wà pârâ tèpa Farasaio, na rà gére tâa wê, â rà ina têe pâ: «Wànau? Wàibà mwara âna bà tèpa bwi?»

9:34 Psaume 51.7 ‡ **9:34** Tû têe—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Tütüé. **9:40** Mataio 15.14

41 Â é tòpi tàra pâ: «Wiàna guwà gére tèpa bwi, â pwiri nye gére ticè èpà kàwà. Êco na guwà ina pâ guwà niâ. Êkaa na guwà tà tâa na ê èpà kàwà.»

10

Iésu âna é pwi âji a wéaari mutô

1 É ina tàra mwara wà Iésu pâ: «Guwà têre bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra: Wà pwi âboro na é too wii iti jii ê goropwiinawâ goo nababé kâra mutô, âna é pé pwi a mura, ma pé pwi bâadi. Ba câé caa tò naa ê goropwârawâ. **2** Â napwa wà pwina é tò naa ê goropwârawâ, âna wàé na é pwi âji a piwéaari mutô. **3** [Â, naa dàuru, âna] wà pwi âboro na é wéaari goropwârawâ [naa ne] âna é tâpiri têe. Â wà diri tèpa mutô kêe, âna rà nye têreina ê pwâratùra kà pwi âji a piwéaari mutô*. Â é ina jèpa neerà, â é pacòobérà naa góroigé. **4** Una é cau pacòobérà diri, â é pâbéaa kàra. Â rà nye cau pwicò kêe, ba rà têreina ê pwâratùra kêe. **5** Pwacoé ma rà pâra wiâra cè pwi jèpwi. Ba càra caa têreina pwâratùra kêe. Â rà o upié.»

6 Êco na wà tâpé na rà têre ê ucina bèepwiri kà Iésu, âna càra caa tâmogòori ê pai ina wèe.

Go pwi goropwârawâ

7 É ina tàra mwara pâ: «Go ina tàwà ê âjupâra pâ: *WÂGO pwi goropwârawâ kâra ê pâ mutô. **8** Wâru tâpé na rà têepaa me béaario, na rà tèpa mura, ma

* **10:3** Tèpa mutô kêe, âna rà nye têreina... Naa jaa tèpa Juif, âna pâ mutô kà tèpa âboro na wâru, âna rà pitànaima naa na caapwi nababé naa ne. **10:8** Jérémie 23.1-2; Ezékiel 34.2-3

tèpa bâadi. Â wà tèpa mutô âna càra caa pitêre dàra.
9*WÂGO pwi goropwârawâ. Wà pwi âboro na é tòme gooò, âna ée udò, [â o tâa têe ê *âji wâro]. Â o pâri ma é pâra naa na nümee goo wê[†], â ée mwa tà pâdari uti kêe.

10 «Napwa wà pwi a mura, âna é nye tèepaa co, ba na é mura, ma pòtâmwara, ma ténoori. Â wâgo, âna go me, ba na rà wâro wà tèpa âboro, wâilà tèpa mutô kôo. Â o tà târa ê âji wâro na tâbawêe.»

Go pwi âji a wéaari mutô

11 «WÂGO, âna go pwi âji a piwéaari ê pâ mutô. Â wà pwi âji a piwéaari ê mutô, âna é panuâ ê wâro kêe ba kàra. **12** Â wà pwi âboro na é nye po wakè co târa mwani, âna câé caa pwi âji a piwéaari mutô. Ba wiàna é côo ê *loup* na é tèepaa me, â é panuâ i pâ mutô, â é uru, ba càcaa mutô kêe. Â o utirà ma tadiridirirà. **13** Â é uru wà pwi âboro bëepwiri, ba é pwi a wakè târa mwani co, â càcaa wânümee goo ê pâ mutô.»

Go panuâ wâro kôo ba kàra

14 «Üu, WÂGO, âna go pwi âji a piwéaari mutô. Â go nye tâmogòori ê pâ mutô kôo, â rà nye tâmogòorio mwara. **15** Ipaiwà naa goobu ma Caa. Ba wà Caa, âna é tâmogòorio, â wâgo, âna go tâmogòori wà Caa. Â go panuâ ê wâro kôo, ba kâra ê pâ mutô kôo. **16** Â bwaa pwa mwara ê pâra mutô kôo[‡], na càra caa

[†] **10:9** É pâra naa na nümee goo wê—Grec: É tà tò ma còobé.

10:11 Psalme 23.1; Auinapàpari 7.17 **10:12** Apostolo 20.29

10:15 Mataio 11.27; 1 Ioane 3.16 **10:16** Ésaïe 56.8; Ézéiel 34.23

[‡] **10:16** Â bwaa pwa mwara ê pâra mutô kôo—Tèpa cèikî na càra caa tèpa Juif.

pâ toome naa na ê nababé bène. Â wâdé na go mudàra mwara. Â rà o mwa têre ê pwâratùra kôo. Â o mwa caapwi pubu goorà diri, ma caapwi cè pwi a piwéaarirà.

¹⁷ «Dau wânüma Caa gooò, ba go panuâ ê wâro kôo. Go panuâ, ba go o mwa nye tòpi côwâ. ¹⁸ Nye ticè pwi jè âboro cèna é popa jiio, â go nye naa, gée gooò. Ba pwa tarù kôo ma go naa ê wâro kôo, â nye pwa tarù kôo ma go nye popa côwâ. Ba wàépwiri ê aupitûâri kà Caa kôo.»

Rà pitadàrùrà mwara gooé

¹⁹ Rà pitadàrùrà mwara wà tèpa *Juif, gée goro ê pâ popai bëepwiri. ²⁰ Ba wâru gée goorà na rà ina pâ: «Pwa duée gooé, â é pigù! Cina guwà gére pitêre dèe?!»

²¹ Êco na rà ina wà pâra tâpé pâ: «Bwa, ba càcaa wàrapwiri ê pai tûra kà pwi âboro na pwa duée gooé! È duée, âna càcaa pâri ma é pwa ma rà niâ§ ê pâ âboro na rà bwi!»

Tàutàra na rà cèikî naa goo Iésu

²² Pwa ê pwi *tòotù maina na *Iérusaléma—pwi tòotù na pitaniimiri ê pai tâpiri côwâ ê *Wâra pwapwicîri, na pâara aumoo. ²³ Â é tâa goo wà Iésu, â é nye tâgére ipokâa na i Wâra pwapwicîri, naa na 'Wâ kà *Solomona'*²⁴, wâ cikòmaa.

²⁴ Â rà tapitirirà naa gooé wà pâra tèpa Juif, â rà ina têe pâ: «Gà tà ciburà nama bà pibu âboro naa googà, tiagoro wiidà? Wiàna wâgà wà pwi

10:17 Filipi 2.8-9 § **10:21** Pwa ma rà niâ—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Paniâ. * **10:23** 'Wâ kà Solomona'—Pé wâ cikòmaa na dau maina ê pâ â. (Côo note goo Apostolo 3.11.)

*Mesia, [*pwi a pa-udò na bà tapacîê] â wâdé na gà inapàpari tâbà!»

²⁵ Â é tòpi târa pâ: «Ia go jèe nye ina tâwà, â câguwà caa tòpi. Rà *paâjupâraô ê pâ muru, na ia go pwa naa na nee Caa kôo. ²⁶ Èco na tautâwà na guwà cèikî naa gooò, ba câguwà caa tèpa mutô kôo.

Rà côoinaô tèpa mutô kôo

²⁷ «Ba rà nye têre ê pwâratùra kôo wà tèpa mutô kôo, â go nye côoinarà, â rà nye pâra wiâô. ²⁸ Â go naa târa ê *wâro dàrà gòiri jaa Pwiduée. Â o càra caa tâmogòori ma rà o bà. Â o nye ticè pwi jè âboro cèna o pâriê ma é poparà gée na-araraîô[†]. ²⁹ Ba wà Caa kôo na é panuârâ tôô, âna é dau maina awé jii diri ê pâ muru. Â nye ticè pwi jè âboro cèna o pâriê ma é popa cè jè muru, gée na-araraî Caa. ³⁰ Â napwa wâibú ma Caa, âna bu nye caapwi.»

Pwa na rà èié

³¹ [Una rà têre pwiri] wà tèpa âboro, â rà jèu tòri côwâ ê pâ atü, ba na rà catàmwereê goo. ³² Â é ina târa wà Iésu pâ: «Dau wâru ê pâ muru na wâdé, na go pwa na arawâ—muru na me gée goo wà Caa. Â gona dà cè pwina gére nûmawâ dàrà catàmwaraô goo?»

³³ Â rà tòpi têe pâ: «Pwiini, càcaa goo cè wakè na wâdé na gà pwa. Nye gée goo co na gà inabaèpà wà Pwiduée. Ba gà nye pwi âboro, â nûmagà naa wâgà Pwiduée!»

Go wâgo Caa â é wâgoòò

10:28 Ioane 3.16, 6.39 [†] **10:28** Na-araraî (é, na-araî)—Paume.

10:33 Lévitique 24.16

34 É ina târa pâ: «Jèe wii naa na *Naèà kà Pwiduée pâ: *Guwà tèpa ‘pwiduée’‡.*

Psaume 82.6

35 Â é ina pwiri [tâ tèpa jojoorowâ] na rà tòpi ê Naèà! Â jè tâmogòori diri pâ càcaa pâri ma câtûra ê pwina jèe wii naa na ê Naèà. **36** Napwa wâgo, âna é pitòrigario wà Pwiduée Caa, â é cûruo me naa gòropuu, â go ina pâ, go Pwina naîê. [Â wiàna é ina wà Pwiduée Caa tâ tèpa âboro pâ, rà tèpa ‘pwiduée’] â cina guwà putàmu naa gooò§, wiàna go ina pâ wâgo Pwina naîê?

37 «Wiàna câgo caa pwa ê pâ wakè kà Caa kôo, â guwà cibwaa cèikî naa gooò! **38** Èco na go nye tâgéré pwa; â wâdé na guwà cèikî. Ba wiàna pwacoé tawà ma guwà cèikî naa gooò; â guwà cèikî naa gooò gée goo ê pâ muru na go pwa. Â, na wàrapwiri, â guwà tâmogòori bwàti pâ go wâgo Caa, â é wâgoò.»

39 Gée goo pwiri, â rà pimudàra mwara cè naigé ba na rà tâjùrué. Èco na é nye uru taaci.

40 Géewê, â é jèu pâra côwâ wà Iésu, naa na ére gée côwâ kâra nairiwâ Ioridano, wâna na ia é *piupwaa béaa naawê wà Ioane. Â é tâpo tâa wê.

41 Â rà medarié pâ âboro na wâru, â rà pi-inà târa pâ: «Wà Ioane, âna câé caa pwa cè jè *câmu kâra pâtâma Pwiduée, êco na po coo diri ê pâ popai, na ia é ina naa goo pwi âboro bëeni!»

10:34 Psaume 82.6 ‡ **10:34** Tèpa ‘pwiduée’—Élohim naa na hébérù. Du ârailu pai ina wàra pwi popai bëepwiri: Pwiduée, é, pwi apitèimuru. Naa na tii Salamo, âna popai goo wà tèpa pitèimuru kà tèpa Juif. § **10:36** Cina guwà putàmu naa gooò—Grec: Cina guwà ina pâ, go inaê ba èpà? **10:38** Ioane 14.10-11 **10:40** Ioane 1.28

42 Â dau wâru ê pâ âboro wê, na rà cèikî naa goo Iésu.

11

Pai bà kà Lacaro

1-2 Pwa pwì jè âboro, na nee Lacaro. Â rà tâa Bétani ma du naigé kêe, wà Maria ma Marthe. (Wà Maria, âna wà i tô ilàri na ia é wicèpwiri ê jawé ûrea naa gòro â wà Pwi Ukai Iésu, â câtùra* goro wàrapûruê.)

É dau maagé wà Lacaro, **3** â wà du dua jjii ilàri, âna ru panuâ pâ pwì jè âboro dà Iésu, nau ina têe pâ: «Pwi Ukai, [gà me wài, ba] wà i pwì âji béegà, âna é maagé!»

Câé caa pò ma pâra

4-5 Wà Iésu, âna é dau wânümee goo wà Marthe ma Maria, ma Lacaro. Éco na, ûna é têre ê popai, [â câé caa pò ma pâra]. Â é ina pâ: «Ê maagé kà Lacaro, âna o câé caa bà goo. Gée goo pwiri, â o pwamaina Pwiduée, ma paari ê pai muugère kêe. Â o paari ê pai muugère kôo mwara, Pwina naîê.»

6 Â é bwaa nye tâa wê, naa na ârailu tòotù mwara.

7 Gée na càùé, â é ina tà tèpa *câmu kêe pâ: «Wâdé na jè pâra cônâ naa *Judée.»

8 Â rà tòpi têe pâ: «Pwi Ukai, bwaa càcaa pé gòiri, na rà pibu naigé wà pâra tèpa *Juif naa Judée, ba na rà catàmwaragà. Â nümagà dàra wâjué cônâ naawê?»

11:1-2 Luka 10:38-39 **11:1-2** Ioane 12:3 * **11:1-2** Câtùra (é, cêtùra)—Essuyer. **11:4-5** Ioane 9:3

⁹ Â é ina târa pâ: «Wàna, càcaa 12 ineretòotù na é té na tòotù? Wà pwi âboro na é pâra na bwaa pwaa, âna o câé caa cigòtù âê, ba bwaa pwéelaa. ¹⁰ Éco na, wiàna é pâra na ne, â o cigòtù âê, ba bàutê.»

Émaagé bà Lacaro

¹¹ Gée na càùé, â é ina târa pâ: «É jèe puu wà Lacaro, pwi béejè, â go o pâra nau patàcîê.»

¹² Â rà ina têe pâ: «Wâdé, co Pwi Ukai, ba wiàna é gérè puu co, â ée nye wâdé!»

¹³ Ba càra caa tâmogòori pâ, é ina târa pâ é bà wà Lacaro. Rà niimiri pâ é nye âji puu. ¹⁴ Â é inapàpari târa pâ: «Bwa, é jèe maagé. ¹⁵ Éco na go ipwâdée goowà, na câgo caa tâa jaaé napwiri. Ba na wàrapwiri â guwà o mwa [côo é pwina go pwa, â guwà mwa] cèikî naa gooò. Guwà me! Ma jè pâra darié!»

¹⁶ Â é ina wà Toma (jè nee ‘Bérepidu’) tà tèpa câmu bée pâ: «Jè pâra mwara, ba na jè cau bà naima ma wà Pwi Ukai[†].»

Ru dau tòina du naigé kêe

¹⁷ Una é pâmwünyabweri Bétani wà Iésu, â é têre pâ jèe ârapàpé tòotù kà Lacaro na auipwàni. ¹⁸⁻¹⁹ Â ru imuru pwi bàraru wà Marthe ma Maria, â dau wâru tèpa âboro gée *Iérusaléma, na rà medariru ba na rà patàmarù-ru. (Ba Bétani, village kàru, âna wâmwünyabweri Iérusaléma, wâpâ na âracié kilomètres.)

11:16 Maréko 14.31 † **11:16** É tâmogòori wà Toma pâ, wiàna rà pâ naa Iérusaléma, â péa rà catàmwara Iésu wà tèpa Juif.

20 É têre wà Marthe pâ é jèe tèepaa wà Iésu, â é cimadò, â é pâra caraé [naa góro naigé]. Â wà Maria, âna é nye tà tâa wâ. **21** Â é ina tà Iésu wà Marthe pâ: «Au! Pwi Ukai, wiàna gà nye gére tâa ni, â pwiri câé caa gére bà wà pwi bàrao! **22** Êco na go tâmogòori pâ é nye naa tâgà wà Pwiduée êdiri pâ muru na gà o mwa ilari jiié ni.»

Wâgo pwina é naa wâro

23 É tòpi têe pâ: «Ée jèe wâro cônâ gée na aubà wà pwi bàragà.»

24 Â é ina têe wà Marthe pâ: «Üu, go cèikî pâ ée mwa wâro cônâ gée na aubà, na rà wâro cônâ wà tèpa bà, na pwi Tootù pwicò.»

25 Â é ina têe wà Iésu pâ: «*WÂGO [pwina é naa] ê wâro, ma pawâro cônâ tèpa âboro. Wà pwi âboro na é cèikî naa gooò, âna wiàna é bà, â ée mwa nye wâro cônâ. **26** Â wà pwi âboro na é wâro ma cèikî naa gooò, âna o câé mwa caa bà [dàra góiri]. Gona gà nye cèikî naa goro ê popai bëepwiri?»

27 Â é tòpi têe pâ: «Üu kaa, co Pwi Ukai, go nye cèikî pâ, wâgà pwi *Mesia, wà *Pwina naï Pwiduée, na ée mwa tèepaa naani góropuu.»

Ru pitùra ma Maria

28 Nabwé, â wà Marthe, âna é pâra nau pitodà pwàniri Maria, tô jiié. Â é ina têe pâ: «É jèe tèepaa wà pwi a pwa pupûra, â é todàgà.»

29 Â é nye cimadò kaa wà Maria, â é pâdari Iésu.

30 Ba bwaa câé caa pâ tèepaa me naa na village, â é bwaa tâa, wâna na ipitiru naawê ma Marthe. **31** Wà

tèpa Juif na rà tâa wâ, na rà patàmarù Maria, âna rà côoê na é piwâcî còobé. Â rà pâra wiâê. Ba rà niimiri pâ é pâra nau i, nacârû.

³² Una é tèepaa medari Iésu wà Maria, â é cigòboo ma tùu jùrué na araé, â é ina têe pâ: «Au! Pwi Ukai, wiàna gà nye gére tâa ni, â pwiri câé caa gére bà wà pwi bàrao!»

É imuru pwi bée

³³ É côoê wà Iésu, na rà gére i ma tèpa Juif na rà pâra wiâê. Â dau gùmagù pwâranüme, â é watàu[‡].

³⁴ Â é tawèerirà pâ: «Guwà pwàñiriê naapà?»

Â rà ina têe pâ: «Pwi Ukai, me ma gà côo.»

³⁵ Â é i wà Iésu. ³⁶ Â rà ina wà tèpa Juif pâ: «Au! Guwà côo, é po dau niimiri wà Lacaro!»

³⁷ Êco na rà picocoorié wà pâra tâpé ma pi-inà târa pâ: «Wà pwiibà, âna é pwi a nama é niâ wà pwi a bwi. Â gona càcaa pâriê ma é pwa ma câé caa bà wà Lacaro, pwi bée?»

É pawâroé cônâ gée na aubà

³⁸⁻³⁹ Dau gùmagù pwâra-nüma Iésu. Â é pâra naa goo pé pwâramara-atü, wâna na ia ipwâñiri wà Lacaro naawê. Â é ina târa pâ: «Pwùru tâjii ê atü.» Ba i pwâramara-atü, âna târi goro atü.

Êco na é ina wà Marthe, wà tô naigé kà pwi a bà, pâ: «Ai! É jèe gére wâbu, co pwi ukai, ba jèe ârapapé tòtotù kêe wê!»

[‡] **11:33** Dau gùmagù pwâranüme, â é watàu—Grec: É putàmu. Pwiri é putàmu goo wà tèpa Juif na tâutâra na rà cèikî (nee tii 37), é, pwiri é putàmu goo ê pwâra bà na tatée tèpa âboro. **11:37** Ioane 9.6

40 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gona câgo caa ina tâgà pâ, wiàna gà cèikî, â gà o côo ê pai maina ma muugère kà Pwiduée?»

41 Â rà pwùru tâjii i atü. Â é niâ too naa napwéretòotù wà Iésu, â é ina pâ: «Caa wée, go ipwaolé tâgà, ba gà têreô! **42** Wâgo, âna go nye tâmogòori pâ gà nye têreô taaci. Â go ina pwiri, goo tâpé na rà cibèepio, ba na rà o cèikî pâ, wâgà pwi a cùruo me.»

43 Â é tomara too pâ: «Lacaro, còobé boome!»

44 Â é còobé wà i pwi a bà! Â napwa ê du îê ma du âê, âna pii târamiri goro noo kâra imwaano na góri. Â ê naporomee, âna târamiri goro pwi jè imwaano. Â wà Iésu, âna é ina tà têpa âboro wê pâ: «Guwà tipié ma panuâê, ma é pâra.»

Rà pitérerà ma rà pôtàmwereê

45 Wà têpa Juif na rà têepaa dari Maria, âna rà côo ê pwina é pwa wà Iésu. Â wâru gée goorà na rà cèikî naa gooé.

46 Êco na wà pâra tâpé, âna rà pâdari têpa *Fara-saio, â rà piwiâ tarâ ê pwina é pwa. **47** Â wà têpa caa kà têpa pwa *ârapwaailò ma wà têpa Farasaio, âna rà panaimari ê *wâratûâ maina, â rà pi-ina tarâ pâ: «Jè o pwa dà? Gà côo, jèe po dau wâru ê pâ *câmu kâra pâtâmee na é pwa wà pwini.

48 «Â wiàna jè nye tà panuâê, â rà jèe nye po cèikî diri naa gooé ê pâ âboro. Â rà o têepaa wà têpa coda

*roma, â rà o ténoori ê *Wâra pwapwicîri kâjè, ma ê Ba kâjè!»

Wâdé na é bà pwi caapwi âboro

49 Â é tapoo tûra wà pwi jè âboro gée goorà, na nee Caïphe. Wâé na é pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò na naja bëepwiri. Â é ina târa pâ: «Tâpéeni! Po dau ticè na guwà tâmogòori! **50** Wàna? Câguwà caa côoina ê pwina é âjimuru ba kâjè? Wâdé na é bà pwi caapwi âboro, ba kâra ê Ba, ba na o cibwaa ténoori diri ê Ba kâjè!»

51 (Ûna é ina pwiri, âna [câé caa tâmogòori pâ] é nye tâmara ina béaa pâ, ée mwa bà wà Iésu ba kâra ê Ba. Ba [nye wà Pwiduée kaa na é tûra gooé] gée goo na é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò na naja bëepwiri. **52** Â jèpwi mwara, âna ê pai bà kà Iésu, âna càcaa ba kâra ê Ba kà tèpa Juif co. É bà, ba na é dànamari ma rà caapwi, êdiri wà tèpa naî Pwiduée, na rà jèpa tâa pâ.)

53 Gée na càùru ê ipitiri kâra bëepwiri, âna rà tapoo pibu naigé wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, ba na rà pòtâmwara Iésu. **54** Â géewê, â é tâpo coo, goro pâra naa nabibiu kà tèpa âboro. Â é pâra naa Éfraïm, wâmwünyabweri namaré. Â rà caatâa wê ma tèpa câmu kêe.

Rà tapacîe naa Iérusaléma

55 Ûna jèe wâmwünyabwe ê *Paséka, tòotù maina kà tèpa Juif, â dau wâru ê pâ âboro na rà me gée

§ 11:48 Wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, âna wâgotàra pâ wà tèpa cèikî naa goo wà Iésu, âna rà cicara tèpa Roma, wàilà na rà pitûâ naa napô kâra. **11:52** Ioane 10.16 **11:53** Ioane 5.18

na pâ jèpa ére, naa Iérusaléma. Ba nümarà na rà pwa ê pâ ‘pwapwicîri târa pai *pinuwa’, béraari i tòotù maina. ⁵⁶ Una rà tâa na Wâra pwapwicîri, â rà mudà Iésu, [êco na càra caa pâmariê] â rà pi-inà târa pâ: «Dà cèna guwà niimiri? Gona ée mwa me naa goro i *tòotù maina, é...?»

⁵⁷ Ba wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò ma wà tèpa Farasaio, âna rà ina ba göò tà diri tèpa âboro pâ: «Wiàna guwà côo na é wêe wà Iésu, â guwà nama inapâpari tâbà, ba na bà tâjìrué.»

12

*É nuwa du â Iésu wà Maria
Mataio 26.6-13; Maréko 14.3-9*

¹ Bwaa 6 tòotù béraari ê *Paséka, tòotù maina kà tèpa *Juif. Â é pâra wà Iésu naa Bétani. Bétani, âna village kà Lacaro, wà pwi ia é pawâroé côwâ gée na aubà wà Iésu. ² Â rà ija wê ma wà Lacaro, na é pwi bée tèpa tâa goro taapà. Â wà Marthe, âna é tô a picia èrà ma wâdoorà. ³ Â napwa naa goo wà Maria, âna é popa jè wâra jawé, na pwaai goro jawé ûrea*—pwi jawé na dau maina ê wâri wèe. Â é wicèpwiri naa göro ê du â Iésu, â é câtûra goro wàrapûruê. Â po dipitiri i wâ i ûraaê.

⁴ Â càcaa wâdé tà Judas Iscariote, pwi jè ârapàara tèpa *câmu kà Iésu—wà pwina ée mwa ipwa tûâ tà Iésu. Â é ina pâ: ⁵ «Gorodà na càcaa icuri i jawé ûrea

12:1 Ioane 11.1,43

12:2 Luka 10.40

12:3 Luka 7.37-38

* **12:3** Jawé ûrea—Nee nard.

bèeni, ma o naa ê wâri wèè tà tâpé na ticè kàra? Ba wâri wèè, âna pâ miliô†!»

6 Câé caa ina pwiri gée goro cè pai meaari kêe tâpé na ticè kàra. Â é ina ba pé pwi a mura. Ba é pwi a tà pa wàra i wâra mwani kàra, â é mu nye tâpo pa gée goro ê mwani na tòpò naa na.

7 Â é ina wà Iésu pâ: «Naaê! Ba é jèè tâmara pwa ê pwi bëepwiri, târa ê pwi tòotù na o ipwànirîo na.

8 Guwà o nye tà ciburà tâa ma tâpé na ticè kàra, êco na wâgo, âna o câgo caa tà ciburà tâa jaawà.»

Nümarà na rà pòtâmwara Lacaro

9 Dau wâru tèpa âboro na rà têre pâ é tâa Bétani wà Iésu, â rà pâra naawê, ba nümarà na rà côôê. Â rà pâra mwara ba na rà côô Lacaro, wà pwi ia é pawâroé cônâ gée na aubà. **10** Â rà pitûra wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ba na rà pwa ma pòtâmwara mwara wà Lacaro. **11** Ba wàrapwiri gooé, â jèè dau wâru wà tèpa Juif, na rà pâra jiirà, â rà cèikî naa goo Iésu.

Rà pwamaina Iésu na é tò naa Iérusaléma

Mataio 21.4-9; Maréko 11.7-10; Luka 19.38-38

12 Na dàuru kêe, âna wà tèpa âboro na rà me naa *Iérusaléma naa goro ê pwapwicîri kâra Paséka, âna rà têre pâ wà Iésu âna é gére toome mwara. **13** Â rà

† **12:5** Pâ miliô—Grec: 300 mwani pwaa (deniers). Wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi naja. **12:8** Deutéronome 15.11

12:11 Ioane 11.45 **12:13** Psaume 118.25-26; Ioane 1.49

còobé jii ê ville, â rà dàciò ê pâ ïri upwâra[‡] [ba na rà pwamainaê] â rà pâra caraé. Â rà uu ma ina pâ:

«Hosana§ ma cidòri!
Pwamaina Pwiduée!
Cidòri nyuâa pwi âboro,
na é me na nee

Psaume 118.26

—wà Pwi Ukai naa *Isaraéla!»

14 Â é popa ê nari buriko wà Iésu, â é tâa gòé. Wàra na jèe wii naa na ê *Tii Pwicîri pâ:

15 *Cibwaa nama wâgotâgà,*
*co tô èpo *Siona,*
[ville Iérusaléma]!
É tèepaa me wà Pwi Ukai'gà.
É tâa gò ji nari buriko.

Zakarie 9.9

16 Ba diri ê pâ muru-bà, na rà pacoo [wà tèpa âboro] ba kà Iésu, âna jèe tàmara ina béaa naa na Tii Pwicîri. Èco na, na pwi tòtotù-bà, âna càrà caa tâmogòori wà tèpa câmu kêe. Â rà mwa nye tà tâmogòori gée na càùé—na pàara na é wâro cônwâ wà Iésu gée na aubà, ma paari ê pai maina ma muugère kêe.

[‡] **12:13** Ïri upwâra—Ïri upwâra na pwacèwii nu. Rà tòpò naa góro naigé na ara Iésu wiâra pai pwa kàra na rà pwamaina ê jè ukai kàra. (Côo Mataio 21.9.) § **12:13** Hosana—Popai naa na hébéru, na rà ina wà tèpa Juif na rà pwapwicîri. Wâni, âna pai ina wèe pâ: Jè pwamaina Pwiduée! **12:14** Zakarie 9.9 **12:16** Ioane 2.22

17-18 Dau wâru tèpa âboro na rà pâra mariê [na pwitòotù-bà]. Ba wà tâpé na rà côoê na ia é pawâro côwâ wà Lacaro, âna rà nye dau pwa jèkutâ goo.

19 Napwa naa goo wà tèpa *Farasaio, âna rà piina târa pâ: «Gà côo, o jèe nye ticè cè pwina pâri ma jè pwa. Ba rà jèe nye pâra wiâê diri ê pâ âboro!»

Pwi âji ênawéna kà Iésu

20 Na Iérusaléma, âna pwa pâra tâpé na càra caa tèpa Juif, na rà jèe tòpi ê pwapwicíri kà tèpa Juif. Â rà me nau pwamaina wà Pwiduée na pwitòotù Paséka. **21** Â rà me burà wà Filipo, pwi âboro gée Bethsaïda, wâ Galilée. Â rà ina têe pâ: «Pwi ukai, nûmabà na bà côo Iésu.»

22 Â é pâra wà Filipo, â é ina tà André, â ru pâra nau ina tà Iésu. **23** Â é ina târa diri wà Iésu pâ: «O jèe tèepaa ê tòtotù na ipwamaina *Pwina naîri âboro. **24** Guwà têre bwàti, ba go ina tâwà ê âjupâra pâ: Ê pwi pwâra blé na é tûuboo naa napuu, âna wâdé na é wai, ba na é naa cè pwâra blé na wâru. Ba wiàna càcaa wai, â o nye tà wàé co.

25 «Wà pwi âboro na wânümee târa ê wâro kêe, âna é tubatiàu. Â wà pwi âboro na dau wânümee goo Pwiduée, jii ê wâro kêe naani goropuu, âna wà pwibà, âna câé caa tubatiàu ê wâro kêe. Â o mwa tâa têe ê *wâro dàra góiri jaa Pwiduée.

26 «Wà pwi âboro na nûmee na é piénawéna kô, âna wâdé na é me wiâô. Â wâna na go tâa wê, âna bu caatâa wê ma wàé. Â ée mwa nye tòpi ê pumara wakè kêe jii Caa.»

É ina pai bà kēe wà Iésu

²⁷ [É ina mwara wà Iésu pâ]: «É pikîri nabà ê pwâranüümoo. Gona go mwa ina pâ: “Caa, upao jii ê picâri kâra ê tòotù bëeni”? Bwa, ba go jèe tèepaa naani gòropuu, ba na go pacoo ê pwi tòotù bëeni.
²⁸⁻²⁹ Caa, paari pâ wâgà Pwiduée na gà maina!»

Wà tâpé na rà tââ wê, âna rà têre ê pwâratûra gée napwéretòotù na ina pâ: «Go jèe paari pâ, wâgo Pwiduée naa na pai maina ma muugère kôo. Â go bwaa nye tà wàrapwiri mwara.» Â rà niimiri wà pâra pwi pâ, é kûu i tikakara. Éco na rà ina pârâtâpé pâ: «Bwa! É patûraé ê jè *angela!»

³⁰ Â é ina târa wà Iésu pâ: «I pwâratûra bèepwiri, âna càcaa me ba kôo, â wàrapwiri goowà. ³¹ O jèe nabâni, na é pitèi pâ âboro gòropuu bëeni wà Pwiduée. Â é tü còobé naaboo gòroigé wà *Caatana, pwi ukai kâra gòropuu bëeni. ³² Â wiàna naaô too géeni gòropuu, â go mwa dàti medario ê pâ âboro diri.»

³³ Ûna é ina pwiri, â é jèe gére inapâpari târa ê pai pwa kâra têe, ma rà o nama é bà.

Tòpi pwéelaa

³⁴ Rà ina têe ê pâ âboro pâ: «Ina naa na pâ tii goro *Naèà pâ wà pwi *Mesia, âna é nye tà wâro dàra gòiri awé. Â cina gà ina pâ, o wâdé naa naatoo géeni gòropuu wà Pwina naîri âboro? Â gére wàilàapà ê Pwina naîri âboro bèepwiri?»

³⁵ Â é tòpi târa pâ: «O jèe càcaa tà gòiri, na bwaa

tà tâa jaawà i pwéelaa. Â wâdé na guwà pâra, ûna é bwaa tâa jaawà, ba na o câé caa papòwà* ê bàutê. Ba wà pwi âboro na é pâra na ê bàutê, âna câé caa tâmogòori wâna na é pâ naawê. ³⁶ Tòpi ê pwéelaa, ûna é bwaa tâa jaawà, ba na guwà tèpa âboro kâra pwéelaa.»

Una é ina pwiri wà Iésu, â é pâra jiirà, â é picârû goorà.

Càra caa cèikî naa gooé tèpa Juif

³⁷ Wâru pâ *câmu kâra pâtâma Pwiduée na é pwa wà Iésu, na ara tèpa Juif. Èco na càcaa wâru tâpé na rà cèikî naa gooé. ³⁸ Â jèe coo ê popai na é ina biu wà Isaia, pwi *péroféta, pâ:

*Pwi Ukai, Pwiduée,
wàilàapà na cèikî
naa goo popai kâbà?
Gà paari tâî
pâtâma'gà ma nii'gà?*

Ésaïe 53.1

³⁹ Â o pwacoé mwara ma rà cèikî, ba é jèe nabwé ina wà Isaia, pâ:

*40 Âraporomeerà na bwi;
pwâranümarà na gòo.
Ba wakè kà Pwi Ukai
—Pwi Ukai Pwiduée
na nama rà wàrapwiri.
Ba péa rà biirà,*

* **12:35** Papò (é, papòri)—Surprendre. **12:36** Éfeso 5.8 **12:38**
Ésaïe 53.1

*ma medarié cōwâ.
Péa nama tiàu
pâ maagé kâra Ba.*

Ésaïe 6.10

41 É ina pwiri wà Isaia goo Iésu, ba é jèè tâmara côo
ê pai maina ma muugère kêe.

42 Êco na pwa pârâ tâpé na râ cèikî naa gooé,
tiagoo pârâ tèpa pitûâ kâ tèpa Juif mwara. Caapwi
co na càra caa inapàparirà, ba wâgotàra goo tèpa
Farasaio. Ba râ péa pacòobérà gée na *wâra pitapi-
tiri. **43** Ba wâdé târa, ê pai pwamainarà kâ tèpa
âboro, jii ê pai pwamainarà kâ Pwiduée.

O pitèi tèpa âboro goro pâ popai kâ Iésu

44 É tomara too wà Iésu pâ: «Wà pwina é cèikî naa
gooò, âna câé caa cèikî naa gooò co, â é cèikî mwara
naa goo Pwina é cùruo me. **45** Â wà pwi âboro na é
côoô, âna é côo mwara Pwina é cùruo me. **46** Wâgo,
âna go pwi pwéelaa, na go me naa na gòropuu, ba na
câé caa tâa na bàutê cè pwi jèpwi cèna é cèikî naa
gooò.

47 «O càcaa wâgo na go pwa wârimuru tâ tâpé na
râ têre ê popai kôo, â càra caa pâra wiâra. Ba câgo
caa me nau pwa wârimuru târa pâ âboro gòropuu. Â
go me nau pa-udòrà [ma naa târa ê *âji wâro].

48 «Wà pwi âboro na tâutêe gooò, ma câé caa tòpi
ê pâ popai kôo, âna o pitèié na Bénabwé tòotù[†], gée
goro ê pâ popai na go ina. **49** Ba câgo caa po ina gée
gooò ê pâ popai-bâ. Â wà Caa na é cùruo me, âna é

12:41 Ésaïe 6.1 **12:42** Ioane 9.22 **12:43** Ioane 5.44 **12:45**
Ioane 14.9 **12:47** Ioane 3.17 † **12:48** Bénabwé tòotù—Côo note
goo 1 Pétéru 1.5.

nye dàbacoo‡ tôo pâ namuru, na go me nau ina ma picémara. ⁵⁰ Â go nye tâmogòori pâ ê aupitûâri kêe, âna naa ê wâro dàra gòiri jaaé. Üu, ê pâ popai na go ina, âna ê pwina é ina tôo wà Caa.»

13

É nuwa â tèpa câmu kêe

¹⁻² Jèe pwí bénabwé tòotù béraari ê tòotù *Paséka. Â rà ija na bàrane wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe.

É jèe tâmogòori wà Iésu pâ, é jèe tèepaa ê pâara na na é pâra na, géeni góropuu naa jaa [wà Pwiduée] Caa. Â mu nye dau wânümee goo pâ âboro kêe na rà tâa ni góropuu. Ba nye tà wânümee goorà tia pwâadèreé.

Napwa naa goo wà Judas Iscariote, pwina naï Simona, âna wà *Caatana, âna é jèe nabwé tòpò naa na pwâranümee jè auniimiri târa ma é pwa tûâ tà Iésu.

³ Wà Iésu, âna é jèe nye tâmogòori pâ é nye me gée jaa Caa, â ée mwa wâjué cônâ naa jaaé. Â é tâmogòori mwara pâ é jèe tòpi jii Pwiduée ê pitûâ naa goro diri ê pâ muru. ⁴ Na rà bwaa gére ija, â é cimadò, â é tòpwùtù ê ârabwée kêe [na tâa géeme cônâ] â é pa ê jè imwaano, â é piié goo. ⁵ Â é wicèpwiri ê jawé naa na wâra jawé, â é pwa ma nuwa ê â* tèpa câmu kêe. Â é câbaigé goro i imwaano na ia é piié goo.

Go nuwa â pwina pwa kêe jaa

‡ **12:49** Dàbacoo—Décider, définir. **13:1-2** Luka 22.3; Ioane 13.27

13:3 Ioane 3.35, 16.28 * **13:5** Nuwa ê â—Wakè kâra ênawéna na dau kîri naa jaa wà tèpa Juif.

6 Ûna é tèepaa pâ naa jaa Simona Pétéru, â é ina têe wà Pétéru pâ: «Bwa, Pwi Ukai, càcaa pâri naa gooò na gà nuwa ê du âô.»

7 Â é tòpi têe pâ: «Câgà caa tâmogòori nabà ê pwina go pwa tâgà, êco na gà o mwa nye tà tâmogòori.»

8 «Bwa! O câgà mwa caa nuwa ê du âô!»

«Wiàna câgo caa nuwa ê du âgà, â o nye ticè kâgà jaao.»

9 «Wiàna wàrapwiri, co Pwi Ukai, â càcaa êco ê du âô na gà nuwa, â wâdé mwara na ê du îo, ma pûruô mwara!»

10 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Wà pwi âboro na é jèe ipitoo, âna é jèe pwéelaa diri, â càcaa pâri ma jè nuwaé diri. Jè po nuwa co ê du âê†. Â wâguwà âna guwà jèe pwéelaa diri. Êco na càcaa wâguwà diri.»

11 Ba é jèe tâmogòori wà pwina ée mwa ipwa tûâ têe. Êkaa na é ina pâ: «Câguwà caa cau pwéelaa diri.»

Guwà piénawéna kàwà

12 Ûna é jèe cau nuwa diri ê pâ ârà, â é coona côwâ ê ârabwée kêe, â é tâaboo côwâ naa goro taapà, â é ina târa pâ: «Gona guwà nye câmogòori ê pwina go pwa tâwà? **13** Ba guwà ina tôo pâ ‘pwi a pwa pupûra’ ma ‘Pwi Ukai’, â guwà nye âjupâra, ba nye wâgo kaa. **14** Â wiàna go nuwa ê âwà, wâgo Pwi Ukai ma pwi a pwa pupûra, â wâdé mwara na guwà mwa tâ pinuwa ê âwà jècaa. **15** Ba go naa tâwà nabà

13:10 Ioane 6.64,70-71, 15.3 † **13:10** Jè po nuwa co ê du âê—Pâ popai bêepwiri, âna nye tiàu na pâra Tii Pwicíri naa na grec. **13:14** Mataio 20.28; Luka 22.27 **13:15** Filipi 2.5; Kolosé 3.13; 1 Pétéru 2.21

ê câmu, ba na guwà ipwacèwii ê pwina go paari tàwà. ¹⁶ Guwà têre bwàti: Wà pwi ênawéna âna câé caa piwéna jii pwi ukai kêe. Â càcaa pwamuru naa goo wà pwi âboro na cùrué, jii wà pwi a cùrué.

¹⁷ «Â nabà, âna guwà jèe tâmogòori ê pâ pwi bèepwiri. Â wâdé na guwà wârori, â guwà o ipwâdée.»

Càcaa cau wâguwà diri

¹⁸ «Câgo caa ina pwiri naa goowà diri, ba go nye câmogòori tâpé na go nye càwairà‡. Êco na wâdé na é coo ê auwii naa na ê Tii Pwicîri, pâ: *Wà pwina bu pi-ija naima ma wàé i poloa, âna wàé na é jèe cicarao§.*

Psaume 41.10

¹⁹ «Nabàni, âna go ina pwiri tàwà, na bwaa càcaa pâji tèepaa. Ba wiàna coo, âna guwà o cèikî pâ, [*WÂGO [na go napwiri, nabà, â dàra gòiri awé]].

²⁰ Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà pwina é tòpi pwi âboro na go cùrué, âna é tòpio mwara. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara Pwina é cùruo me.»

É inapàpari pai icurié kà Judas

Mataio 26.20-25; Maréko 14.17-21; Luka 22.14-23

²¹ Ûna é ina diri pwiri wà Iésu, â dau gùmagù ê pwâranümee. Â é ina târa pâ: «Guwà têre bwàti: Wà pwi jè ârapàarawà âna ée mwa pwa tûâ tôo.»

²² Â rà piucârirà wà tèpa câmu kêe, â rà pitawèerirà pâ wàilàapà na é inaê. ²³⁻²⁴ ²³⁻²⁴ Â wà

13:16 Mataio 10.24

13:18 Psaume 41.10

‡ **13:18**

Càwai—Choisir. Pitòrigari.

§ **13:18** Cicarao—Naa na hébérma

grec, âna ina pâ: É pagòtù ê waraaé târa cicarao.

13:19 Ioane

14.29, 16.4

13:20 Mataio 10.40

Simona Pétéru, âna é pwa ineremuru tà pwi a câmu na wânüma Iésu gooé*, ba na é tawèeri Iésu pâ, wàilàapà na é inaê. Ba wà pwiiibà âna é tâa goro jènere Iésu, naa goro taapà. ²⁵ Â é tabiié pâ dà Iésu, wà pwi a câmu bèepwiri, â é ina têe pâ: «Pwi Ukai, wàilàapà?»

²⁶ Â é tòpi têe pâ: «Wà pwi âboro na go o naa têe ê noo kâra poloa na go nuwa.»

Â é pa i noo kâra poloa, â é nuwa, â é naa tà Judas, pwi naî Simona Iscariote. ²⁷ Ûna é pa i noo kâra poloa wà Judas, â é nye tò kaa naa gooé wà Caatana.

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Ê pwina gà pwa, âna gà pwa wà!»

²⁸ Â nye ticè ârapàararà, cèna é tâmogòori pâ cina é ina wàrapwiri tà Judas. ²⁹ Ba rà niimiri wà pàrà tâpé pâ é ina têe wà Iésu pâ: «Gà wâri cè muru cèna pârijé târa i *tòtotù maina» é, «Gà pa ê mwani, â gà naa tà tâpé na ticè kàra.» Ba wà Judas, âna pwi a tà pa wàra ê wâra mwani kàra. ³⁰ Ûna é ija diri i noo kâra poloa na ia é naa têe wà Iésu, â é nye còobé kaa wà Judas, na jèe bàutê.

bénabwé ipagòò tèpa câmu kêe (Naporomee 14-16)

³¹⁻³² Ûna é còobé wà Judas, â é ina târa wà Iésu pâ: «Nabàni, âna o jèe paari ê pai maina ma muugère kôo, wâgo, *Pwina naîri âboro, â o côo naa good è

* **13:23-24** Tà pwi acâmu na wânüma Iésu gooé—Munaa wà Ioane, pwi awii tii bëeni. (Côo mwara Ioane 19.26; 20.2; 21.7,20.) **13:27**

pwényuâa[†] kà Pwiduée. Â wiàna wàrapwiri, â nye wà Pwiduée kaa, na ée mwa paari ê pwényuâa kôo. Â ée jèe nye tapoo paari.»

Guwà pimeaariwà

³³ «Tèpa âji naîô, jèe càcaa gòiri ji pàara na go bwaa tâa jaawà. Â guwà o mudòo, êco na càcaa pâri ma guwà tèepaa pâ naa na go pâra naawê. Êkaa pwiri i pwi ia go jèe ina mwara tà tèpa *Juif. ³⁴ Go naa tâwà ê naëà na bwaa âmuê, pâ, guwà pimeaariwà, pwacèwii ê pai mu meaariwà kôo. ³⁵ Ba wiàna guwà pimeaariwà, â rà mwa tâmogòori diri ê pâ âboro pâ, guwà tèpa câmu kôo.»

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétérú

³⁶ É ina têe wà Simona Pétérú pâ: «Pwi Ukai, gona gà pâ naapà?»

Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Wâna go pâra naawê, âna càcaa pâ pâri nabà, ma ju capai pâra naawê. Êco na gà mwa nye tà me wiâô na cè jè pâara.»

³⁷ Â é ina mwara wà Pétérú pâ: «Pwi Ukai, gorodà na càcaa pâri ma go pâra wiâgà nabàni? Ba o câgo caa piwâ na go panuâ wâro kôo ba kâgà.»

³⁸ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gona gà o panuâ wâro'gà ba kôo? Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Wiàna bwaa câé caa to ê ja, âna gà o jèe wacié pigòo pâ, câgà caa tâmogòorio.»

14

Go pwabwàti cè autâa kàwà

† **13:31-32** Pwényuâa—Gloire. Pai maina ma muugère. **13:33**
Ioane 7.33-34 **13:34** Ioane 15.12,17; 1 Ioane 3.23; 2 Ioane 1.5

¹ É ina mwara wà Iésu tà tèpa *câmu kêe pâ: «Guwà cibwaa nama gùmagù ê pwâranümwâ. Wâdé na guwà cèikî naa goo Pwiduée, â guwà cèikî naa gooò mwara. ² Ba dau wâru pâ wâ wânidò na pwârawâ kà Caa kô. Â go pâ nau pwabwàti cè autâa kàwà. Ba wiàna càcaa gére âjupâra, â pwiri câgo caa gére ina tâwâ.

³ «Wiàna go jèe pwabwàti cè autâa kàwà, â go mwa me côwâ. Â go mwa popawà, ba na guwà caatâa ma wâgo, wâna na go tâa wê. ⁴ Â guwà jèe tâmogòori ê naigé pâ naawê.»

Wâgo naigé, ÂJUPÂRA ma wâro

⁵ É ina wà Toma pâ: «Bwa, Pwi Ukai, câbà caa tâmogòori wâna, na gà pâra naawê. Â bà o wànau târa cè pai tâmogòori ê naigé pâ naawê?»

⁶ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «*WÂGO ê naigé, ma *ÂJUPÂRA, ma wâro. Â nye ticè pai pwa kà pwi âboro ma é pâdari wà Caa, wiàna câé caa me jaao. ⁷ Â wiàna guwà jèe câmogòorio, â guwà jèe câmogòori mwara wà Caa kô. Â tapoo nabâni, âna guwà jèe tâmogòorié, â guwà jèe côoê.»

Wà pwina é côoô âna é côo Caa

⁸ É ina têe wà Filipo pâ: «Pwi Ukai, gà paari tâbà wà Caa, â bà o ipwâdée*!»

⁹ Â é tòpi têe pâ: «Jèe nye gório kaa jaawà, â câgà caa pâji câmogòorio kaa, co Filipo? Â cina gà bwaa ina pâ: “Nama bà côo wà Pwiduée Caa”? Ba wà pwi

14:3 Ioane 12.26 **14:6** Ioane 11.25; Roma 5.1–2 **14:7** Ioane 8.19 * **14:8** Bà o ipwâdée—é, O pâri. **14:9** Ioane 12.45; Kolosé 1.15; Hébéro 1.3

âboro na é côoô, âna é côo mwara wà Caa. **10** Gona bwaa câgà caa cèikî pâ, go wâro goo Caa, â é wâro gooò? Napwa ê pâ popai kôo, âna câgo caa ina gée gooò. Ba wà Caa na é wâgoood, â wàé na é gérè wakè. **11** Cèikî naa goo ê pwina go ina tàwà pâ go wâro wâni goo wà Caa, â é wâro wâni gooò wà Caa. Wiàna câguwà caa cèikî goo ê pâ popai bëepwiri, â wâdé na guwà cèikî goo ê pâ muru na go pwa.»

O dau maina pâ wakè kàwà

12 «Guwà têre bwàti, ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà pwi âboro na é cèikî naa gooò, âna ée mwa pwa ê pâ wakè [goro ê pâtâma Pwiduée] na go pwa. Â jèpwi mwara, âna o mwa wâru[†] ê pwina ée pwa, jii ê pwina go pwa. Ba wâgo, âna go pâra dari wà Caa. **13** Â diri ê pâ muru cèna guwà ilari naa na neeô, âna go mwa pwa, ba na go paari ê pai maina ma muugère kà Caa, wâgo Pwina naîê. **14** Üu, wiàna guwà ilari cè muru naa na neeô, â go o pwa.»

O naa tàwà Nyuââê Pwicîri

15 «Wiàna wânümawà gooò, â guwà o pâra wiâra ê pâ aupitûâri na go ina tàwà. **16** Â go o mwa ilari jii Caa cè pwi Bépitu tàwà, ba na é tâ tâa jaawà, diri na pâ tòotù, dàra góori kaamwara. **17** È pwi bépitu-bà, âna ê Nyuââê Pwicîri; wà pwi Nyuââê na é paari ê ÂJUPÂRA. Càra caa tâmogòori tòpié pâ âboro góropuu, ba càra caa côoinaê ma tâmogòorié. Èco na wâguwà,

14:10 Ioane 12.49 **14:11** Ioane 10.38 **14:12** Maréko 16.19-20

[†] **14:12** O mwa wâru—é, O mwa maina. **14:13** Mataio 7.7; Ioane 15.16 **14:15** Ioane 15.10; 1 Ioane 5.3 **14:16** Ioane 14.26, 15.26, 16.7 **14:17** Ioane 16.13

âna guwà câmogòorié, ba é tâa jaawà, â é nye tà wâro awé wâgoowà.

É pitêre dòo pwi âboro kôo

¹⁸ «Â o câgo caa nama tà wâguwà acari. Ba go o mwa me mariwà cônâ. ¹⁹ Càcaa gòiri, â o jèe càra mwa caa côoô wà tèpa âboro gòropuu. Êco na wâguwà, âna guwà mwa côoô na go mwa wâro [cônâ]. Â guwà o wâro mwara. ²⁰ Wiàna mwa tèepaa ê pwi tòotù-bà, â guwà o mwa tâmogòori pâ go wâro goo wà Caa kôo. Â wâguwà âna guwà wâro gooò, â go wâro goowà mwara. ²¹ Wà pwi âboro na é tòpi ê pâ aupitûâri kôo, ma pâra wiâra, âna wàé kaa pwiri pwina wânümee gooò. Â wà pwina é wânümee gooò, âna o mwa wânüma Caa kôo gooé. Â o mwa wânümoo gooé, â go o mwa ipaario têe.»

²² Â é tawèerié wà Jude‡ (càcaa wà Judas Iscariote, â nye pwi jèpwi), â é ina pâ: «Pwi Ukai, wiàna gà o ipaarigà tâbà, â gorodà na càra caa côogà mwara, wà pâra tèpa âboro§?»

²³ Â é tòpi têe pâ: «Wà pwi âboro na wânümee gooò, âna é pâra wiâra ê pâ popai kôo. Â wânüma wà Caa gooé. Â bu mwa me mariê wàibu ma Caa. Â bu mwa pitâa jaaé. ²⁴ Â wà pwi âboro na càcaa wânümee gooò, âna câé caa pâra wiâra pâ popai kôo. Napwa ê pwina na go ina tâwà, âna càcaa popai kôo; â popai me gée jaa Caa na é cùruo me.

14:20 Ioane 17.21-23 ‡ **14:22** Jude—Du nee Judas ma Jude, âna ipaiwà naa na grec. Pwi Jude bèeni, âna munaa nee mwara Thaddée. (Côo Luka 6.16.) § **14:22** O càra caa côogà mwara, wà pâra tèpa âboro—Grec: Càcaa {ipaarigà} târa ê gòropuu. **14:24** Ioane 7.16

Go naa tàwà pinaanapô

²⁵ «Go jèe nye tàmara ina tàwà pwiri, na go bwaa tâa jaawà. ²⁶ Â ée mwa cùru me ê Nyuâaê Pwicîri wà Caa, ba na é pwa ê wakè kôo*. Â ée mwa pitu tàwà ê Nyuâaê Pwicîri, â ée mwa pacâmuriwà goo diri pâ namuru. Â ée mwa taniimiri tàwà diri ê pâ popai na ia go jèe ina tàwà.

²⁷ «Go tòpò naa jaawà ê pinaa-napô; üu, go naa tàwà ê pinaanapô kôo. Câgo caa naa pwacèwii ê pai naa kà tèpa âboro gòropuu. Ékaa na guwà cibwaa pidumapiê ma wâgotàwà [goo cè pwina o tèepaa]. ²⁸ Ba guwà jèe têre ê pai ina kôo tàwà pâ: Go o jèe pâra, â go o mwa me mariwà côwâ.

«Wiàna âji wânümawà gooò, â guwà o dau ipwàdée na go pâdari Caa. Ba [wàé, na ia é cùruo medariwà, ba] é dau maina jiio. ²⁹ Nabàni, âna go ina pwiri tàwà, na bwaa càcaa pâji tèepaa, ba, wiàna coo, âna guwà o cèikî naa goo. ³⁰ O jèe càcaa wâru ê pwina go ina tàwà. Ba ée jèe tèepaa me wà *Caatana, pwi ukai kâra gòropuu bëeni. Napwa wâgo, âna nye ticè pwina pâri ma é pwa tôo. ³¹ Éco na [ê pwina tèepaa mariô, âna, naa] kâra pâ âboro gòropuu, ba na rà tâmogòori pâ, wânümoo goo Caa. Â ê pwina go pwa, âna go pwa ê pwina é tûâri tôo. Nabwé.

«Â ni, cimadò, ma jè pâra géeni!»

* **14:26** Ba na é pwa wakè kôo—é, Gée goo na guwà tèpa âboro kôo, é, Gée goo na go ilari jii Caa. Grec: Naa na neeô. **14:28** Ioane 20.17 **14:29** Ioane 13.19

15

Wâgo âji majoro vigne

¹ [Gée na càùé, âna é ina târa wà Iésu pâ]: «*WÂGO ê pwi âji majoro vigne, â wà pwina é pwabwàti ê vigne, âna wà Caa kôo. ² Édiri pâ ditâra upwâra âna rà wâgooò. Â wiàna câé caa pwâ ê ditèe, â é tapàgà tâjii wà Caa kôo. Â wiàna é pwâ, â é tédità pàra ditèe wà Caa kôo, â é tòimiri pàra pwi, ba na o dau wâru ê pwêe.

³ «Wâguwà, âna guwà pwacèwii pâ ditâra vigne na tòimiri, [ba jèe patâjii èpà gée na pwâranümawà] goro ê pâ popai na go jèe ina tâwà. ⁴ Wâdé na guwà tâ tâa gooò, pwacèwii na go tâ tâa goowà. Ba pwacoé ma é pwâ ê ditâra upwâra, wiàna câé caa tâa goo ê majoroé. Â wârapwiri mwara naa goowà, âna o nye ticè pwâra wakè kâwà*, wiàna câguwà caa tâ tâa gooò.

⁵ «*WÂGO, âji majoro vigne, â guwà pâ ditèe. Â wà pwi âboro na é tâ tâa gooò, â go tâ tâa gooé, âna o dau wâru pwêe. Ba càcaa pâri ma guwà pwa cè jè muru, wiàna tiàuo jiiwà. ⁶ Wà pwina câé caa tâa gooò, âna o tüê còobé, pwacèwii pwi ditâra upwâra na tapàgà. Â é mwari, â jè tòri, â jè tüê naa na ânye, â tòò.»

Wâdé na guwà tâa gooò

⁷ «Wiàna guwà tâa gooò, â wiàna ê pâ popai kôo âna tâa goowà, â guwà ilari diri cè pwina nûmawà goo, â o naa tâwà. ⁸ Wâdé na dau pwa pwâra wakè

^{*} **15:2** Mataio 3.10 **15:4** Pwâra wakè kâwà—Résultat de votre travail, fruit de votre travail. **15:6** Mataio 7.19, 13.42 **15:8** Mataio 5.16

kàwà. Â wiàna wàrapwiri, â guwà paari pâ guwà tèpa *câmu kôo. Â guwà paari mwara ê pai maina ma muugère kà Caa.

9 «Wânümoo goowà pwacèwii pai wânüma Caa gooò. Wâdé na guwà tà mwü naa na pimeaari kôo. **10** Â wiàna guwà pitêre dàra ê pâ aupitûâri kôo, âna guwà tà mwü na pimeaari kôo. Guwà pwacèwio, ba go pitêre dàra ê pâ popai kà Caa kôo. Â go tà mwü naa na pimeaari kêe.

11 «Go ina tàwà ê pâ namuru bèepwiri, ba naa tâa goowà ê ipwâdée kôo, â na o tâbawêe ê ipwâdée kàwà.»

Guwà mwa tà pimeaariwà

12 «Wàéni ê aupitûâri kôo: Guwà mwa tà pimeaariwà, pwacèwii ê pai jèe meaariwà kôo.

13 Â wàéni ê pimeaari na dau imaina: Na é panuâ ê wâro kêe wà pwi jè aboro ba kà tèpa bée. **14** Guwà tèpa béeò, wiàna guwà pitêre dàra pâ muru na go ina tàwà. **15** Â o câgo mwa caa ina goowà cônâ pâ guwà tèpa ênawéna kôo. Ba pwi ênawéna, âna câé caa tâmogòori ê pwina é pwa wà pwi ukai kêe. Â go ina goowà nabà pâ, guwà tèpa béeò.

«Ba go jèe pwa ma guwà tâmogòori diri pâ muru na é ina tôo wà Caa kôo. **16** Ba càcaa wâguwà na pitòrigario. Â wâgo na pitòrigariwà. Â go cùruwà, ba na o pwa pwâra wakè kàwà—ê pwâra wakè na o tà tâa. Êkaa na ée mwa naa tàwà wà Caa êdiri pâ

namuru na guwà ilari jiié, naa na neeô. ¹⁷ Wàéni ê aupitûâri kôo tàwà: Na guwà pimeaariwà.»

Rà o mwa èpàriwà gée gooò

¹⁸ «Wiàna rà èpàriwà tèpa âboro gòropuu, â wâdé na guwà mwa tà niimiri pâ, rà jèe mara èpàrio. ¹⁹ Ba wiàna guwà bwaa tâa jaarà, â rà nye wâdéariwà. Êco na câguwà caa tâa jaarà, ba go jèe pitòrigariwà jii ê gòropuu. Êkaa na rà èpàriwà. ²⁰ Guwà pitaniimiri ê popai na ia go jèe ina tàwà pâ: Wà pwi ênawéna âna càcaa piwéna jii pwi ukai kêe.

«Â wiàna rà tubaèpà tôô, â rà o nye tubaèpà tàwà mwara. Ba càra caa tòpi ê popai kôo, â o càra caa tòpi mwara ê popai kàwà.

²¹ «Rà o pwa tàwà ê pâ muru [na èpà] ba wàrapwiri gooò, â wàrapwiri mwara ba càra caa tâmogòori wà Pwina é cùruo me. ²² Wiàna câgo caa gére ina târa ê pâ namuru bëepwiri, â pwiri nye gére ticè èpà kàra. Êco na go jèe me kaa, â go jèe ina târa. Â gée goo kaa pwiri, â o ticè pai tòpi kàra, [na tòotù na o pitèirà] goro ê muru na èpà na rà pwa.

²³ «Wà tèpa âboro na rà èpàrio, âna rà nye èpàri mwara wà Caa kôo. ²⁴ Go pwa naa naporomeerà ê pâ muru, na câé caa pâjí pwa cè pwi jèpwi. Ba wiàna câgo caa pwa ê pâ muru bëepwiri, â pwiri nye gére ticè èpà kàra. Êco na rà jèe côo, â rà èpàribu ma wà Caa kôo. ²⁵ Â rà wàrapwiri, ba na o coo ê auwii naa na tii goro *Naèà kàra, pâ: *Rà èpàrio, âna nye ticè majoroé.*

Psaume 35.19

Go panuâ me pwi a pitu tàwà

²⁶ «Napwa naa goowà, âna go o mwa panuâ me pwi a pitu tàwà na é me gée jaa wà Caa—âna ê Nyuâaê Pwicîri, na é [paari ê] Âjupâra. Ba, ûna é tèepaa medariwà, â ée mwa paâjupâraô. ²⁷ Â wâguwà mwara âna guwà o mwa paâjupâraô, ba guwà mu tèpa tâa jaao gée na autapoo.»

16

Go ina tàwà ba na guwà cimwü

¹ «Go jèe ina tàwà ê pâ muru bëepwiri, târa ma guwà cibwaa pwa ma tiàu cèikî kàwà. ² Ba o pacoowà gée na pâ *wâra pitapitiri. Â o me cè pâara na rà o pòtämwarawà tèpa âboro. Ba rà niimiri pâ rà piénawéna tà Pwiduée. ³ Rà o wàrapwiri tàwà, ba càra caa câmogòoribu ma Caa. ⁴ Â go ina tàwà ê pâ muru bëepwiri, ba wiàna o mwa tèepaa ê pwuibà, â guwà mwa tà niimiri, ba go jèe tàmara ina tàwà.»

Wâdé na go pâra jiiwà

«Câgo caa inapàpari tàwà ê popai bëepwiri, na ia go tapoo todàwà, ba go bwaa tâa jaawà. ⁵ Â nabà, âna go o jèe pâra dari Pwina é cùruo me, â nye ticè pwi jè ârapâarawà cèna é [niimiriô na é] tawèerio pâ: “Gona gà pâ naapà?”

⁶ «Â po dau pikîri ê pwâranümwà, gée goro ê pwina go gére ina tàwà. ⁷ Èco na go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wâdé ba kàwà na go pâra. Ba wiàna câgo caa pâra, â o câé caa tèepaa medariwà wà pwi a pitu tàwà. Ba go pâra, â go o mwa cùrué medariwà.

15:26 Ioane 14.26 **16:2** Mataio 24.9; Luka 6.22; Ioane 9.22

16:3 Ioane 15.21 **16:7** Ioane 14.16

Wakè kâra Nyuâaê Pwicîri

8 «Wiàna ée mwa tèepaa me, â ée mwa paari târa pâ âboro gòropuu pâ, rà pitanami [naa na pai tâmogòori kàra. Ba càra caa tâmogòori ê pai pwa] goo ê èpà ma ê *tàrù*, bau ê pitèimuru kà Pwiduée [na o mwa tèepaa]. **9** Rà pitanami naa goo ê èpà; ba ê èpà kàra na dau maina, âna pai càcaa cèikî kàra naa gooò†. **10** Â rà pitanami naa goo ê tàrù; ba go o jèe pâra mari wà Caa, [wâgo ê Tàrù]. Â o jèe câguwà mwa caa côoô côwâ. **11** Â rà pitanami mwara, naa goo ê pitèimuru kà Pwiduée. Ba wà Pwiduée, âna ée jèe pitèi diri [wà *Caatana] pwi ukai kâra gòropuu bèeni.

12 «Bwaa nye dau wâru ê pâ muru na nümoo na go ina tàwà mwara. Éco na o bwaa dau tòina tàwà‡ wiàna guwà têre ni. **13** Wiàna ée mwa tèepaa wà Nyuâaê Pwicîri§ na é [paari ê] *ÂJUPÂRA, â ée mwa pwa ma guwà tâmogòori diri ê ÂJUPÂRA. Ba o câé caa po ina cè pâ muru cèna me gée gooé, éco na ée mwa ina tàwà diri ê pâ pwina é têre [jiibu ma wà Caa]. Â ée mwa inapàpari tàwà ê pâ muru na o mwa tèepaa. **14** Â ée mwa paari ê pai maina bau ê muugère kôo. Ba ée mwa inapàpari tàwà ê pâ

* **16:8** Tàrù—Justice. Côo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadârâ tii. † **16:9** Èpà kàra na dau maina, âna pai càcaa cèikî kàra naa gooò—Grec: Càra caa cèikî naa gooò. **16:11** Ioane 12.31

16:12 1 Korénito 3.1-2 ‡ **16:12** O bwaa dau tòina tàwà—é, Ticè nii kàwà. § **16:13** Wà Nyuâaê Pwicîri—Wiâra ê naèà goro ê pai ina wèe naa na grec (la grammaire), âna wâdé na jè wii pâ ê Nyuâaê Pwicîri. Éco na wà Ioane, âna é wii ni pâ, wà Nyuâaê Pwicîri, ba na é paari tâjè pâ ê Nyuâaê Pwicîri, âna é pwacèwii Pwiduée, ma Iésu, â pwa pwâranümee.

pwina go ina têe. **15** Ba diri ê pâ pwina kà Caa âna kôo. Â wàé kaa pwiri na go ina pâ: Ê Nyuâaê Pwicíri âna ée mwa inapâpari tàwà diri ê pâ pwina go ina têe*.

Ê pikîri âna o pâra nau ipwâdée

16 «Càcaa tà göiri, â o jèe câguwà caa côoô. Â càcaa göiri mwara gée na càùé, â guwà o mwa côoô cônwâ†.»

17-18 Â rà pi-inà târa wà pâra tèpa *câmu kêe pâ: «Gona cina é ina pwiri? Â cina é ina mwara pâ càcaa tà göiri â o câjè caa côoê, â o càcaa göiri cônwâ gée na càùé, â é pâra dari wà Caa kêe? Gona dà ê pwina nûmee na é ina tâjè, na é gére ina tâjè pâ: “Càcaa göiri”?»

19-20 É jèe tâmogòori wà Iésu pâ nûmarà na rà tawèerié, â é ina târa pâ: «Tâpéebà, guwà gére pitawèeriwà goro ê pwina go ina tâwà. [Guwà têre bwàti, ba] nye âjupâra pâ: Càcaa tà göiri, â o jèe câguwà caa côoô. Â càcaa göiri mwara gée na càùé, â guwà o mwa côoô cônwâ. Â guwà o i ma pijinünü, êco na pâ âboro gòropuu, âna rà mwa ipwâdée. Â guwà o pikîri, êco na ê pikîri kâwà âna o mwa pâra nau ipwâdée.

21 «Wàra ê jè ilàri na ée jèe picôo èpo. Ba ûna é tapacíri ê tòotù kêe, â é dau maagé. Â wiàna é jèe picôo èpo, â jèe câé caa niimiri cônwâ ê pai maagé kêe. Ba é jèe ipwâdée goro ê pai tèepaa kâra pwini

* **16:15** Ê pâ pwina go ina têe—é, Ê pâ pwina tâa tôo. **16:16** Ioane 14:19 † **16:16** Pâra Tii Pwicíri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèni: Ba go wâjué cônwâ naa jaa Caa.

èpo, naa gòropuu. ²² Â wàrapwiri, na guwà o bwaa pikîri nabà. Êco na go o mwa tèepaa me mariwà còwâ, â o mwa ipwàdée ê pwâranümwà. Â o nye ticè pwi jè âboro cèna é popa jiiwà ê ipwàdée kàwà.

Guwà ilari, ba guwà o tòpi

²³ «Na pwi tòotù bëepwiri, âna o jèe câguwà caa me nau tawèero goo cè jè muru. [Ba ê Nyuâaê Pwicîri, âna ée mwa pacâmuriwà]. Â go ina tawà ê âjupâra pâ: Diri ê pâ muru na guwà o ilari naa na neeô, âna é naa tawà wà Caa. ²⁴ Tiagoo ni, âna bwaa nye ticè jè muru cèna guwà ilari naa na neeô. Wâdé na guwà ilari, ba guwà o tòpi, â o tâbawêe ê ipwàdée kàwà.»

Go o jèe pâra còwâ dari Caa

²⁵ «Go mu pwa ucina tawà na ia go patùrawà. Êco na o mwa tèepaa me ê tòotù, na o câgo caa pwa ucina còwâ tawà. Ba go o nye inapàpari tawà ê popai goo Caa. ²⁶ Na tòotù bëepwiri, âna guwà o pwapwicîri tà Caa naa na neeô.

«Câgo caa ina tawà pâ go o pwapwicîri tà Caa ba kàwà. ²⁷ Ba wà Caa âna dau wânümee goowà, gée goro ê pai wânümawà gooò ma pai cèikî kàwà pâ go me jiié. ²⁸ Go nye me jii Caa, â go tèepaa me naani gòropuu. Â nabàni, âna go o jèe pâra còwâ géeni gòropuu, dari wà Caa.»

Go jèe piétò jii gòropuu!

²⁹ Rà ina têe wà tèpa câmu kêe pâ: «Gà côo, gà jèe po inapàpari nabà, â jèe câgà caa pwa ucina. ³⁰ Nabà, âna bà jèe côoinari pâ, gà tâmogòori diri pâ

muru. Â câgà caa tapacîri ma bà tawèerigà goo cè jè muru, [ba gà mara tâmogòori ê auniimiri kâbà]. Ékaa na bà nye cèikî kaa pâ gà me jii wà Pwiduée.»

³¹ Â é tòpi târa pâ: «Gona guwà cèikî ni? ³² Guwà côo, o mwa tèepaa ê pâara, â é jèe tâgére tèepaa, na o mwa nama guwà jèpa ipiina jii, â o mwa tà wâgo acari. Éco na càcaa wâgo acari, ba wàibu ma Caa. ³³ Go ina tâwà pwiri, ba na tâa goowà ê pinaanapô, wiàna guwà tâ tâa gooò. Ba guwà mwa dau picâri naani goropuu. Éco na guwà gó, ba go jèe piétò jii ê goropuu..»

17

Pwâra pwapwicîri kà Iésu

¹ Úna é nabwé ina pwiri wà Iésu, â é niâ too naa napwéretòotù, â é ina pâ: «Caa wée, jèe wàéni i pwi pâara kôo. Paari ê pai maina ma muugère kôo, Pwina naîgà, ba na go paari mwara ê pai maina ma muugère'gà. ² Ba gà jèe naa tôô ê pitûâ naa gó diri tèpa âboro. Ékaa na go naa ê *wâro dàrà góiri, tâ diri tâpé na gà panuârâ tôô. ³ Â wàéni ê wâro: Na rà câmogòorigà, wâgà Pwiduée, na gà nye caapwi co; â na rà câmogòorio, wâgo Iésu Kériso, na gà cùruo me.

⁴ «Go jèe paari ê pai maina ma muugère'gà naani goropuu. Ba go jèe tubamwara diri pâ wakè, na gà panuâ tôô ba na go pwa. ⁵ Èni, co Caa, âna gà naa tôô cônâ ê pai maina ma muugère kôo, pwacèwii

16:32 Mataio 26.31,56
17:3 1 Ioane 5.20

16:33 Ioane 14.27; Roma 5.1; 1 Ioane
17:4 Ioane 4.34 **17:5** Ioane 1.1

na nye tà tôô béaa na go bwaa wâjaagà béraari ê pai tòpò ê gòropuu*..»

É pwapwicíri ba kà tèpa câmu kêe

⁶ «Go jèe inapàparigà tà tèpa âboro—tà tâpé na ia gà pitòrigarirà gée na ê gòropuu, â gà naarà tôô. Ba rà nye tèpa âboro'gà, â gà jèe panuârâ tôô. Â rà jèe pâra wiâra ê pâ popai'gà. ⁷ Â rà jèe tâmogòori nabà pâ, êdiri pâ muru na tââ tôô, âna nye muru me gée jaagà. ⁸ Ba go naa târa ê pâ popai na gà naa tôô, â rà jèe cau tòpi. Â rà jèe nye câmogòorio bwàti pâ go nye me jiigà, ba rà cèikî pâ wâgà na gà cùruo me.

⁹ «Go pwapwicíri ni ba kàra, â càcaa ba kà tèpa âboro gòropuu. Üu, go nye pwapwicíri ba kà tâpé na gà naarà tôô, ba rà nye tèpa âboro'gà. ¹⁰ Ba diri ê pwina kâgà, âna kôô mwara. Â ipaiwà mwara naa goo ê pwina kôô, âna kâgà. Â naa goorà, âna gére paari ê pai maina ma muugère kôô.

¹¹ «Nabà, âna jèe câgo caa tââ na ê gòropuu bèeni, ba go o jèe tòpaé darigà. Èco na wàilà, âna rà o tà tââ ni. Caa, wâgà na gà dau maina awé[†], go ilari pâ gà wéhaarirà, naa na ê pâtamara neegà, i pwi neegà na gà naa tôô. Üu, gà wéhaarirà, ba na rà o caapwi pwacèwiju na ju caapwi. ¹² Na go bwaa tââ jaarà, â go wéhaarirà, naa na i neegà na gà naa tôô. Â go jèe nye wéhaarirà, â càcaa pwa cè pwi jèpwi cèna tiâué jiirà, êco, wà pwi âboro caapwi. Ba wàé, âna pitòrigarié‡, ba na o tiâué [dàra góori awé] ba na o

* **17:5** Pai tòpò ê gòropuu—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pai tòpò wàra ê gòropuu. † **17:11** Caa, wâgà na gà dau maina awé—é, Caa na gà pwicíri. **17:12** Ioane 6.39, 13.18 ‡ **17:12** Pitòrigarié—é, É pitòrigari naigé kêe.

coo ê auwii naa na *Tii Pwicîri.»

Gà wéhaarirà na rà tâa gòropuu

¹³ «Caa wée, go o jèe paé darigà. Â go ina ê pâ popai bèeni, na go bwaa tâa ni gòropuu. Go ina pwiri, ba na tâa goorà ê ipwâdée kôo, pwi ipwâdée na tâbawêe. ¹⁴ Go jèe naa târa ê popai'gà.

«Wà tèpa âboro gòropuu, âna rà èpârirà [ba càra caa pwacèwiirà]. Ba ê gòropuu bèeni, âna càcaa âji napô kàra. Ba rà pwacèwiio, ba câgo caa pwi âboro ni gòropuu. ¹⁵ Êco na câgo caa ilari jiigà pâ, na gà poparà géeni gòropuu. Go ilari jiigà pâ, na gà piwéhaarirà jii wà Pwi âboro èpà, wà *Caatana. ¹⁶ Üu, ba càcaa tèpa âboro ni gòropuu, ba rà pwacèwiio, na câgo caa pwi âboro ni.

¹⁷ «Pacâmurirà goro ê popai'gà, ba na rà wâgoogà bwàti. Ba ê popai'gà, âna é ÂJUPÂRA§.

¹⁸ «Go cùrurà pâ naa na gòropuu, pwacèwii na gà jèe cùruo me naa na gòropuu. ¹⁹ Â go nye ipanuâô tâgà bwàti, ba na rà tèpa âji âboro'gà mwara goro ê popai'gà na âjupâra.»

É ila ba kà diri tâpé na rà o cèikî

²⁰ «Câgo caa pwapwicîri ba kàra co, â ba kâra mwara ê pâ âboro na rà o mwa tâ cèikî naa gooò, géé goro ê popai kàra. ²¹ Wâdé na rà caapwi. Ba ju caapwi, co Caa, ba gà wâro gooò, â go wâro googà. Â go pi-ila ba kâra diri, pâ, wâdé na rà caapwi naa gooju. Êkaa na rà mwa cèikî pâ âboro gòropuu pâ, gà cùruo me naa jaarà.

17:15 Mataio 6.13; 2 Tésalonika 3.3 § **17:17** Grec: Papwicîrirà goro ê ÂJUPÂRA; ê popai'gà, âna é ÂJUPÂRA. **17:18** Ioane 20.21

22 «Go jèe naa tà tèpa âboro'gà ê pai maina ma muugère na gà naa tôo. Ékaa na rà o caapwi, wàra pai caapwi kâju—**23** wâgo naa goorà, ma wâgà naa gooò—ba na rà o caapwi bwàti. Â wà tèpa âboro gòropuu, âna rà mwa tâmogòori pâ gà cùruo me, â wânümagà goo tèpa âboro kôo, pwacèwii ê pai wânümagà gooò.

24 «Caa, gà jèe naarà tôo. Â nûmoo na rà tâa na ê pwi ére na go o tâa wê, ba na rà o côo ê pai maina ma muugère na gà naa tôo. Ba wânümagà gooò na bwaa càcaa tòpò ê gòropuu. **25** Caa, wâgà na gà *târù, âna càra caa câmogòorigà ê pâ âboro gòropuu. Éco na wâgo âna go câmogòorigà. Â wà tèpa *câmu kôo, âna rà tâmogòori pâ gà cùruo me. **26** Â go jèe inapàparigà târa, â go bwaa inapàparigà târa mwara. Wàépwiri, ba na o wâgoorà ê pwi pimeaari na gà meaario goo, â go wâgoorà mwara.»

18

*É popa tèpa coda wà Judas ba na rà tâjìru Iésu
Mataio 26.47-56; Maréko 14.43-52; Luka 22.47-53*

1 Una é pwapwicîri diri wà Iésu, â rà tapàgà napwé Cédron, wàilà ma tèpa *câmu kêe. Â rà pâ naa na jè ére na câmi goro upwâra, â rà tò naawê. **2** Â wà Judas, wà pwina ée mwa pwa tûâ tà Iésu, âna é nye tâmogòori bwàti ê pwi ére-bà. Ba rà mu nye ciburà pâra naawê ma wà Iésu. **3** Â é popa me naawê ê pâ coda na wâru, wàilà bau pâra tèpa wéaari *Wâra pwapwicîri. Ba rà cùrurà wà tèpa

caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma tèpa *Farasaio. Â rà popa pâ ê pâ wâra ânye, bau pâ uèù, bau pâ neemûru paa.

Wâgo Iésu gée Nazareth

⁴ Wà Iésu, âna é jèe nye tâmogòori diri ê pâ muru, na o tèepaa mariê. Â é pâra cararà, â é ina târa pâ: «Wàilàapà na guwà mudèe?»

⁵⁻⁶ «Wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth.»

«*WÂGO kaa.»

Â rà ti côwâ*, ma tûuboo naa napuu. Napwa naa goo wà Judas, âna é bwaa tâa jaarà. ⁷ Â é tawèerirà mwara wà Iésu pâ:

«Wàilàapà na guwà mudèe?»

«Wà Iésu gée Nazareth.»

⁸ Â é tòpi târa pâ: «Go jèe ina tâwà èri pâ wâgo kaa. Â wiàna nye wâgo kaa na guwà mudòo, â wâdé na guwà panuâ tâpéeni, ma rà pâra.»

⁹ É ina pwiri, ba na pâ nau coo ê popai, na ia é jèe tâmara ina pâ: «O càcaa tiàu cè pwi jè âboro gée goo tâpé na gà naarà tôo.»

¹⁰ Â wà Simona Pétéru, âna pwa ê tâuwa kêe, â é càù dò gée na wêe. Â é pwa na é tûboo kaa naa góro pûru Malkus, pwi ênawéna kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. [Êco na] é tépâgà co i doronyüruê étò.

¹¹ Â é ina tâ Pétéru wà Iésu pâ: «Gà tûu boo côwâ i tâuwa'gà naa na i wêe! Gona gà niimiri pâ, o tautôna go wâdo ê na wârado kâra maagé côo, na é pwabwàti ba kôo wà Caa?»

* **18:5-6** Ti côwâ—Reculer. **18:9** Ioane 17.12 **18:11** Mataio
26.39

*Naa jaa pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò
Mataio 26.57-75; Maréko 14.55-72; Luka 22.54-
71*

¹² Rà tâjìru Iésu wà tèpa coda—wà tèpa coda kà tèpa *Roma, ma wà pwi caa kàrà; wàilà ma wà tèpa coda kà tèpa *Juif. Â rà piié goro ê pâ utàpwe[†]. ¹³ Â rà popaé béaa pâdari Hanne, pwi caa kà wâdà Caïphe. (Wà Caïphe âna é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, na pwi naja-bà. ¹⁴ Â wàé kaa, na ia é ina tà tèpa Juif pâ: «Wâdé na é bà wà pwi caapwi âboro ba kâra ê Ba.»)

Ru picâwiâê tupédu a câmu kêe

¹⁵ Ru picâwiâ Iésu wà Simona Pétérú, ma pwi jè a câmu mwara. Wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, âna é tâmogòori bwàti wà pwi a câmu bëepwiri. Ékaa na, ûna é tò wà Iésu, â é jèe nye tò mwara wà pwini naanidò gòroigé kà pwi ukai.

É pitütôowâriê Pétérú

¹⁶ Wà Pétérú âna é jèe tà coo boo gòroigé, goro goropwârawâ. Â é còobé cônâ i pwi jèpwi. Â é patûra i tô ilàri na é piwéaari goropwârawâ, ba na é nama é tò mwara wà Pétérú.

¹⁷ Â é ina tà Pétérú wà tôoni pâ: «É! Pwiini, gà pwi jè bée Iésu?»

Â é ina pâ: «Bwa, bwa.»

¹⁸ Rà tâ tâa wê wà pâra tèpa ênawéna, ma wà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri. Â rà pwa ê pé na ânye, â rà pwacârâu, ba dau maina kaa ê moo. Â é tà coo burâ pwacârâu jaarà wà Pétérú.

[†] **18:12** Utàpwe—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Otàpwe. **18:14**
Ioane 11.49-51

É pitawiâ Iésu wà Hanne

19 Wà [Iésu, âna é coo ara Hanne] pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò [béaa. Â wà Hanne] âna é pitawiâê naa goo tèpa câmu kêe ma pai pwa pupûra kêe.

20 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Go mu nye tùra na ara diri ê pâ âboro. Â go mu ipupûra na ê Wâra pwapwicíri, ma wâna ê pâ *wâra pitapitiri. Â nye ticè jè popai cèna go pinaapwàniri. **21** Â gorodà na gà bwaa pitawiâô? Wâdé na gà tawèeri ê pâ âboro na rà têre ê popai kôo. Ba rà tâmogòori ê pâ muru na go ina.»

22 Â é tamagérié wà pwi jè a wéaari Wâra pwapwicíri, na é cimwünyabwerié, â é ina têe pâ: «Kaa! Gà wàrapwiri târa pai tòpi'gà tà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò?!»

23 Â é ina tà Hanne wà Iésu pâ: «Wiàna èpà cè pai tòpi kôo, â gà paari tôô cai cè popai èpà na go ina. Â wiàna *târù, â cina gà nama tamagério?»

24 Â é panuâê pâ wà Hanne, dari wà Caïphe, gée goo na é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò, na pwi pâara-bâ. Â bwaa nye tâgérê pii wà Iésu.

É jèu pitütôowâriê Pétérú

25 Na bwaa gére wàrapwiri, â rà tâgérê pwacârau wà Simona Pétérú ma wà pâra tâpé. Â rà jèu ina têe pâ: «Pwiini, gà pwi jè a câmu kà Iésu mwara?»

Â é pitütôowâri wà Pétérú, â é ina pâ: «Bwa, [câgo caa tâmogòori pwiiybâ].»

26 Â é tâa jaarà mwara wà pwi jè ârapâara tèpa ênawéna kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. Wà pwi ênawéna-bâ, âna pijènereru ma wà i pwi ia é

tépàgà i doronyüruê wà Pétérû. Â é ina têe pâ: «Pwiini, akaé! Wâgà kaa na go côogà naa jaa wà Iésu, na i ére na câmi goro upwâra.»

27 Â é pitütôowâri mwara wà Pétérû. Â é nye to kaa i ja.

Iésu naa jaa Pilato

Mataio 27.11-31; Maréko 15.2-20; Luka 23.1-25

28 Bwaa nye dau dàuru kaa, â rà popa Iésu wà tèpa coda, jii wà Caïphe. Â rà dàtié pâ naa na pwârawâ kà *Pilato, pwi kupénoo roma. Â wà tèpa caa kà tèpa Juif, âna càra caa too naa na i pwârawâ; [wàrapwiri ba câé caa pwi Juif wà Pilato]. Ba péa rà tâ piwâtàmurià‡, [wiâra ê naèà kâra pwapwicîri kàra] â o càcaa pâri ma rà ija ê utimuru pwicîri na tòtotù *Paséka.

29 Èkaa na é còobé cararà wà pwi kupénoo Pilato. Â é ina tarâ pâ: «Gona dà cè pwina èpà cène é pwa wà pwi âboro bèeni, na guwà me nau piciapwâ gooé?»

30 Â rà ina têe pâ: «Wiàna ticè cè pwina é pwa na èpà, â gona gà niimiri kaa pâ bà o popaé medarigà?»

31 Â é tòpi tarâ wà Pilato pâ: «Guwà popaé côwâ, â guwà pitieié wiâra ê naèà kâwâ.»

Â rà ina têe pâ: «Nye ticè tarù kâbâ [wiâra ê naèà kâwâ] ma bà pòtämwara cè pwi jè âboro.»

18:27 Ioane 13.38 ‡ **18:28** Piwâtàmuri—Devenir impur. **18:31**
Ioane 19.6-7

32 Tèepaa me ê pâ bëepwiri, târa ma coo ê popai na é jèe ina wà Iésu, na é inapàpari ê pai o bà kêe§.

Càcaa wâni Mwaciri kôo

33 É tò côwâ wà Pilato naa na i wâ. Â é todà Iésu, â é tawèerié pâ: «Gona gà pwi ukai kà tèpa Juif?»

34 Â é tòpi têe pâ: «Gà ina gée googà ê popai bëepwiri, é, pwa cè jè âboro cèna é inaô tâgà?»

35 Â é ina têe wà Pilato pâ: «Gona go pwi Juif mwara, wâgo? Rà panuâgâ tôô wà tèpa jèneregâ, ma wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò. Ba dà cèna gà pwa?»

36 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Càcaa wâni gòropuu ê Mwaciri kôo. Ba wiàna wâni gòropuu, â pwiri rà gére ipwamuruô wà tèpa ênawéna kôo, ma càcaa panuâô tà tèpa pitûâ kà tèpa Juif. Bwa, càcaa wâni gòropuu ê Mwaciri kôo.»

37 Â é tawèerié mwara wà Pilato pâ: «Gona gà pwi jè ukai?»

Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Âjupâra ê pai ina'gà! Ba go Pwi Ukai. Â go tèepaa naani gòropuu, ba na go picémara ê *ÂJUPÂRA. Â wà diri tâpé na rà tâa na ê ÂJUPÂRA, âna rà tâmaari ê pâ popai kôo.»

38 Â é ina wà Pilato pâ: «Â gona dà 'âjupâra'?»

Nümarà goo Barabbas

É còobé côwâ wà Pilato, â é ina tà tèpa Juif pâ: «Câgo caa pâmari cè pwina pâri ma é pwa wârimuru goo, ê pwi âboro bëeni. **39** Nye câmaajé tâjè, na go

18:32 Ioane 3.14, 12.33 § **18:32** Pai o bà kêe—Ténamirié naa goro satauro (kurucé), wiâra pai pôtâmwara âboro kà tèpa Roma. **18:35** Ioane 1.11

panuâ côwâ tâwâ ê pwi jè a pwa wârimuru, na tòotù Paséka. Â wàna, nümwâ na go panuâ côwâ Iésu, 'pwi ukai kà tèpa Juif?»

40 Â rà nye cau ina too kaa pâ: «Bwa! Càcaa wâé! Gà panuâ Barabbas!» (Napwa wà pwini Barabbas, âna pwi a mura*.)

19

Rà tubaèpà têe

1 Wà *Pilato âna é panuâ Iésu ma pâdié goro ubati.

2 Â wà tèpa coda, âna [rà piècaarié]. Rà pâti ê bwe goro ê îri upwâra na dau pwa daaé. Â rà tòpò naa góro pûru Iésu, wàra pé bwe korona [kà pwi jè ukai]. Â rà pwa ma é coona ê pé ârabwée na dau mii*. **3** Â rà pime burèe, â rà pitaurèe gooé ma ina têe pâ: «Wée! Cidòri nyuâagà, co pwi ukai kà tâpé Juif!» Â rà dau tamagérié.

Ténamirié naa gorô satauro!

4 É còobé côwâ wà Pilato, â é ina tâ tèpa âboro pâ: «Guwà côo, go jèe panuâê tâwâ, ba na guwà tâmogòori pâ, nye ticè pwina é pwa na pâri ma é pwa wârimuru goo.»

5 Â é pacòobé wà Iésu, âna é bweri i bwe kêe na pwa daaé, â jèe wâglooé i ârabwée mii. Â wà Pilato, âna é ina târa pâ: «Wàépwiri i ji pwi âboro.»

* **18:40** Pwi amura—Pwiri wà Barabbas, âna é pwi apaa dà tèpa Roma (tèpa pârame na rà pwa kûu tâ tèpa apooro napô). Èkaa na wâdé tâ tèpa âboro-bà wâé. **19:2** Luka 23.11 * **19:2** Ârabwée na dau mii—Na pâara bèepwiri, âna rà coona ârabwée mii wà tèpa ukai.

6 Ûna rà côôê wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, â rà uu ma tomara too pâ: «Ténamiriê naa goro *satauro! Ténamiriê naa goro satauro!»

Â é ina tarâ wà Pilato pâ: «Tàpéebà, [wiàna nûmawà na] guwà ténamiriê, â guwà nye popaé côwâ. Ba wâgo, âna nye ticè èpà kêe cêna go côo.»

7 Êco na rà tòpi têe pâ: «É ina pâ é *Pwina naî Pwiduée, muru na dau pwicîri wiâra ê naèà kâbà. Â wâdé na é bà!»

É tawèerié mwara Pilato

8 Na é têre bëepwiri wà Pilato, â dau wâgotêe. **9** Â é too côwâ naa na i wâ, â é tawèeri Iésu pâ: «Gà pwi a me géepà, co pwini?»

Êco na câé mwa caa tòpi têe wà Iésu. **10** Â é ina têe mwara wà Pilato pâ: «Pwini, câgà caa tòpi tô? Gona câgà caa tâmogòori pâ, tà tôô pitûâ ma go panuâgà, é, ma go pwa ma ténamirigà naa goro satauro?»

11 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «O nye ticè tarù'gà naa gooò, wiàna câé caa panuâ tâgà wà Pwiduée géenidò. Napwa naa goo wà pwi âboro na ia é icurio tâgà, âna é dau pwa na èpà jiigà.»

Nü mee na é panuâê côwâ

12 Wà Pilato, âna é tâgérê bu naigé ba na é panuâ Iésu côwâ. Êco na wà [tèpa pitûâ kà] tèpa Juif, âna rà ina têe pâ: «Wiàna gà panuâ pwi âboro bëeni, â câgà caa pwi bée wà César, ukai'gà. Ba wà pwi âboro na é ina pâ é pwi ukai, âna é pwi a cicara César.»

19:9 Mataio 27.12 **19:11** Ioane 10.18; Apostolo 2.23; Roma 13.1

19:12 Luka 23.2; Apostolo 17.7

¹³ Â wà Pilato, âna é pacòobé wà Iésu naa góroigé. Â é tâaboo naa góro ê autâa kà pwi a pitèimuru, naa na ji ére na ina goo pâ Gabbatha naa na *hébéru (pai ina wèe pâ ‘Naigé na pwa goro atü’).

¹⁴ Napwa ê tòotù bëepwiri, âna tòotù na pibwéka târa tòotù *Paséka, â po gopaé. Â é ina wà Pilato tà tèpa âboro pâ: «Wàéni i pwi ukai kàwà!»

¹⁵ Â rà tomara too pâ: «Caamwereê! Caamwereê! Ténamiriê naa goro satauro!»

Â é ina târa wà Pilato pâ: «Gona nümawà na go pwa ma ténamiri wà pwi ukai kàwà?»

Â rà tòpi têe wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò pâ: «Nye caapwi co, wà César, pwi ukai kâbà! Nye ticè pwi jèpwi mwara!»

¹⁶ Â é panuâê târa ma ténamiriê naa goro satauro. Â rà popa Iésu wà tèpa coda.

Rà ténamiriê naa goro satauro

Mataio 27.33-50; Maréko 15.22-37; Luka 23.33-46

¹⁷ Wà Iésu, âna é nye kâa i satauro kêe, â é còobé jii i ville. Â é pâra dàra ê pwi ti kâra jaa, na ina goo wê pâ Golgota naa na hébéru, âna pai ina wèe pâ ‘Goro pwiripûru âboro’. ¹⁸ Â rà ténamiriê[†] naa goro satauro naawê. Â rà ténamiri mwara ê tupédu ârailu âboro, naa goro du jènereê.

¹⁹ É nama rà wii ê jè aupwa tii wà Pilato, â rà tòpò naa goro i satauro kà Iésu. Â wàéni ê pwina wii naa gó: IÉSU, PWI ÂBORO GÉE NAZARETH, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

[†] **19:18** Ténamiri (é, pònimirí, tanamiri)—Clouer.

20 Âna wii goro pwa hébéru, ma roma, ma grec. Wâru tèpa âboro na rà pûra, ba ê ére na rà ténamiri Iésu naawê, âna é tâmwünyabweri ê ville.

21 Wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, âna rà pwa ma ina tà Pilato pâ: «Gà cibwaa wii pâ: “Pwi ukai kà tèpa Juif”. Â gâ wii pâ: “É INA PÂ é pwi ukai kà tèpa Juif.”»

22 Éco na é tòpi tarâ wà Pilato pâ: «Ê pwina go wii, âna o jèe càcaa tòotéri.»

Rà ipâdi ârabwée kêe

23 Wà tèpa ârapàpé coda, na ia rà ténamiri Iésu, âna rà popa ê pâ ârabwée kêe. Â rà ipâdi naa goorà ma ipârirà. Â rà popa mwara i ârabwée kêe na góri, na nye ticè autaa‡ na. **24** Â rà pi-inà tarâ pâ: «Jè cibwaa pidàdàrù. Wâdé na jè picàù noo kâra tii naa goo, ba na jè tâmogòori cè pwina kêe.»

Êkaa na jèe pâra nau coo ê auina naa na *Tii Pwicîri, na ina pâ:

*Rà ipâdi ârabwée kôo.
Rà picàù noo kâra tii
naa goro ârabwée góri.*

Psaume 22.19

Ba wàépwiri ê tûâ kà tèpa coda.

Rà côoê pa âboro kêe

25 Pwa ârapàpé ilàri na rà cimwünyabweri i satuaro—wà nyaa kà Iésu, ma tô ilàri aéjii kà nyaa kêe, ma wà Maria, tô wâdà Cléopas, ma wà Maria gée

‡ **19:23** Ticè autaa na—Sans couture.

19:24 Psaume 22.19

19:25 Mataio 27.55–56

Magdala. **26** Â é tâa wê mwara wà pwi jè a *câmu na dau wânüma Iésu gooé§. Âna é coo goro jènere nyaa kà Iésu.

Una é côoru wà Iésu, â é ina tà nyaa kêe pâ: «Nyaa, wàépwiri ê pwina naîgà.»

27 Â é ina mwara tà pwi a câmu kêe pâ: «Wàéni wà nyaa'gà.»

Â tapoo napwiri, â é popaé pâ naa na pwârawâ kêe wà pwi a câmu kêe bëeni.

É maagé bà Iésu

28 É tâmogòori wà Iésu pâ é jèe tubamwara diri ê wakè kêe, â é ina pâ: «Nümoo dàra wâdo.» Êkaa na pacoo ê auina naa na Tii Pwicîri.

29 Â tâa wê jè wâra jawé, na pwa dipâa na maga na. Â wà tèpa coda, âna rà popa jè imwaano, â rà tòò naa goro pé bàra upwâra *hysope*. Â rà tùu boo naa na i dipâa, â rà cipa too na pwâ Iésu. **30** Â é naçai.

Â nabwé, â é ina pâ: «Go jèe po cau pacoo diri.»

Â é cigòboo, â êgò ôomaa kêe.

É tòtée jènereê pwijè coda

31 Bwaa papwicî, tòotù béaa kâra ê *tòotù pwicîri kà tèpa Juif. Â rà ilari jii wà Pilato wà tèpa pitûâ kâra pâ na rà téciò ê pâ duuru â tâpé na rà tâa goro i satauro [ba na o wâcî pai bà kâra]. Ba nümarà na tapwutùrà, ba na o càra caa tà utòtòro

19:26 Ioane 13.23 § **19:26** Pwi jè acâmu na dau wânüma Iésu gooé—Munaa wà Ioane. (Côô note goo Ioane 13.23.) **19:28**

Psaume 22.16 **19:29** Psaume 69.22 **19:31** Deutéronome 21.22-23

goro satauro*, na tòotù pwicîri. Ba wà pwi tòotù pwicîri-bà, âna pwi tòotù na dau ipwamuru naa goo.

³² Â [é cùru pâ pàra tèpa] coda, â rà téciò du duuru â wà tupédu ârailu âboro na ru tâa goro jènere Iésu. ³³ Êco na, ûna rà tèepaa pâ naa goo wà Iésu, â rà côo pâ é jèe bà, â càra caa burà téciò âê. ³⁴ Êco na wà pwi jè coda, âna é tòtée i jènereê†, goro da, â nye joro kaa domii ma jawé. ³⁵ (Wâgo, [pwi a wii ê tii bëenij] âna go wiâ ê pwina go côo, â jèkutâ na âjupâra. Â go wiâ, ba na guwà cèikî naa goo, wâguwà mwara.) ³⁶⁻³⁷ Jèe pâra nau tèepaa ê pâ muru bëepwiri, ba na coo ê du auina naa na Tii Pwicîri, pâ: *O nye ticè duué na o téciò. Exode 12.46* Â: *Rà mwa côo wà pwina rà tòtée goro da. Zakarie 12.10*

Tòpòé naa na auipwàni

Mataio 27.57-61; Maréko 15.42-47; Luka 23.50-56

³⁸ Pwa pwi jè âboro na nee Ioséfa, pwi âboro gée Arimathée. Wà pwiibà âna é wâgoo wà Iésu, êco na câé caa pâra wiâê pâpari, ba wâgotêe goo tèpa pitûâ kè tèpa Juif. Â é ilari jii wà Pilato i naii wà Iésu, â é naa tarù têe wà Pilato. Â é pâra wà Ioséfa, ba na é popaé. ³⁹ Â é pâra wiâê wà Nicodème, wà i pwi âboro na ia é pâra dari Iésu na ne. Â é pwa ma pame

* **19:31** Utòtòro goro satauro—Muru na miiri wiâra ê naèà kè tèpa Juif. (Côo Deutéronome 21.22-23.) Utòtòro—Accrocher. † **19:34** Jènereê—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Gòrowâaê. **19:35** Ioane 21.24 **19:36-37** Exode 12.46; Nombres 9.12; Psalme 34.21 **19:36-37** Zakarie 12.10; Auinapâpari 1.7 **19:39** Ioane 3.1-2

ê jawé ûrea, na pwa goro *aloès* ma *myrrhe*, na wâna 30 kilo.

⁴⁰ Ru popa ê naii Iésu, â ru târamiri goro imwaano na góri. Â ru *upwaaé goro i jawé ûrea, wiâra ê nyamanya kà tèpa Juif, na rà ipwâni. ⁴¹⁻⁴² Â ru popaé pâ naa na jé ére na câmi goro upwâra, na wâmwünyabweri i ére na ténamiri Iésu naawê. Â ru tòpòé naa na pé pwi diopwaa kâra pwâramara-
atü, na bwaa nye ticè âboro bà na tòpòé naa na. Ru pwàniriê naawê, gée goo na, o jèe tapoo tòtotù pwicîri [naa bàrane, â pwicîri na rà pwàniri âboro bà, na pwi tòtotù-bà].

20

Jèe tiàu Iésu na auipwâni

Mataio 28.1-7; Maréko 16.1-8; Luka 24.1-12

¹ Na pwapwicîri, [na dàuru kâra *tòtotù pwicîri* kâra] na bwaa góropwaa, âna é pâra naa na auipwâni wà Maria gée Magdala. Â é côo i diopwaa kâra atü, bécamoori i pwêe, âna jèe pwùru tâjii.
² Â é itâa[†] wâjué cônwâ, nau pâmari Simona Pétérû, ma wà pwi jè a *câmu na dau wânüma Iésu gooé. Â é ina taru pâ: «Rà jèe popa wà Pwi Ukai gée na auipwâni, â câbà caa tâmogòori cèna rà tòpòé naawê.»

³⁻⁴ Â ru pò ma pâra wà Pétérû ma pwi bée, â ru itâa naa na auipwâni. Â é dau awài wà pwini jii wà Pétérû, â é mara tèepaa pâ. ⁵ Â câé caa tò, â é nye po cùué boo, â é niâ dò naadò wâ, â é côo ê pâ

* **20:1** Tòtotù pwicîri—Côo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadârà tii. † **20:2** Itâa—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Itâtâ.

imwaano co na gére tâaboo naani napuu. ⁶ Ûna é tèepaa pâ wà Simona Pétéru, â é nye tò kaa naadò wâ na auipwâni. Â é côo pâ imwaano na tâgérê tâaboo naani napuu. ⁷ Napwa naa goo ê imwaano bépii pûruê, âna càcaa pitànaima bau ê pâ imwaano-bâ. É nye pwa-ité tâa naa na jè ére, na nye cùu bwàti.

⁸ Â ée mwa caa pwicò kà Pétéru wà pwi bée. Â é côo, â é cèikî [pâ wà Iésu, âna é jèe wâro côwâ gée na aubâ]. ⁹ (Èco na càru caa pâjî po tâmogòori bwàti ê pâ auina naa na *Tii Pwicîri, naa gorø pai wâro côwâ kà Iésu.) ¹⁰ Nabwé, â ru pâra côwâ wà tupéeni naa pwârawâ na ru pitâa na.

*É ipaarié wà Iésu tà tèpa âboro kêe
Mataio 28.9-10; Maréko 16.9-11; Luka 24.35-49*

—Tà Maria gée Magdala

¹¹ Napwa naa goo wà Maria, âna é tà coo boo goo i pwâramara-atü, âna é nye tà i wê. Â é cùué boo, ba na é niâ dò naadò wâ. ¹² Â é nye côo kaa du *angela, na ru coona ârabwée pwaa. Wà pwi jèpwi, âna é tâa na na ia tâa wê i pûru wà Iésu; â wà pwi jèpwi, âna é tâa na na ia tâa wê i du âê. ¹³ Â ru tawèerié pâ: «Tôoni, cina gà i?»

Â é ina taru pâ: «Go imuru Pwi Ukai kôo, ba rà jèe popaé, â câgo caa tâmogòori cèna rà tòpòé naawê.»

¹⁴ É ina pwiri, â é tabiié, â é côo wà Iésu na é tâgérê coo wê, êco na câé caa côoinaê. ¹⁵ Â é ina têe pâ: «Tôobà, cina gà i? Gà mudà î?»

20:9 Apostolo 2.24-32; 1 Korénito 15.4 **20:14** Luka 24.16; Ioane 21.4

Êco na é tà niimiri wà Maria pâ, wà pwiibà âna wà pwi âboro na é tòimiri i na upwâra. Â é ina têe pâ: «Wiàna wâgà pwi a popa [naii Pwi Ukai Iésu] â gà paari tôo na gà tòpòé naawê, ba na go pâ nau popaé.»

¹⁶ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Maria!»

Â é tabèrèè wà Maria, â é nye côoinaê kaa, â é ina têe naa na pwâratùra *hébéru, pâ: «Au, Rabbounil!» (Pai ina wèè pâ ‘Pwi a pwa pupûra’). ¹⁷ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà cibwaa tu naa gooò, ba bwaa câgo caa too dari Caa. Â gà pâra naa jaa tèpa béeò. Â gà ina târa pâ, go o jèè too dari Caa kôo, wà pwi Caa kâwà mwara; wà Pwiduée kôo, ma wà pwi Pwiduée kâwà mwara.»

¹⁸ Â é pâra wà Maria, â é pâdari tèpa câmu. Â é ina târa pâ: «Tâpéebà! Go jèè côo wà Pwi Ukai!» Â é piwiâ târa ê pwâra pitùra kâru.

—Tà tèpa câmu kêe

¹⁹ Na bàrane kâra pwi pwapwicîri-bà, âna rà pitànaima na jè pwârawâ wà tèpa câmu. Â rà kiiri ê pâ goropwârawâ, ba wâgotàra goo tèpa pitûâ kâ tèpa *Juif. Â é nye tèepaa kaa naa nabibiu kâra wà Iésu. Â é ina târa pâ: «Cidòri nyuâawà!» ²⁰ Â é paari târa du na-araraîê ma ê jènereê. Â rà nye dau ipwâdée kaa na rà côo wà Pwi Ukai.

²¹ Â é jèu ina târa pâ: «Cidòri nyuâawà! É cùruo me wà Caa naa na gòropuu; â nabàni, âna go cùruwà pwacèwii pai pwa kêe tôo.»

22 Â é upirà, ma ina târa pâ: «Guwà tòpi ê Nyuââê Pwicîri! **23** Wiàna guwà pwanauri ê pâ èpà kâra ê pâ âboro, â é pwanaurirà wà Pwiduée. Â wiàna câguwà caa pwanaurirà, â ê pâ èpà kâra âna o nye tâ tâa.»

—Tà Toma

24 Napwa naa goo wà Toma (pwi ârapàara tèpa 12 a câmu, jè nee mwara ‘Bérepidu’), âna tâ tiàué jaarà na ê pwi tòtotù na é tèepaa marirà wà Iésu. **25** Â rà mwa tâ ina têe wà pàra tèpa câmu pâ: «É cipàparibà wà Pwi Ukai.»

Êco na é tòpi târa pâ: «Auwa! Pwacoé na go cèikî [pâ é wâro côwâ]! Wâdé co wiàna go côo ê auru paò goro du na-araraîê. Â wiàna go tùu gée goo ê mangadaîô naa na ê auru paò, ma tòpò mwara ê na-araraîô naa goo i jènereê!»

26 Gée na càùru caapwi nadàpàra pwapwicîri, â rà pitànaima mwara wà tèpa câmu naa na i wâ, â jèe wàilà ma Toma. Â rà kiiri ê pâ goropwârawâ, êco na é tèepaa marirà wà Iésu. Â é coo nabibiu kâra, â é ina târa pâ: «Cidòri nyuâawà!»

27 Â é ina tâ Toma pâ: «Gà côo i du na-araraîô. Â gà tòpò i mangadaîgà naa na. Â gà pame i na-araraîgà, â gà tòpò naa goo i jènereô. Â gà cibwaa pidumapiê, â gà cèikî!»

28 Â é tòpi têe wà Toma pâ: «Pwi Ukai kôô ma Pwiduée kôô!»

29 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà mwa cèikî ba gà côôô. Cidòri nyuââ tèpa âboro na rà cèikî, na càra caa côôô.»

Gorodà na wii pwi tii bèeni?

³⁰ Dau wâru ê pâ *câmu kâra pâtâma Pwiduée na é pwa wà Iésu, na ara tèpa câmu kêe. Càcaa wii diri naa na ê tii bèeni. ³¹ Êco na ê pâ popai bèeni gére wii, âna wii, ba na guwà cèikî pâ, wà Iésu âna é pwi *Mesia, *Pwina naî Pwiduée. Â wiàna guwà cèikî naa gooé, â o tà tâwà ê *âji wâro na wâgooé.

21

Na bàrawià Galilée

¹ Gée na càuru pàra tòotù, â é ipaarié mwara wà Iésu, tà tèpa *câmu kêe, na bàrawià Galilée *. Â wàéni ê pai ipaarié târa:

² Rà picaatâa [wà pàra tèpa câmu kêe]—wà Simona Pétérû, ma Toma (jè nee mwara ‘Bérepidu’), ma Natanaël[†] (pwi âboro gée Kana wâ Galilée), ma wà tupédu naî Zébédée, ma tupédu ârailu mwara.

³ Â é ina târa wà Simona Pétérû pâ: «Gobwaa pâra nau pwa puà.»

Â rà ina têe pâ: «O wàijè.»

Â rà pâra, â rà too naa na i wânga, â rà pâra nau pwa puà. Êco na, na pwi ne-bà, âna nye ticè ârapokâa kâra.

⁴ Na pâra nau pwaa dòme, âna wà Iésu, âna é nye tà tâa nidò bàrawià. Êco na bwaa càra caa côoinaê.

⁵ Â é ina târa pâ: «Ico tâpéeni, nye pwa cè ârawéà kâwâ?»

20:31 Ioane 3.15; Roma 1.17; 1 Ioane 5.13 * **21:1** Galilée—Grec: Tibériade. Côo mwara Nawià Galilée naa na Neeremuru (Vocabulaire). † **21:2** Natanaël—Nee Barthélémy naa na pâ tii kâ Mataio, Maréko ma Luka. **21:3** Luka 5.4–7

Â rà tòpi têe pâ: «Auwa, nye âji ticè.»

Rà côoina Iésu

⁶ É ina târa pâ: «Guwà tòpò i puà naa gòro étò kâwà, ma o pwa cè ârawéà kâwà!»

Â rà tòpò, â jèe càcaa pâri ma rà dàgòtù, ba dau tòina goro ê pai wâru wàra pâ ârawéà. ⁷ Â wà i pwi a câmu na ia dau wânüma Iésu gooé, âna é ina tà Pétérù, pâ: «Ée! Wà Pwi Ukai pwiri!»

Â wà Pétérù, âna é nye nama pòpii i ârabwée kêe goro opiié, â é nye êgò kaa naa nawià, [â é éoo too dari Iésu]. ⁸ Â rà gére me mariru wà pàra tèpa câmu bée goro i wànga. Â rà jèe po tadàti i puà, goro ê pai wâru wàra ê ârawéà na. Ba rà jèe tà wâmwünyabweri ê bàrawià‡. ⁹ Â rà tâdòo, â rà boo gée na i wànga, [â rà tòpaé]. Â rà pâmari ê poloa bau ê pâ ârawéà na tâa na dàuru ânye.

¹⁰ Â é ina târa wà Iésu pâ: «Pame cè pàra ârawéà gée goro ê pwina guwà bwaa taa.»

¹¹ Â wà Simona Pétérù, âna é wâjué cônâ naa na i wànga ba na é dàti dò naa gòromwari i puà. Â po 153 ârawéà maina na tâa na i puà, êco na càcaa madàpa i puà.

¹²⁻¹³ Â é ina târa wà Iésu pâ: «Jè ija.» Â é popa i poloa ma i ârawéà, â é jèpa naa târa jècaa.

Â nye ticè pwi jèpwi gée goorà, cèna é tawèerié pâ «Gona wâgà wàa?» Ba rà jèe nye tâmogòori pâ wà Pwi Ukai.

¹⁴ Waépwiri béâracié kâra pai ipaarié kêe tà tèpa

^{21:7} Mataio 14.29; Ioane 13.23 ‡ ^{21:8} Wâmwünyabweri... Napéati naa na grec pâ: Wâpâ na 100 mètres. ^{21:11} Luka 5.6

^{21:14} Ioane 20.19,26

câmu kêe, gée na càùru ê pai wâro cônwâ kêe gée na aubà.

Ru pitùra Iésu ma Pétérù

¹⁵ Gée na càùru ê pai pi-ija kàra, â wà Iésu, âna é tawèeri Simona Pétérù pâ: «Simona, pwina naï Iona§, gona dau pimaina ê pwâranümagà gooò, jii ê pwâranüma wà tâpéeni gooò?»

Â é tòpi têe wà Pétérù pâ: «Üu kaa, co Pwi Ukai, gà jèe nye tâmogòori pâ go pwi gorobéegà.»

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà mwa tà pa-ija i pâ nari mutô kôo.»

¹⁶ Â é wailu tawèerié pâ: «Simona, pwina naï Iona, gona dau wânümagà gooò?»

Â é tòpi têe mwara pâ: «Üu kaa, co Pwi Ukai, ba gà nye tâmogòori pâ go pwi gorobéegà.»

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà mwa tà wéaari i pâ mutô kôo.»

¹⁷ Â é wacié tawèerié pâ: «Gona gà nye pwi gorobéedò?»

Â é nye dau pikîri kaa wà Pétérù, gée goro na é jèe po wacié tawèerié.

Â é tòpi têe pâ: «Pwi Ukai, gà nye tâmogòori diri ê pâ muru, â gà nye tâmogòori pâ go pwi gorobéegà.»

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà mwa tà pa-ija i pâ mutô kôo. ¹⁸ Gà têre bwàti, ba go ina tâgà ê âjupâra pâ: Na pàara na gà bwaa dopwa na, âna gà nye ipii acari ê karapuu'gà. Â gà nye pâra naa na ére na gà câbewâdé. Êco na, wiàna gà mwa ijiao, â gà o mwa patàrù ê du îgà, â ée mwa pii ê karapuu'gà cè

pwi jèpwi. Â ée mwa popagà pâ naa na ére na càcaa nümagà na gà pâ naawê.»

19 (É ina pwiri, ba na é inapàpari ê pai o bà kà Pétérû*, târa ma o pwamaina wà Pwiduée.)

Una é jèe ina pwiri, â é ina têe wà Iésu mwara pâ: «Gà me wiâô!»

Wà pwina wânüma Iésu gooé

20 [Na gére wàrapwiri, â] wà pwi a câmu na ia dau wânüma Iésu gooé, âna é gére me wiâru. (Wà pwuibà, âna i pwi ia é tâa goro jènere wà Iésu, na i pwi bénabwé pi-ija kàra, na ia é ina têe pâ: «Pwi Ukai, wàilàapà na o ipwa tûâ tâgà?»)

Â é tabiié wà Pétérû **21** â é côoê, â é ina tà Iésu pâ: «Pwi Ukai, âna wà pwini na?»

22 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Wiàna nümoo na câé caa bà, tiagoro cè pai wâjué kôô cônâ; â ê pwuibà âna târa dà'gà? Wàéni ê pwina go ina tâgà: Gà me wiâô!»

23 Gée goo pwiri, na ipâra ê jèkutâ wânabibiu kà tèpa pâra wiâ Iésu, pâ, pwiri o câé caa bà wà pwi a câmu-bà. Caapwi co, na câé caa ina wà Iésu pâ, o câé caa bà. Â é nye po ina co pâ: «Wiàna nümoo na câé caa bà, tiagoro cè pai wâjué kôô cônâ, â târa dà'gà?»

24 Napwa naa goo wà pwi a câmu-bà, âna wàé na é *paâjupâra ê pâ muru bëepwiri, ma wii naa na tii. Â bà jèe nye tâmogòori pâ âjupâra ê pai ina kêe.

21:19 Mataio 16.24–25; 2 Pétérû 1.14 * **21:19** Pai o bà kà Pétérû—Pai ina wèe pâ, rà o tétàmwara Pétérû wà tèpa cicaraé.

21:20 Ioane 13.23–25 **21:24** Ioane 19.35

Ioane 21:25

cxiii

Ioane 21:25

25 Nye dau wâru awé ê pàra muru na é pwa wà Iésu. Êco na, wiàna jè cau wii diri, â go niimiri pâ, ê gòropuu âna é po dau kîri târa ma tâa na! Nabwé!

**Tii Pwicîri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58